

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra pomocných věd historických a archivního studia

Bakalářská práce

Petr Šámal

Klášter Doksany v pozdním středověku (cca 1420-1526)

Monastery of Doksany in late Middle Ages (ca 1420-1526)

Praha 2021

Vedoucí práce: prof. PhDr. Hana Pátková, Ph.D.

Rád bych poděkoval paní prof. PhDr. Haně Pátkové, Ph.D. za vedení bakalářské práce, mnoho konstruktivních rad, povzbuzování a obrovskou trpělivost. Za podporu, přístup k pramenům a korektury jsem též velmi vděčný Strahovské knihovně, zvláště paní Mgr. Hedvice Kuchařové, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 19. května 2021

Petr Šámal

Abstrakt (česky)

Předkládaná práce se zabývá analýzou pramenů k dějinám Doksanského kláštera v letech 1420-1526. Autor shromažďuje listinný materiál, dochovaný z dané doby v originálu či opisu. Snaží se též zmapovat, ve kterých edicích byl tento materiál v pozdější době vydán. Za pomoci dostupné literatury se následně pokouší vystihnout základní aspekty postupné obnovy klášterního života po husitském zpusťování. Téma dělí na několik oblastí – zabývá se správou kláštera, jeho hlavními představiteli, kontakty s dalšími obdobnými institucemi a následně obrací svou pozornost na listinami nejlépe zdokumentovanou stránku pohusitské existence Doksany – na jejich majetkový stav a jeho proměny. V závěrečné fázi pak podrobuje listiny diplomatické analýze, přičemž je dělí podle původce na listiny vydané klášterem, listiny královské, šlechtické, městské, měšťanské a poddanské a na listiny duchovních.

Klíčová slova:

Doksany, řád premonstrátů, ženský klášter, pohusitská doba, středověká diplomatika

Abstract (in English):

This bachelor thesis is concerned with the analysis of sources regarding the history of the monastery of Doksany in the years 1420-1526. Its author collects the charters of this period, preserved in the original or as a copy. He also tries to map the editions, in which these materials have been published in later times. Based on available literature, he then strives to express the main aspects of the gradual renewal of the monastery life after the Hussite devastation. He splits the topic into a few areas: he addresses the administration of the monastery, its chief representatives, its contacts with similar institutions; subsequently, he turns his attention to the aspect of the Post-Hussite existence of Doksany, which is most thoroughly documented by the charters – to its economic situation and its development. In the final part of the thesis, he performs the diplomatic analysis. He divides the charters according to their originators into groups of charters issued by the monastery, by the king, by noble people, by cities, by citizens, by subjects and by clerics.

Key words:

Doksany, Order of Prémontré, monastery of nuns, Post-Hussite period, medieval diplomatics

OBSAH

1	ÚVOD	6
1.1	POSTUP PRÁCE	6
1.2	PRAMENY	7
1.3	LITERATURA	9
2	DĚJINY KLÁŠTERA 1420-1526.....	12
2.1	SPRÁVA KLÁŠTERA.....	12
2.2	PROBOŠTI	15
2.3	PŘEVORKY.....	18
2.4	KONTAKT S JINÝMI DUCHOVNÍMI INSTITUCEMI	19
2.5	MAJETKOVÁ STRÁNKA.....	21
2.5.1	<i>Válečné události, následky, zcizení, zástavy</i>	<i>21</i>
2.5.2	<i>Péče o to, co zbývalo</i>	<i>30</i>
2.5.3	<i>Dary pro záduší</i>	<i>35</i>
2.6	SYMBOLICKÉ ZAKONČENÍ STOLETÍ HRŮZ	36
3	LISTINY VYDANÉ KLÁŠTEREM.....	38
3.1	VNĚJŠÍ ROZBOR.....	38
3.2	VNITŘNÍ ROZBOR	39
3.2.1	<i>Protokol</i>	<i>39</i>
3.2.2	<i>Text</i>	<i>39</i>
3.2.3	<i>Eschatokol.....</i>	<i>45</i>
4	KRÁLOVSKÉ LISTINY	48
4.1	VNĚJŠÍ ROZBOR.....	49
4.2	VNITŘNÍ ROZBOR	50
4.2.1	<i>Protokol</i>	<i>50</i>
4.2.2	<i>Text</i>	<i>51</i>
4.2.3	<i>Eschatokol.....</i>	<i>57</i>
5	LISTINY ŠLECHTICKÉ	61
5.1.1	<i>Vnější rozbor.....</i>	<i>61</i>
5.2	VNITŘNÍ ROZBOR	61

5.2.1	<i>Protokol</i>	61
5.2.2	<i>Text</i>	62
5.2.3	<i>Eschatokol</i>	65
6	LISTINY MĚSTSKÉ	66
6.1	VNĚJŠÍ ROZBOR.....	66
6.2	VNITŘNÍ ROZBOR	66
6.2.1	<i>Protokol</i>	66
6.2.2	<i>Text</i>	66
6.2.3	<i>Eschatokol</i>	68
7	LISTINY MĚŠŤANSKÉ A PODDANSKÉ	69
7.1	VNĚJŠÍ ROZBOR.....	69
7.2	VNITŘNÍ ROZBOR	69
7.2.1	<i>Protokol</i>	69
7.2.2	<i>Text</i>	69
7.2.3	<i>Eschatokol</i>	70
8	LISTINY DUCHOVNÍCH	71
8.1	VNĚJŠÍ ROZBOR.....	71
8.2	VNITŘNÍ ROZBOR	71
8.2.1	<i>Protokol</i>	71
8.2.2	<i>Text</i>	71
8.2.3	<i>Eschatokol</i>	72
9	ZÁVĚR	73
10	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	74
10.1	INTERNETOVÉ ZDROJE	74
10.1.1	<i>Projekt Monasterium</i>	74
10.1.2	<i>Projekt Manuscriptorium</i>	74
10.1.3	<i>Centrum medievistických studií</i>	74
10.2	LITERATURA	75
10.3	POMŮCKY:.....	77
11	SEZNAM ZKRATEK:	78

PŘÍLOHA 1. – REGESTY LISTIN	I
20.12.1436, PRAHA	I
1.8.1454, PRAHA	I
23.8.1456, VÍDEŇ	II
27.5.1457 (MÍSTO NEUVEDENO)	III
2.1.1460, DOKSANY	III
2.11.1461 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	IV
29.6.1463, PRAHA	IV
30.7.1465, PRAHA	V
2.1.1468, PRAHA	V
9.5.1474 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	V
20.1.1479, PRAHA	VI
29.4.1479, PRAHA	VI
26.11.1479, PRAHA	VII
14.2.1480 (MÍSTO NEUVEDENO)	VII
14.6.1480 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	VIII
24.10.1480 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	VIII
15.6.1482 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	IX
23.6.1482, PRAHA	IX
15.5.1483 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	X
10.3.1484 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	X
5.5.1484 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XI
3.10.1485 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XI
23.4.1486 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XII
16.1.1487 (MÍSTO NEUVEDENO)	XII
26.9.1487, PRAHA	XIII
2.1.1488 (MÍSTO NEUVEDENO)	XIII
13.4.1490, PRAHA	XIV
30.4.1491, BUDÍN	XIV
11.9.1493 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XV
11.9.1493 (ZŘEJMĚ LITOMĚŘICE)	XV
26.11.1493, BUDÍN	XVI
1.8.1494 (ZŘEJMĚ LITOMĚŘICE)	XVI

12.9.1494 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XVI
23.9.1497 (MÍSTO NEUVEDENO)	XVII
21.4.1501 (MÍSTO NEUVEDENO)	XVII
1503-1507 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XVIII
14.4.1503, BUDÍN	XVIII
14.11.1503 (ZŘEJMĚ CHYBNÁ DATA)	XIX
4.12.1504 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XIX
4.12.1504 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XX
15.3.1505, BUDÍN	XX
26.12.1505 (MÍSTO NEUVEDENO)	XXI
10.7.1506 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXI
1.1.1507 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXI
29.8.1508 (ZŘEJMĚ LITOMĚŘICE)	XXII
7.3.1511, VRATISLAV	XXII
1515-1521 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXIII
20.1.1517 (ZŘEJMĚ LITOMĚŘICE)	XXIII
PO 23.5.1518 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXIV
30.6.1518, DOKSANY	XXIV
22.9.1519, BUDÍN	XXV
22.9.1519, BUDÍN	XXV
22.9.1519, BUDÍN	XXVI
21.10.1519, PRAHA	XXVI
21.10.1519, PRAHA	XXVII
25.1.1520 (ZŘEJMĚ VKLAD DO KNIHY, NIKOLIV LISTINA)	XXVII
9.2.1520 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXVIII
9.2.1520 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXVIII
6.2.1521 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXIX
9.2.1521 (MÍSTO NEUVEDENO)	XXIX
PŘED 11.11.1522 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXIX
15.6.1523 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXX
25.10.1524 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXX
8.11.1524 (ZŘEJMĚ DOKSANY)	XXXI
19.4.1525 (ZŘEJMĚ DOKSANY NEBO LITOMĚŘICE)	XXXII

PŘÍLOHA 2 – TRANSKRIPCE ORIGINÁLŮ LISTIN.....	XXXIII
NA ŘP DOKSANY 1977 – 20.12.1436, PRAHA	XXXIII
NA ŘP DOKSANY 1978 – 27.5.1457.....	XXXIV
NA ŘP DOKSANY 1979 – 13.1.1479, PRAHA	XXXVI
NA ŘP DOKSANY 1980 – 26.11.1479, PRAHA	XXXVII
NA ŘP DOKSANY 1981 – 14.2.1480.....	XXXVIII
NA ŘP DOKSANY 1982 – 15.6.1482.....	XL
NA ŘP DOKSANY 1983 – 23.6.1482, PRAHA	XLII
NA ŘP DOKSANY 1984 – 15.5.1483.....	XLIII
NA ŘP DOKSANY 1985 – 10.3.1484.....	XLV
NA ŘP DOKSANY 1986 – 9.1.1487.....	XLVII
NA ŘP DOKSANY 1987 – 13.4.1490, PRAHA	XLVIII
NA ŘP DOKSANY 1988 – 11.9.1493, LITOMĚŘICE	XLIX
NA ŘP DOKSANY 1989 – 26.11.1493, BUDÍN	L
NA ŘP DOKSANY 1990 – 26.11.1493, BUDÍN	LI
NA ŘP DOKSANY 1991 – 1.8.1494.....	LII
NA ŘP DOKSANY 1992 – 21.4.1501.....	LIV
NA ŘP DOKSANY 1993 – 14.11.1503.....	LV
NA ŘP DOKSANY 1994 – 15.3.1505, BUDÍN	LVII
NA ŘP DOKSANY 1995 – 29.8.1508.....	LVIII
NA ŘP DOKSANY 1996 – 20.1.1517.....	LIX
NA ŘP DOKSANY 1997 – 22.9.1519, BUDÍN	LX
NA ŘP DOKSANY 1998 – 22.9.1519, BUDÍN	LXI
NA ŘP DOKSANY 1999 – 22.9.1519, BUDÍN	LXIII
NA ŘP DOKSANY 2000 – 21.10.1519.....	LXIV
NA ŘP DOKSANY 2001 – 21.10.1519.....	LXIV
NA ŘP DOKSANY 2002 – 9.2.1521.....	LXV
SOAP TEPLÁ L143 – 2.1.1460	LXVI
NA ČGL CGL 277 – 1.8.1454, PRAHA	LXVIII
NA ČGL CGL 634 – 7.3.1511, VRATISLAV	LXIX
NA KVs KV 382 – 30.4.1491, BUDÍN	LXX

1 Úvod

Doksanský klášter založil v první polovině 40. let 12. stol. český knížecí pár Vladislav II. (později jako král I.) s manželkou Gertrudou coby ženskou fundací k pražskému mužskému Strahovu. Premonstrátský řád, založený sv. Norbertem ve francouzském Prémontré v diecézi Laon na Vánoce 1121, byl tehdy rychle se šířícím dynamickým hnutím, jehož domy rostly po celé západní a střední Evropě jako houby po dešti.¹ V českých zemích proběhl vznik premonstrátských kanonií ve dvou etapách. V první z nich, kterou lze umístit do 40. let 12. stol., hrál velkou roli olomoucký biskup Jindřich Zdík (1083-1150), zmíněný knížecí pár a pražský biskup Daniel; založeno bylo v té době šest premonstrátských klášterů: Strahov a Doksany, Litomyšl, Želiv s Louňovicemi a Hradisko. Druhá etapa trvala od 80. let 12. stol. do začátku 13. stol. a v jejím průběhu vznikly (v chronologickém pořadí) Dolní Kounice, Milevsko, Louka, Teplá, Chotěšov, Zábrdovice a Nová Říše.²

Předkládaná práce se zabývá časovým obdobím sta let po první existenciální válečné zkoušce kláštera – husitských bouřích. Klade si za úkol zmapovat a zhodnotit především listinné prameny, které se z Doksan a o Doksanech z tohoto období zachovaly, a s přihlédnutím k literatuře nastínit život kláštera, nakolik ho lze z pramenů popsat.

1.1 Postup práce

Snahou autora bylo v první fázi shromáždit dochovaný listinný materiál, připravit přepisy originálů a registry opisů. Součástí práce zde tvořilo také dohledání opisů a registů v existujících edicích.

Na základě informací z listin a dostupné literatury bylo dalším úkolem strukturovaně vystihnout vývoj kláštera v popisovaném období.

Na závěr byl pak listinný materiál podroben diplomatické analýze. Listiny souboru pocházejí od různých vydavatelů, přičemž zvláště královské a měšťanské se staly tématem

¹ V polovině 13. stol. měl řád kolem 500 domů. Srov. Ulrich Gottfried LEINSLE, *Premonstráti*, Praha 2020, s. 54.

² Pavel TRNKA, *Správa kláštera Teplá ve středověku*, in: J. PÁŘEZ et al. [edd.], *Bibliotheca Strahoviensis 13*, Praha 2018, s. 20.

vícera prací; listiny, vydané doksanským klášteřem sice samostatně zpracovány nebyly, i u nich lze ovšem přihlídnout k listinám jiných klášteřů, jež zpracovány byly.³

1.2 *Prameny*

Přímo z Doksan se z daného období dochovaly tři druhy pramenů.⁴ Prvním a nejstarším je nekrolog (*Martyrologium et necrologium Doxanense*), jehož výchozí rukopis byl sepsán roku 1373 a jenž byl pak průběžně doplňován až do 17. stol.⁵ Jeho analýza by přesáhla rámec této práce, ale je určitě slibným směrem dalšího bádání. Uložen je dnes v Národní knihovně.⁶

Listinný materiál ohledně Doksan se pak co do originálů nachází hlavně ve fondu zrušených klášteřů Národního archivu.⁷ Ke 26 listinám, jež z daného období pocházejí, pak přistupuje ještě dalších pět týkajících se Doksan, ale nalézajících se v jiných sbírkách

³ Srov. např. Pavel TRNKA, *Dějiny a diplomatika kláštera Teplá ve středověku*, in: J. PAŘEZ et al. [edd.], *Bibliotheca Strahoviensis* 12, Praha 2017.

⁴ Renáta Modráková zmiňuje ze staršího období ještě knihy liturgické, nicméně žádné konkrétní neuvádí. Vedle nekrologia a úředních knih mluví též o inkunábuli Pietra de Crescenzi, *Ruralia commoda* (Strasbourg, 9.3.1486), kterou ovšem klášter mohl také získat později. Srov. Renáta MODRÁKOVÁ, *Knihovny ženských klášteřů v pohusitském období*, in: *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum*, Roč. 65, č. 3-4 (2020), s. 29.

⁵ Kritické vydání: Josef EMLER, *Necrologium Doxanense*, in: Zpráva o zasedání Královské české společnosti nauk v Praze, ročník 1884, Praha 1885, s. 83-144.

⁶ NK, sign. XIII.D.25; online: http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-NKCR_XIII_D_25_4BHFEB-cs (ověřeno 15.01.2021).

⁷ Přesuny archivního materiálu z klášterních archivů jsou stručně popsány v úvodu inventáře k fondu Archivy českých klášteřů zrušených za Josefa II. ve správě Národního archivu. V průběhu let 1782-1801 se většina materiálu dostala do správy pražské univerzitní knihovny, kde byla zprvu bez větší organizace svázána do 162 knih, jimž byla vyhrazena signatura II A-E. Postupem doby k ní Ferdinand Tadra vytvořil rukopisný inventář, který ovšem do obsahu nevnášel konstruktivní přehled. Od roku 1938 byl proto pod vedením prof. Emlera a Flory Gleisnitzové materiál rozvázan, seříděn podle klášteřů a chronologicky uspořádán. Jeho část včetně doksanského fondu pak zkatalogizoval prof. Rudolf Holinka. Roku 1950 byl pak celý soubor předán Archivu ministerstva vnitra (dnes Národní archiv). Vedle odevzdané signatury II ovšem v univerzitní knihovně zůstalo mnoho spisů dalších; soupis vyšel v SAP – Karel BERÁNEK, *Soupis archivních rukopisů a jiných archiválií v Univerzitní a Strahovské knihovně v Praze*, in: SAP 21/1971/1, s. 206-215). Srov. Karel BERÁNEK, Rudolf HOLINKA, *Archivy zrušených klášteřů za Josefa II.*, díl I., s. I-II, <http://badatelna.eu/fond/32/zaznam/1459543> (ověřeno 15.01.2021).

(v rámci NA České gubernium, Vyšehradská kapitula a Strahovský klášter, v SOA Plzeň pak Tepelský klášter).

Další listiny jsou obsaženy v doksanském urbáři (Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera),⁸ který byl v Doksanech veden od roku 1522 do konce 16. stol. Vedle mnoha jiných záznamů je do něho přepsáno asi 50 listin z popisované doby, přičemž evidentně nejde o totožný soubor, ale ani o nadmnožinu. Zachovaly se originály některých listin a listů, které se do urbáře nedostaly, stejně tak jsou však v urbáři přítomny přepisy, jejichž originál dnes chybí.

Digitalizáty originálů listin z NA jsou zpřístupněny online v rámci projektu monasterium.net,⁹ nekrologu a urbáře z NK pak v rámci projektu manuscriptorium.com.

Několik listin již vyšlo v několika dřívějších edicích. Archiv český (VII a VIII) jich obsahuje 15, Sacri et Canonici Ordinis Praemonstratensis Annales od Ch. L. Hugona dvě. Většina důležitých však byla zachycena alespoň registry. Práce Antona Schuberta Urkunden-Regesten aus den ehemaligen Archiven der von Kaiser Joseph II. aufgehobenen Klöster Böhmens jich v části o doksanském klášteře (s. 230-238) obsahuje deset;¹⁰ Archiv český

⁸ NK, sign. XVII.B.14; online:

http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-NKCR__XVII_B_14__0NM70Y5-cs (dále jen NK Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera).

⁹ Národní archiv:

Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany –

<https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany> (dále jen NA ŘP Doksany);

České gubernium – guberniální listiny, Praha (0993-1526) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/CGL> (dále jen NA ČGL);

Archiv kolegiátní kapituly vyšehradské (1130-1523) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/KVs> (dále jen NA KVs);

Premonstráti-klášter Strahov (1192-1921) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/RP/> (dále jen NA ŘP Strahov);

SOA Plzeň:

Teplá, klášter OPraem (1197-1908) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-SOAP/TeplaOPraem> (dále jen SOAP Teplá).

¹⁰ V závěru registů dr. Schubert uvádí, že nezohlednil řadu dalších listin hospodářského obsahu, jež byla 19.11.1801 předána Císařské guberniální registratuře v Praze. Ve fondu NA České gubernium – guberniální listiny, Praha (0993-1526) se ve vztahu k Doksanům nachází 14 listin, z nichž dvě spadají do popisovaného období (277 a 634).

(I a II) tři (v oddílech o zápisech císaře Zikmunda, jak byly postoupeny revizní komisi v letech 1453-54), Regesta imperii čtyři.

Není zde možno neuvést též nevydanou práci Karla Dolisty o Voitových letopisech a souboru vidimovaných doksanských listin, jak byl opsán na začátku 90. let 17. století pro „provinciální“ archiv premonstrátských klášterů v Klášterním Hradisku u Olomouce (obsahuje přepisy 26 doksanských listin, z toho 6 z období 1420-1526). Strojopis práce z pozůstalosti autora se nachází ve fondu Strahovské knihovny (zatím nezpracován).

1.3 Literatura

K Doksanskému klášteru v popisovaném období existuje i významná, byť nepočetná literatura. Dějinami doksanského kláštera se v minulosti podrobněji zabývali hlavně čtyři autoři. Prvním z nich je Urban Voita, který kolem roku 1720 zpracoval doksanské letopisy.¹¹ Na něj navázal doksanský probošt Joseph Mika svou prací *Das ruhmwürdige Doxan* z roku 1726,¹² který z Voity výrazně vychází (ostatně jako každý další). Dalším zpracovatelem doksanských dějin byl strahovský knihovník Dominik Čermák, který roku 1877 vydal práci *Premonstráti v Čechách a na Moravě*.¹³ Popisuje v ní zevrubně vývoj jednotlivých klášterů řádu, přičemž Doksanům věnuje s. 129-173. Poslední a zřejmě nejrozsáhlejší historická monografie *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice nad Labem* z roku 1948 je k dispozici jen ve strojopise a pochází od bratří Václava a Antonína Vinše.¹⁴ Ani jedna z těchto čtyř prací neuvádí u jednotlivých výpovědí své prameny. U starších zpracování, zvláště zmíněných dvou barokních, lze v této souvislosti vycházet z předpokladu, že autoři tehdy ještě disponovali prameny, jež se do dnešní doby

¹¹ Pro potřeby této práce je významný především díl první: Urbanus Joannes VOITA (Urban VOJTA), *Liber I annalium Doxanae ab anno 1144 usque ad annum 1600*, Královská kanonie premonstrátů na Strahově, sign. DC II 3, http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-KKPS_DC_II_3_____2CTKCH1-cs (ověřeno 20. 3. 2021) (dále jen U. VOJTA, *Doksanské anály I*).

Jde o rozsáhlý rukopis, jehož hodnověrnost nelze zcela ověřit. Dolista k němu uvádí (s. 2): „Autor análů nebyl příliš kritický při uvádění svých zpráv. Velkou část toho, co píše o století dvanáctém až čtrnáctém a hodně i o patnáctém, aspoň do období těsně pohusitského, si vymyslel, ať již se to týká řady proboštů, dat jejich nástupu a úmrtí nebo staveb, které byly za jejich doby údajně zbudovány nebo opraveny a podobně.“

¹² Joseph MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, Litoměřice 1726.

¹³ Dominik Karel ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě: stručné vypsání osudů jednotlivých buď ještě stávajících neb již vyhlazených klášterů toho řádu dle roků jich založení*. Praha 1877.

¹⁴ Václav VINŠ – Antonín VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, kopie strojopisu uložena ve Strahovské knihovně, 1948.

nedochovaly, a jejich popisu zkrátka věřit. Dominik Čermák nezachází do příliš velkých podrobností, ani u něho tedy absence údajů o pramenech tolik nevádí. U díla bratří Vinšů by ovšem už historik odkazy čekal a jeho hodnověrnost by si zřejmě vyžádala samostatnou revizi.

Co se týká buď stručnějších, nebo tematicky širěji pojatých prací, roku 1929 vydal průvodce dějinami a památkami kláštera Doksany nad Ohří Evermod Balcárek¹⁵ a v nedávné době (2019) se doksanskému klášteru věnovala svou bakalářskou prací Klášter premonstrátek v Doksanech v období středověku Tereza Junová na Pedagogické fakultě UK.¹⁶ Zabírá v ní ovšem širší časové období a pohusitská léta probírá spíše povšechněji. Život a vývoj kláštera ve svém příspěvku Klášter premonstrátek v Doksanech v rámci sborníku Slánské rozhovory 2012 sleduje dlouholetá strahovská knihovnice Hedvika Kuchařová.¹⁷ Ve svém článku „Ženské kláštery v pohusitských Čechách – premonstrátky“ ukazuje vývoj Doksanského kláštera na kontrastním pozadí kláštera Chotěšov Hana Pátková.¹⁸ Postavení žen v rámci řádu a popisu jejich života ve středověku se ve své dizertaci s názvem „Ten thousand women“: gender, affinity, and the development of the Premonstratensian order in medieval France z roku 2016 zabývá Yvonne Kathleen Seale; poměry kolem francouzské centrály v Prémontré určitě nelze bez dalšího aplikovat na kláštery v Čechách, cenné impulzy ovšem z její práce vyplývají i pro Doksany.¹⁹

Z hlediska dobových okolností a analogií je důležité zmínit důkladnou práci Pavla Trnky Dějiny a diplomatika kláštera Teplá ve středověku, která vyšla v rámci sborníku

¹⁵ Evermod Vladimír BALCÁREK, *Doksany nad Ohří, bývalý klášter premonstrátek: Stručný průvodce dějinami a památkami*. Doksany 1929.

¹⁶ Tereza JUNOVÁ, *Klášter premonstrátek v Doksanech v období středověku*. 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu. Vedoucí práce Charvátová, Kateřina.

¹⁷ Hedvika KUCHAROVÁ, *Klášter premonstrátek v Doksanech*, in: Dana PŘIBYLOVÁ – Vladimír PŘIBYL [edd.], *Klášter premonstrátek v Doksanech a Slánsko: Slánské rozhovory 2012*. Město Slaný 2013, s. 9-14.

¹⁸ Hana PÁTKOVÁ, *Ženské kláštery v pohusitských Čechách – premonstrátky*, in: Sanctimoniales. Zakony żeńskie w Polsce i Europie Środkowej (do przełomu XVIII i XIX wieku), Bzdgosycy – Toruń 2010, s. 151–161.

¹⁹ Yvonne Kathleen SEALE, „Ten thousand women“: gender, affinity, and the development of the Premonstratensian order in medieval France. PhD (Doctor of Philosophy) thesis, University of Iowa, 2016, <https://doi.org/10.17077/etd.ho4du1nz> (ověřeno 16. 1. 2021).

Bibliotheca Strahoviensis v roce 2017 a 2018, a rozsáhlou práci Stanislava Barty Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420-1437) z roku 2016.²⁰

Kvůli širšímu řádovému a dějinnému kontextu nelze opomenout ani obě celková novější zpracování řádových dějin. První z roku 1995 pochází od francouzského premonstráta Bernarda Ardury, řádového prokurátora, a nese název *Prémontré. Histoire et Spiritualité* (v této práci vycházím z jejího anglického překladu: *The Order of Prémontré: History and Spirituality*).²¹ Druhé, výrazně stručnější, sepsal rakouský premonstrát Ulrich Leinsle a česky vyšla pod názvem *Premonstráti* na konci roku 2020.²² Vzhledem k výrazné decentralizaci řádu se při snaze vystihnout celek nelze zcela vyhnout určitému regionálnímu předporozumění, ale obě práce jsou sepsány s velkou erudicí a úsilím o vyváženost.

Velkou pomocí při diplomatické analýze především královských listin byly diplomové a dizertační diplomatické práce Katedry archivnictví a pomocných věd historických Univerzity Karlovy, jež se zabývají kanceláři jednotlivých panovníků daného období.²³ K diplomacie Vladislava Jagellonského pak v rámci Sborníku archivních prací 2/1952 vyšla práce Josefa Macka *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského (1471-1490)*.²⁴

²⁰ Stanislav BARTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420-1437)*. Brno 2016, <https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/136914> (ověřeno 10. 7. 2020).

²¹ Bernard ARDURA, *The Order of Prémontré: History and Spirituality*, De Pere, USA 1995.

²² Ulrich Gottfried LEINSLE, *Premonstráti*, Praha 2020.

²³ Václav RAMEŠ, *Listiny, listy a kancelář Ladislava Pohrobka (1422-1457)*, diplomová práce na FF UK (KPVHAS, diss 399), Praha 1982; Jan HEŘMAN, *Kancelář Ludvíka Jagellovce (1516-1526)*, diplomová práce na FF UK (KPVHAS, diss 66), Praha 1958; Václava KALVASOVÁ-VOPATOVÁ, *O listinách a kanceláři Jiřího z Poděbrad (1458-1471)*, rigorózní práce na FF UK (KPVHAS, diss 361), Praha 1979.

²⁴ Josef MACEK, *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského (1471-1490)*, in: SAP 2, 1952, č. 1, s. 45-122.

2 Dějiny kláštera 1420-1526

2.1 Správa kláštera

Způsob, jakým byl v 15. stol. spravován doksanský klášter, lze dnes zrekonstruovat jen velmi omezeně. Nejenže chybí místní české a doksanské prameny, ale o tématu druhého premonstrátského řádu obecně (a jeho středověké fáze zvláště) je dochováno informací jen velmi málo. Ve francouzském regionu již během 12. století došlo ke geografickému oddělování ženských komunit od mužských, následně pak i k zákazu přijímání nových sester (pod trestem sesazení opata, který by k takovému kroku přistoupil). Na území říše se však tento zákaz neprosadil a i v dále vydávaných statutech řádu pak bývala uváděna výjimka, že je možné přijímat nové sestry do klášterů jen tam, kde už odnepaměti fungují.

Právní texty druhého řádu z této doby se nedochovaly. Generální opat řádu Hubert Noots v prologu ke Statutům premonstrátských mnišek z roku 1946 uvádí, že se sestry dříve řídily stanovami řádu prvního, který obsahoval i menší statě pro ně, a že na tyto stanovy navazovala jedna kapitola s upřesněními pro ženy.²⁵ Důkladněji se životem a správou středověkých klášterů sester premonstrátek zabývají dvě práce – dr. Ambrosius Erens, premonstrát z opatství Tongerlo, ve své práci „Sestry v premonstrátském řádu“²⁶ popisuje mimo jiné postavení převorky (příp. magistry) a probošta (příp. převora).²⁷ Dr. Yvonne Kathleen Seale ve 3. kapitole své práce o francouzských premonstrátkách ve středověku pak rozebírá dochované normativní texty (jejich malý počet přisuzuje vedle válek zvyku staré vyřazovat).²⁸ Tématice sester se výrazněji věnují jen dva – Statuta (asi) z roku 1135²⁹

²⁵ „Revize stanov našeho slavného Premonstrátského řádu a jejich přizpůsobení *Kodexu kanonického práva* se týkají nejenom řeholníků prvního Řádu, ale také druhého Řádu neboli premonstrátských mnišek, které se předtím řídily tímž kodexem zákonů, k němuž byla pouze připojena zvláštní kapitola pro ně.“ Srov. Statuta monialium Ordinis Praemonstratensis, Tongerlo, 1946, předmluva generálního opata Huberta Nootse.

²⁶ Ambrosius ERENS, *Sestry v premonstrátském řádu*, in: *Analecta praemonstratensia*, 1929, s. 5-25.

²⁷ Tamtéž, s. 17nn. (dále pak autor pokračuje popisem dějinného vývoje právního postavení sester v rámci řádu).

²⁸ Y. K. SEALE, *Ten thousand women*, s. 79 a 82.

²⁹ Jediný dochovaný exemplář originálu (ze Schäftlarnu) se nachází v Mnichově: Bayerische Staatsbibliothek München, Clm. 17174, 11r-39v. Edice: Raphaël van WAEFELGHEM, “Les premiers statuts de l’Ordre de Prémontré. Le Clm. 17.174 in: *Analectes de l’Ordre de Prémontré* 9(1913), s. 1-74 (srov. Y. K. SEALE, *Ten thousand women*, s. 85).

a rukopis z Glasgow³⁰, přičemž jen první obsahuje článek přímo o postavení převorky (č. 76).

Převorka vedla komunitu sester, budila sestry v dormitáři, dohlížela na jejich cestu do kostela a zpět, bděla nad jejich plněním povinností, účastí na kapitulách, kázáních a jídlech. Měla navštěvovat nemocné a přiřazovat sestry k péči o ně. Komunita se měla každý den ráno sejít ke kapitule, kde převorka rozdělovala práci a udílela pokání za překročení předpisů. Spolu s opatem byla oprávněna k určitému usměrňování postní praxe.³¹ V několika textech se objevují i náznaky touhy některých převorek dosáhnout postavení abatyši, jak se s nimi setkáváme např. u benediktinek; na podobné snahy pak reagují statuta odsouzením a automatickým sesazením převorky, která by se za abatyši nechala benedikovat. Z doksanských listin však žádné takovéto snahy nevyplynou.

Postavení probošta se v právních textech řádu dané doby nijak zvlášť nespecifikuje. Prvotní legislativní texty řádu podtrhují spíše otce-opata (*terminus technicus* pro opata mužské i ženské části dvojitého kláštera či opata kláštera mateřského), jemuž náleží takřka všechna práva. Kněz, který se měl starat o sestry a který bývá zprvu nazýván *magister exteriorum*, nemá jednoznačně vymezenou úlohu. Probošti ženských klášterů teprve postupně získávají postavení církevních prelátů a právo účastnit se generálních kapitul a hlasovat na nich.³² I u proboštů byla zřejmě patrná snaha získat na mateřském mužském klášteře co největší nezávislost; Statuta z roku 1505 tak proboštům zapovídají přijímat do řádu pod svou jurisdikci muže a vytvářet si tak na vlastní pěst vedle ženských klášterů vlastní mužské komunity.

O mocenském vztahu mezi probošty a převorkami se v právních textech nevypovídá nic. Ze skutečnosti, že téměř všechny listiny vydává probošt a celý konvent (zastoupený převorkou a většinou i několika dalšími vyjmenovanými sestrami), však lze vyvozovat úzkou spolupráci obou.

Není úplně jasné, kdo probošta a převorku volil, jmenoval či potvrzoval. Zdá se, že v prvních dobách řádu bývali převorka i probošt dosazováni otcem-opatem, postupně pak sestry při obsazování těchto úřadů získávaly větší slovo. O praxi ustanovování převorky se

³⁰ MS 308892, The Mitchell Library, Glasgow (srov. Y. K. SEALE, *Ten thousand women*, s. 100-102).

³¹ Srov. Y. K. SEALE, *Ten thousand women*, s. 89-92.

³² Doksanskí probošti dokonce později v barokní době získají roku 1738 na několik desítek let před zrušením kláštera i titul opata. Srov. Hedvika KUCHAROVÁ, *Klášter premonstrátek v Doksanech*, s. 9.

v právních textech nezmiňuje nic, ohledně probošta se situace postupně vyvinula tak, že si sestry vybraly některého z premonstrátských kněží a otec-opat ho ve funkci potvrdil.³³ Z analyzovaných listin k tomu nelze vyčíst nic, náznaky ve zpracovaných dějinách však občas ukazují na problémy, ke kterým při obsazování úřadu probošta docházelo – např. personální nedostatek Strahova v podstatě po celé popisované období vedl k několikerému jmenování probošta z kláštera Teplá, rozdílnost pohledů strahovského opata a sester zase k dvouleté prodlevě mezi úmrtím probošta Děpolda a nástupem Václava.³⁴

Ačkoliv byl probošt kláštera sester vždy podřízeným svého opata, docházelo v tomto vztahu občas k napětím, a to nejen v případě Doksan. Vzájemný vztah mezi opatem bratří a proboštem sester je stále se opakujícím tématem, který se do konce trvání ženských premonstrátských klášterů v Českých zemích nepodařilo definitivně vyřešit. Do hry zřejmě vstupovalo leccos, včetně hospodářské síly mužských a ženských kanonií, ambicí na stranách jejich představitelů i jejich vzájemných osobních (ne)vztahů. Doksanské listiny obsahují svědectví z roku 1460, které poskytl jejich převor Děpold (sám tepelský premonstrát) a jímž potvrzuje, že chotěšovský probošt vždy podléhal tepelskému opatovi. Děpoldova listina je z dnešního pohledu zajímavá asi hlavně způsobem argumentace, mohli bychom říci historickým – neopírá se o žádné konstituce, statuta či jiné právní normy, ale jen na několika (časově nedávných) příkladech demonstruje, že byl probošt opatovi (vždy) podřízen.

Svědectví Děpolda však neznamenal, že by byly emancipační tendence Doksanům zcela cizí. Pravděpodobně do věci promlouval i poválečný stav Doksan a Strahova – Strahov byl vypálen dříve než Doksany (8.5.1420 versus 7.7.1421), byly mu zastaveny statky v mnohem vyšší hodnotě než Doksanům, Chotěšovu a Teplé a z krize se začal dostávat až s trojhvězdím opatů obnovitelů koncem 16. a během první poloviny 17. století. I když se tedy Doksany hospodářsky trochu vzpamatují až na konci jagellonské epochy, Strahovu to bude trvat ještě daleko déle. Vzhlízet jako ke svému nadřízenému k opatu kláštera, který nefungoval nijak zvlášť dobře, asi nebylo vždy lehké. Přesto v několika listinách figuruje strahovský opat Jan jako schvalovatel majetkových kroků doksanských proboštů Děpolda

³³ Norbert BACKMUND, *Geschichte des Prämonstratenserordens*, Grafenau 1986, s. 105 – Ženské kláštery byly na stejné úrovni jako kláštery mužské, do 14. stol. prý měly i jakési části pro mužské řeholníky pod vedením převora. V čele ženských klášterů stála převorka, navenek pak zastupoval klášter volený probošt, pocházející většinou ze spřízněného kláštera bratří.

³⁴ Srov. V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 153.

a Václava. Roku 1515 pak vydává král Vladislav Strahovu mj. potvrzení, že doksanský probošt podléhá právě jemu.³⁵ Chtěl to mít Strahov v listině, která potvrzovala minulé privilegia, zahrnuto kvůli minulým či současným sporům s doksanskými probošty, kvůli nejasnostem v postavení, kvůli konkurenci s Teplou? Je zajímavé (ale možná nikoliv překvapující), že takovéto mocenské poměry určuje svým výnosem král, aniž by se odvolával na řádovou legislativu.

2.2 Probošti

Co se týká konkrétních nositelů úřadů, udávají listiny jen jejich jména; další informace lze pak získat z dostupných starších zpracování dějin doksanského kláštera. Ty jsou k dispozici čtyři. Všechny postupují chronologicky, dělení ovšem používají jiné. Míka dává jednotlivým kapitolám tematické názvy, Voita ve svých análech shrnuje události jednotlivých let, Čermák a Vinš zpracovávají události za jednotlivých proboštů, přičemž vedle toho stručněji charakterizují i jednotlivé převorky; o jiných sestřích se až na několik jmen a funkcí (podpřevorka, cirkátorka, kantorka, klíčnice) nedozvídáme nic. Údaje o proboštech a převorkách i o jejich počtu se u jednotlivých autorů poněkud rozcházejí, což je zřejmě dáno neúplností pramenů a literatury, jež měl ten který z nich k dispozici.

Hned počátek popisovaného období je trochu zahalen v mlze. Podle Míky a Čermáka nastoupil hned po smrti probošta Mikuláše II. Děpold z Rýzmburka, který pak ve funkci setrval až do roku 1461. Vinš vychází více z konfirmačních knih, klade konec funkčního období Mikuláše II. již do roku 1417 a jako jeho nástupce po několika následujících let vidí probošta Petra (1418-1422).³⁶ Ani jeden z nich podle něho ovšem ve funkci neumírá, Mikuláš odchází jako farář do Sverazu u Krumlova, kam ho po jeho smrti následuje v únoru 1422 i Petr.

Jen těžko lze rekonstruovat, jakým způsobem probíhala správa kláštera v následujících 15 letech. Možná se funkce probošta ujal skutečně brzy po odchodu Petra tepelský premonstrát Děpold, možná byly Doksany po nějakou dobu spravovány přímo opatem ze Strahova, možná také panovalo jakési právní vakuum. Prezentace k farním obrocím ve farnostech náležejících Doksanům předkládají v této době sestry samy, ačkoliv

³⁵ NA ŘP Strahov RP271 – 2. inzerovaná listina z roku 1515 v potvrzení císaře Rudolfa II z roku 1591.

³⁶ LC VIII, s. 8.

to dříve a později vždy činil probošt s konventem.³⁷ Sester, které prezentují nové faráře, je vícero, přičemž v prvním případě se uvádí převorka Kateřina (možná spíše podpřevorka jednající na místě převorky),³⁸ v případech ostatních (poslední dosvědčený v roce 1431)³⁹ pak vždy kustodka Johanka (z Honstějnu) a několik dalších sester. První listina, která v sobě nese jméno probošta Děpolda, pochází každopádně až z roku 1456.⁴⁰ Probošt mimo snahu o bezpečnostní a finanční zabezpečení kláštera zřejmě prováděl i základní stavební úpravy, aby byly Doksany vůbec obyvatelné. Zřejmě koncem roku 1461 pak probošt Děpold z Rýzmburka umírá. Z vděčnosti mu prý sestry vyhotovily velký náhrobní kámen, z něhož však už v době sepsání Doksanských análů zbyla jen část (a i ta jen s určitou pravděpodobností).⁴¹

Další probošt Václav působil v Doksanech již před smrtí Děpolda jako jeho pomocník, i když mateřský klášter Strahov měl s místem probošta (nebo osobou kněze Václava) zřejmě jiné plány. K jeho potvrzení došlo až s dvouletým zpožděním roku 1463. Vinš opěvuje Václavovy dobré vztahy se strahovským opatem, jméno strahovského opata Jana se též několikrát vyskytuje na doksanských listinách. Probošt Václav znovu vystavěl část konventu směrem ke chrámu sv. Petra⁴² a na konci zahrady v témže směru zřídil hostinec s jídelnou.⁴³ V 70. letech byl klášter z nejasných důvodů zpustošen požárem⁴⁴ a následně povodní, v polovině 80. let je však již hlášeno dokončení oprav.⁴⁵ Začalo se s vedením doksanské kroniky, jež se však bohužel nedochovala.⁴⁶ Probošt Václav zemřel 8. dubna 1501 (podle strahovského nekrologu 6. dubna 1500).

³⁷ V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 145.

³⁸ Obec *Mury*, in: LC VIII, s. 23

³⁹ Konkrétně 17.1.1431 – Matěj farářem v Radoušově, LC VIII, s. 162.

⁴⁰ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r, král Ladislav Pohrobek umožňuje klášteru vykupovat jeho neprávem zcizené statky.

⁴¹ U. VOJTA, *Doksanské anály I*, s. 110.

⁴² D. K. ČERMÁK, s. 155.

⁴³ V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 153.

⁴⁴ Srov. U. V VOJTA, *Doksanské anály I*, s. 127.

⁴⁵ V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 154.

⁴⁶ Tamtéž, s. 155.

Po Václavovi nastoupil v Doksanech roku 1501 jako 33. probošt Jan (dříve kaplan v Doksanech a posléze převor na Strahově),⁴⁷ nicméně v úřadu nepobyl dlouho a již 5. července 1504 zemřel.

Jeho nástupce Stanislav nadále bojuje s finančními problémy, ale daří se mu opravy. Roku 1504 buduje na kostele i konventu novou střechu a zvyšuje věž o dvě patra⁴⁸ a o tři roky později opravuje chór kostele.⁴⁹ Do doby jeho úřadu spadají i dvě kompetenční záležitosti ve vztahu se Strahovem. Kolem roku 1510 se řeší spor o právo přijímání a oblékání sester, který je završen dohodou, aby kandidátka profese disponovala souhlasem svých rodičů.⁵⁰ O pět let později vydává král Vladislav strahovskému klášteru listinu, v níž vedle mnoha jiných ustanovení potvrzuje podřízenost doksanského probošta strahovskému opatovi.⁵¹ Stanislav zastává svůj úřad až do své smrti 3. října 1515.

Posledním proboštem popisovaného období je Jan Puchauer/Buchauer/Bochovský z Bochova či Burchauer z Borkova, opět premonstrát z kláštera Teplá. Symbolicky uzavírá století zkázy a snahy o opětné oživení, které nejen pro Doksany začalo husitskými bouřemi. Od Ludvíka Jagellonského získává potvrzení všech klášterních práv a možnost vykupovat zastavené statky, navíc mu král uděluje i novou pečeť a sekret. V době jeho probošství se roku 1522 začíná psát doksanský urbář, který vedle následně dlouhodobě vkládaných opisů listin z dřívějších i pozdějších dob obsahuje i soupis vesnic a vzácných předmětů ve vlastnictví kláštera právě k roku 1522. Ve čtvrtek po třetí neděli velikonoční téhož roku proběhne konsekrace dostavěného a zařízeného doksanského kostela Gaurinským biskupem Františkem,⁵² zároveň jsou na ještě nehotovou věž zavěšeny čtyři nové zvony (vedle dalších posvěcených pro kostel sv. Petra a Pavla a pro kostel v Dolánkách).⁵³

⁴⁷ Srov. U. VOJTA, *Doksanské anály I*, s. 129.

⁴⁸ V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 162.

⁴⁹ Tamtéž, s. 164.

⁵⁰ Tamtéž, s. 163.

⁵¹ NA ŘP Strahov RP271.

⁵² Dosl. „per r(everendissimum) d(ominum) d(ominum) Franciskum episcopum Gauriensi“; adjektivum Gauriensis odkazuje nejspíše na uherský Raab, kde je však v posloupnosti biskupů uveden János Gosztonyi.

⁵³ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 185v-186r. Vinš udává jako den svěcení 3. neděli velikonoční (Iubilate), V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 166.

U proboštů konce 15. a začátku 16. stol. není dochování posloupnosti úplně jednoznačné. Prameny z kláštera Teplá uvádějí po proboštu Václavovi tepelského premonstráta Hypolita, po proboštu Stanislavovi možná před Janem Freywaldem (od 1530) působili Janové dva (Czipar do roku 1517, následně Puchauer, v tepelských pramenech nazývaný de Bucknow).⁵⁴

2.3 Převorky

Stejně jako v případě proboštů je i u převorek, představených sester, situace na začátku popisovaného období poněkud nejasná. První převorkou je Adlička (Adelheid, Adlježka), která zastává úřad v letech 1409-1430. Na listinách po roku 1420 se ovšem neobjevuje, v konfirmačních knihách prezentují kandidáty na faráře Doksanům inkorporovaných farností jiné sestry.⁵⁵

Druhou převorkou by měla být Markéta (Margaretha), a to v letech 1430-1453. Listinné doklady pro ni ovšem chybějí.⁵⁶

Obdobným případem je i následující Adlička (Adelheid, Adelhaidis) Berková, v úřadu od roku 1453 do roku 1477.⁵⁷

Po zbytek století pak vedla sestry převorka Žofie (Sophia, Zofia). Ta je na rozdíl od všech tří předcházejících hojně doložena listinami zpracovávaného fondu.⁵⁸ Do jejího období spadá i jedna listina, která z dnešního pohledu dokumentuje poněkud úpadkové nedodržování řeholní chudoby. Převorka Žofie⁵⁹ se svou sestřenicí Barborou (též řádovou sestrou v Doksanech) půjčují proboštu Stanislavovi 30 kop gr. a získávají za to doživotně plat 3 kop gr. ročně na poddaném Duchkovi z Rohatců.⁶⁰ Nešvar osobního vlastnictví je pro řád v období po prvotním nadšení až do reformace celkem charakteristický. Ačkoliv proti

⁵⁴ Srov. Hana PÁTKOVÁ, *Ženské kláštery v pohusitských Čechách – premonstrátky*, s. 154.

⁵⁵ V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 35.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Podle Vinše bývalá převorka, což ovšem z textu listiny nevyplývá – srov. V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 164.

⁶⁰ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113r.

proprietářům generální kapituly neustále vydávaly výnosy, na praxi to velký vliv nemělo. V mnoha kláštorech se po vzoru světských kapitul ujal systém prebend.⁶¹

V kterém roce přesně úřad převorky Žofie končil, není úplně jasné – běžně se její úmrtí klade do roku 1500,⁶² ve fondu je ovšem ještě několik listin z pozdějších let, na nichž vystupuje jako převorka, přičemž poslední byla uzavřena roku 1507.

Poslední převorkou do nástupu Ferdinanda I. na český trůn je Lidmila Zodalín (v úřadu setrvala až do roku 1535).

2.4 Kontakt s jinými duchovními institucemi

Klášter Doksany se svými pohusitskými problémy pochopitelně nebyl osamocen. Lze předpokládat různou spolupráci jak při obnově řeholního života, tak při restitucích majetku a jeho ochraně. Tam, kde spolu majetky dvou duchovních institucí sousedí, někdy při sporech poddaných vystupuje představitel druhé instituce také jako příměluce.⁶³

Vinš zmiňuje i občasnou nespolečenskou spolupráci, např. spory s arcibiskupem Konrádem z Vechty, který prý prodal Roudnici, a Doksany musely následně hájit svá práva v Libotenicích. Smrtí arcibiskupa v roce 1431 však spory ustaly.⁶⁴

Nejbližšími duchovními institucemi Doksan byly přirozeně ostatní premonstrátské kláštery, zvláště mateřský Strahov, husity ušetřená Teplá a příp. její ženský konvent Chotěšov. S výjimkou potvrzení několika smluv strahovským opatem Janem však ze samotných listin zpracovávaného souboru žádné další kontakty se Strahovem vyvodit nelze, stejně tak klášterů Teplá a Chotěšov se týká jen Děpoldovo potvrzení podřízenosti chotěšovského probošta tepelskému opatovi. Z řady tepelských proboštů a zájmu Strahova o Doksany (viz výše ve stati o klášterních představitelích) lze ovšem nepřímou vyvozovat čilejší kontakt.

Kontakt s řádovou centrálou v Prémontré z listin zpracovávaného souboru doložit také nelze, ale snaha o reformu, jež je v řádu během 15. století doložena, se do Doksan

⁶¹ U. G. LEINSLE, *Premonstráti*, s. 63n. Leinsle uvádí i příklad z kláštera Schlägl, kde roku 1426 prodal probošt konventuálovi půl klášterního mlýna, a to s dodatkem, že po smrti kupujícího případně tato polovina zpět klášteru.

⁶² V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 36, J. Mika, *Das ruhmwürdige Doxan*, s. 114.

⁶³ Z 20. let 16. stol. se dochovalo několik listin, v nichž vystupuje břevnovský opat Jakub jako příměluce – NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 119v-120r, 120v-121r, 123v-124r.

⁶⁴ Srov. V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 148.

dostala také. Na 19. března 1476 povolává řádový vizitátor pro Čechy, Moravu a Rakousko Johannes Schiltl, opat z Osterhofenu, všechny představené klášterů včetně doksanského probošta do Schläglu, aby je seznámil s jednotlivými body reformy.⁶⁵

Z dobového náboženského hlediska jsou zajímavé dvě listiny z roku 1519, jimiž provinciál dominikánů Baltazar Mendel zakládá mezi svou provincií a Doksanským klášterem konfraternitu. V listinách konkrétně vyjadřuje, že uděluje proboštovi a všem sestrám účast na všech mešních bohoslužbách, postech, odříkáních, bděních, kázáních a ostatních dobrých snahách, jež jeho provincii dopřeje Pán, aby zde na zemi zakusili rozmnožení milosti a hojněji si zasloužili odměnu věčného života. V obou v podstatě identicky formulovaných textech, z nichž jeden je adresován na probošta, druhý na převorku a sestry, provinciál Baltazar neuvádí žádné upřesňující údaje, jak konkrétně by taková konfraternita měla vypadat. Dále nás může dovést tedy spíše srovnání s podobnými příklady u jiných klášterů.

V rešerši na portálu monasterium.net vyšel jako rekordman v počtu uzavřených konfraternit třeboňský klášter augustiniánů-kanovníků. Téma konfraternity v jeho případě i stručně rozvádí Jaroslav Kadlec ve své monografii o tomto klášteře.⁶⁶ Je nutno předeslat, že šlo o klášter mužský, ovšem s podobnou spiritualitou (řehole sv. Augustina), a že všechny konfraternity, které autor ve své knize zmiňuje, smluvila Třeboň ještě před husitskými bouřemi. Vzhledem k tématu to ovšem nemusí nutně vadit. Třeboňská praxe vykazuje následující znaky: a) konfraternita se sjednávala písemně; b) obě strany se zavazovaly, že se budou vzájemně informovat o zemřelých členech, zapíše je do svých nekrologů, budou za ně sloužit mešní bohoslužby a recitovat příslušné kanonické hodinky; c) vztahy byly zřejmě vždy bilaterální, ale šlo je uzavírat s vícero kláštery (Třeboň uzavřela konfraternitu se všemi domácími kláštery svého řádu, následně i s kanoniemi v Rakousku); d) konfraternity šlo uzavírat i mezi domy různých řádů (a dokonce i s jednotlivci), v případě Třeboně např. s vyšebrodskými cisterciáky a maltézskými rytíři.⁶⁷ Nezdá se však, že by mužská Třeboň uzavírala konfraternitu s některými ženskými kláštery.

⁶⁵ U. LEINSLE, s. 102. Vinš mj. uvádí vizitaci Doksan strahovským opatem roku 1486, neodkazuje však na pramen. Srov. V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 154.

⁶⁶ Jaroslav KADLEC, *Klášter augustiniánských kanovníků v Třeboni*, Karolinum, 2004, s. 81.

⁶⁷ Srov. tamtéž.

Baltazar Mendel ve své listině nepíše nic o důvodech, jež ho k uzavření konfraternity vedou a ve srovnání s jinými listinami tohoto druhu z jiných klášterů ji formuluje spíše stručně.

2.5 Majetková stránka

2.5.1 Válečné události, následky, zcizení, zástavy

Listinami (a nejen jimi) nejlépe zdokumentovaným aspektem života kláštera v pohusitské době je bezpochyby stránka majetková. Doksany do husitských bouří vstupují s opravenými budovami, novým mlýnem, postaveným blízko kláštera, ale zároveň i různými zástavami, k nimž byly donuceny kvůli dluhům.⁶⁸

Nedlouho po začátku husitských bouří zasahuje válečná vřava Litoměřický kraj. Již v průběhu roku 1420 se do Litoměřic uchyluje mnoho katolických duchovních z Prahy. Ve městě nějakou dobu pobývá i císař Zikmund, jenž zde nechává svou manželku Barboru Celskou i královnu Žofii, vdovu po Václavu IV., následně však císař odjíždí. V únoru 1421 se do Litoměřic odebírá arcibiskupská konzistoř, jež pak v dubnu odchází dále do Žitavy. Koncem května přichází k městu s vojenskou silou Jan Žižka, jehož útok však Litoměřičtí zvládnou odrazit; 29.5.1421 se však přesto poddávají Pražanům.⁶⁹

Žižka se odebírá k Roudnici a jeho pozornosti nemůže uniknout blízký Doksanský klášter. Podle legendy se jeho zničení podaří vojákům až napodruhé, když se velitel prvního vojenského oddílu Daniel Unčička k podpálení kláštera neodhodlá.⁷⁰ Druhý výsadek se už zdaří a klášter 7. července 1421 víceméně lehne popelem. Sestrám se podaří včas utéci; některé nacházejí útočiště v Roudnici, jiné v okolních lesích. Jejich počty lze těžko určit, podle Míky jich do Roudnice uteklo 18, vrátilo se 8 (další umřely) a v lesích přežily tři. Všechny následně našly útočiště v Litoměřicích, kde žily z almužen a přivydělávaly si domácími pracemi.⁷¹ V důsledku reálného (byť dočasného) zániku kláštera dochází brzy k faktickému rozchvácení doksanského majetku, kdy Litoměřice zabírají devět klášterních

⁶⁸ D. K. ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě*, s. 150.

⁶⁹ Srov. J. SMETANA et al. [edd.], *Dějiny města Litoměřic*, s. 152.

⁷⁰ Podle legendy mu pohled na sochu Panny Marie nedovolil vztáhnout na klášter ruku; Žižka nicméně posléze věří spíše verzi o jeho podplacení a nechává ho umučit. – J. MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, s. 50; E. V. BALCÁREK, *Doksany nad Ohří*, s. 4.

⁷¹ Srov. J. MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, 50n.

vesnic, dalších se zmocňují Pražané a svěřují je do správy litoměřickému hejtmanu Hynkovi z Kolštejna.⁷²

Vedle bezprostředního fyzického ohrožení se ovšem o dalším osudu Doksan a jiných klášterů rozhoduje i na vyšší úrovni. Císař Zikmund, hodlající převzít po svém zemřelém bratru českou královskou korunu a zřejmě pevně věřící v brzké urovnání nepokojů, zoufale postrádá finanční i lidské zdroje. Přistupuje tedy ke krokům, které sice volili i jeho předchůdci, ovšem v nové formě a násobně vyšší míře – k zástavám majetku církevních institucí.

Zikmundovy zástavy jsou tématem mnohokrát zpracovávaným, u něhož se lze jen velmi těžko dopátrat jednoznačné interpretace. Korunní statky zastavovali již králové před Zikmundem a majetky církevních institucí pod královskou komoru spadaly. Běžně ovšem králové postupovali tak, že se před zástavou nějakého majetku s dotčeným klášteřem dohodli na formě kompenzace. U Zikmundových zástav tomu takto nebylo. Uvažovat lze o různých motivech: a) kláštery v této době mnohdy nepřinášely koruně žádný příjem (často jim byla odpuštěna berně); b) církevní instituce byly útoky husitů v mnoha případech vyřazeny z činnosti a vlastnická práva stejně nemohly vykonávat; c) zastavení statků šlechticům znamenalo v určitém smyslu i jejich ochranu (v zájmu zachování svého zisku si musel šlechtic nad daným majetkem udržet moc a uchovat ho v dobrém stavu); d) císař výměnou za zástavy splácel na jedné straně své dluhy (často za již poskytnutou vojenskou pomoc), na straně druhé si ovšem zajišťoval vojenskou hotovost pro vlastní akce, příp. zavazoval příjemce zástavy určitým posláním, např. obranou daného území; e) naděje v brzké upevnění vlastní moci v českém království mohla vést Zikmunda k přesvědčení, že zastavené majetky v brzké době vyplatí a obnoví stav před krizí; f) čeští páni převod církevních majetků do svých rukou jako řešení císařovy situace přímo navrhovali.

Šlo každopádně o postup velmi nestandardní; v říši by byl Zikmund tímto způsobem postupovat nemohl⁷³ a absence majestátních pečeti na jeho listinách a aktivita uherské kanceláře místo Zikmundova kancléře Jiřího z Hohenlohe, pasovského biskupa, může odkazovat na neschvalující postoj ze strany německých představitelů církve, popř. německé šlechty vůbec.⁷⁴

⁷² Srov. J. SMETANA et al. [edd.], *Dějiny města Litoměřic*, s. 154.

⁷³ S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 61.

⁷⁴ Tamtéž, s. 46 a 82.

V Zikmundově zástavní praxi lze vysledovat tři období – a) 1420-22 s velkým počtem přímo zastavených církevních majetků, b) 23.8.1422 odvolání mnoha těchto zástav na říšském sněmu v Norimberku a následná snaha odškodňovat šlechtu jiným způsobem – zástavy Doksanského kláštera ovšem odvolány nebyly;⁷⁵ c) 1436-37 snaha o uklidnění situace potvrzováním aktuálních držitelů rozchváceného církevního majetku v jejich držbě, často „do doby, než král definitivně rozhodne“.⁷⁶ Docházelo pak i k posunu praxe ze zástav skutečného majetku (zcizení) k zástavám berně z těchto majetků.

V přehledu zástavních listin, jak ho uvádí Stanislav Bárta, se jich Doksanského kláštera týká šest, z toho dvě z let 1420/21 a čtyři z roku 1436:⁷⁷

1. obec Chýnov (spolu s nedoksanským zbožím) zastavena 26.6.1420 (či spíše v prosinci téhož roku) Václavu z Kopist za 200 kop. gr.;⁷⁸
2. obec Krabčice zastavena 14.2.1421 Rousovi ze Svinova za 120 kop gr.;⁷⁹
3. obce Ledčice a Veltrusy (spolu s dalším zbožím) zastaveny v září 1436 Janu ze Smiřic za 3000 kop gr.;⁸⁰
4. obce Černuc a Kmetiněves zastaveny 23.10.1436 Parcifalovi z Prostiboře za 500 kop gr.;⁸¹
5. město Kravaře zastaveno 25.10.1436 Jindřichu Berkovi z Dubé (bez udání zástavní částky);⁸²
6. Brňany, Bohušovice, Německé Kopisty, Dušníky, Rohatce, Chvalín, Oleško, Nučnický, Libotenice a 11 poddaných a vinici v Dolánkách – zastaveno 10.12.1436

⁷⁵ Nebo pro to neexistuje podklad – soubor odvolání zřejmě není kompletní – srov. S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 60.

⁷⁶ S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 85.

⁷⁷ Přehled až na první a pátou zástavu odpovídá seznamu M. MORAVEC, *Zástavy a zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 74.

⁷⁸ S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 145 – možný originál se dochoval v NA, ŘCS, i. č. 12.

⁷⁹ Tamtéž, s. 175 – dochována regista: 1453/54 NA, pag. 88; 1453/54 NK, pag. 174.; edice AČ I, s. 541, č. 248; RI XI, č. 4459; ZR, s. 162, č. 1151.

⁸⁰ Tamtéž, s. 196 – dochována regista: APH XXXIII, pag. 512; ČDK 148, pag. 536; APH XXV, fol. 152 r.; edice: ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 8; ZR, s. 183, č. 1324.

⁸¹ Tamtéž, s. 202 – dochována regista: 1453/54 NA, pag. 136; 1453/54 NK, pag. 252–253.; edice: AČ II, s. 193, č. 539; RI XI, č. 11491; ZR, s. 191, č. 1392.

⁸² Tamtéž, s. 204 – originál dochován v NA Praha, fond ŘCS, i. č. 22.; edice: ZR, s. 211, č. 1540.

městu Litoměřice za 600 kop gr.⁸³ – šlo skutečně jen o formální potvrzení aktuálního reálného stavu.⁸⁴

Podle Milana Moravce dosáhla hodnota zástav Doksanského kláštera celkové výše 4100 kop gr.⁸⁵ Pro srovnání – mezi šlechtici získal největší zástavní sumu Půta z Častolovic (22.600 kop gr.), další dva rody se 20 tis. kop. gr. blížily, tři rody (včetně Kolowratů) získaly kolem 10 tis. kop. gr. a dalších 11 rodů od 3 do 6 tis. kop. gr.⁸⁶

Vraťme se k sestrám. Zpět do Doksan je probošt Děpold povolal teprve asi roku 1430 a během několika let začal jejich počet snad opět vzrůstat.⁸⁷ Symbolickou tečkou za husitskými válkami pak bylo přijetí císaře Zikmunda za českého krále roku 1436 a jeho následné kroky, jež se týkaly i Doksanského kláštera.

První listinou ze souboru, o němž pojednává tato práce, je pražská listina císaře Zikmunda z 20. prosince 1436;⁸⁸ císař ji tedy vydal deset dní po poslední z výše zmíněných listin zástavních. Zavazuje se, že určité klášterní statky nebude zastavovat, a případné jejich budoucí zástavy prohlašuje předem za neplatné. Statky, jichž se jeho slib týká, v listině přímo vyjmenovává. Uvnitř zdí kláštera jde o sad s mlýnem, dále pak o pole a vinici podél lesa, o louku od kostela sv. Petra až do vsi Dolánky, o ves Nový Dvůr s poplužním dvorem a polnostmi, včetně všech příjmů z nich plynoucích, a o lodě na Labi a Ohři v lokalitě „na Kose“ a za klášterními zdmi.⁸⁹

⁸³ S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 213 – dochována regesta: 1453/54 NA, pag. 14; 1453/54 NK, pag. 22; APH XXXIII, pag. 520; ČDK 148, pag. 548.; edice: AČ I, s. 501, č. 36; ČELAKOVSKÝ, s. 112, č. 86; RI XI, č. 11571; ZR, s. 195, č. 1417; CIM III, s. 142, č. 91.

⁸⁴ J. SMETANA et al. [edd.], *Dějiny města Litoměřic*, s. 155.

⁸⁵ Pro srovnání největší majetek byl zastaven Strahovskému klášteru a Pražskému arcibiskupství, oběma ve výši kolem 15.000 kop gr., klášteru Chotěšov bylo zastaveno zboží za 9.350 kop gr. a klášteru Teplá za 5.914 kop gr. – M. MORAVEC, *Zástavy a zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 100nn.

⁸⁶ Bohumila ROTTEROVÁ, *Revize feudálního majetku v Čechách v polovině 15. století*, Studia historica XIV, AUC, Philosophica et historica 1., 1976, s. 264.

⁸⁷ D. K. ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě*, s. 152n.

⁸⁸ Čermák uvádí chybně datum o rok pozdější, D. K. ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě*, s. 153.

⁸⁹ NA ŘP Doksany 1977 – přeložena do češtiny v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 161v.

Při četbě Zikmundovy listiny člověka bezděčně napadá, že probošt s konventem měli být najednou vděční za něco, co by před několika lety považovali za špatný žert.⁹⁰ V dané situaci však šlo po letech temnoty o první výrok státní moci, který byl základem naděje do budoucna. Nikdo v tu dobu netušil, že císař hned za rok ve Znojmě na následky mrtvice zemře a ani další období nebude pro klášter znamenat jistotu. Zikmundův zeť Albrecht Habsburský o rok později sice získá následnictví a korunu i proti Kazimíru IV. Jagellonskému, nicméně za další rok při výpravě proti Turkům umírá na úplavici.

Jeho syn Ladislav se k české koruně dostává až roku 1453 a teprve o další čtyři roky později do Čech přijíždí.

S králem Ladislavem Doksanům opět svítla naděje. 23. srpna 1456 od něho ve Vídni získávají druhé listinné ubezpečení, že nebude zastavovat jejich majetek. Originál listiny se nezachoval, nicméně opis je obsažen v Doksanském urbáři. Oproti Zikmundově listině už neobsahuje výčet statků, které se Ladislav zavazuje nezastavovat, nýbrž vyjadřuje obecně královi vůli nezastavovat nic dalšího a dává proboštu Děpoldovi explicitní právo žádat zpět a vyplácet všechny klášterní statky, jež drží kdokoliv jiný a nemá na ně od krále či jeho předků zápis.⁹¹ Zda listina přinesla nějakou reálnou změnu, lze jen těžko soudit. Zřejmě platí, co králi prorokoval jeho vychovatel Eneáš Piccollomini (pozdější papež Pius II.), že král „sice navenek podporoval demonstrativně katolickou církev, ale opravdovou finanční ani právní jistotu jí nemohl dát.“⁹²

Král Ladislav Pohrobek však o rok a čtvrt později umírá a ze strany trůnu se ohledně Doksan – soudě podle dochovaných písemných zpráv – během příštích 37 let nic nezmění.

Jiří z Poděbrad se svými výnosy doksanského kláštera několikrát dotkne (viz níže), ale obecně se k jeho zastaveným statkům nijak nevyjádří.

Až dlouho po nástupu jagellonské dynastie na český trůn se v úterý 26.11.1493 Doksanům z královské kanceláře dostává dalšího majestátu – Vladislav II. potvrzuje, co už

⁹⁰ Podle Vinše Zikmundova listina zaručuje klášteru jen desetinu předchozího vlastnictví – srov. V. a A. VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, s. 149.

⁹¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r; Čermák vykládá listinu jako možnost vykoupovat zastavené statky, D. K. ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě*, s. 154.

⁹² V. RAMEŠ, *Listiny, listy a kancelář Ladislava Pohrobka*, s. 12.

prohlásil Ladislav Pohrobek.⁹³ Opět se zavazuje nic dalšího nezastavovat a dává právo vykupovat, co by kdo z doksanského majetku bezprávně držel.

Až tři roky po smrti Vladislava Jagellonského dochází s jeho synem k významné změně ve vztahu nejvyšších míst ke klášteru. Na sv. Mořice roku 1519 vydává Doksanům král Ludvík Jagellonský v Budíně tři listiny, v nichž poprvé královskou mocí dovoluje vykupovat zastavené statky,⁹⁴ uděluje proboštu Janu Puchauerovi velkou pečeť a sekret a dává právo používat červený pečetní vosk⁹⁵ a potvrzuje práva a obdarování, jichž se kdy klášteru od císařů, králů a knížat dostalo.⁹⁶ Udělení nové pečeti pro klášter znamenalo (nejen) právní posilu.⁹⁷

Výbuch husitských válek znamenal pro Doksany sto let živoření, kdy ani nejvyšší místa neznamenal oporu pro naději. Některé premonstrátské kláštery se po husitských nepokojích už neobnovily (Louňovice a v původní podobě Želiv), jiným trvala cesta k dalšímu rozkvětu mnohem déle (např. Strahov).

Doksanské listiny z let 1420-1526 se ve věci zástav dotýkají (většinou vícekrát) pěti následujících míst:

2.5.1.1 Radoušov (Kravaře) – Berkové z Dubé a na Lipém

Z konce krátké vlády krále Ladislava pochází nejstarší šlechtická listina doksanského fondu, datovaná 27. května 1457.⁹⁸ Jindřich Berka z Dubé a na Lipém se v ní zavazuje odevzdávat doksanskému proboštu a konventu půlku běžného platu z městečka Radoušov (dnes Kravaře) do doby, než do Čech dorazí král Ladislav, a potom ještě dva roky.⁹⁹

⁹³ NA ŘP Doksany 1990, 26.11.1493, Budín, pergamen, 1 pečeť, česky, Schubert č. 1739, s. 232 – opsána v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156r.

⁹⁴ NA ŘP Doksany 1997 – opsána v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 151r.

⁹⁵ NA ŘP Doksany 1998 – opsána v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 152r.

⁹⁶ NA ŘP Doksany 1999 — opsána v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 150v.

⁹⁷ K erbovním listinám více: Tomáš KREJČÍK, *Ke studiu erbovních listin*, in: Archivní časopis 27, 1977, s. 145-150, a další práce téhož autora.

⁹⁸ NA ŘP Doksany 1978 – v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 159v-160r.

⁹⁹ Čermák opět interpretuje smlouvu jinak; podle něho Jindřich Berka Kravaře/Radoušov klášteru vrací, D. K. ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě*, s. 154.

Od rodu Berků získal Doksanský klášter ještě před husitskými válkami mnoho statků¹⁰⁰ a i listiny z funkčního období probošta Václava ukazují na dobré vztahy (nebo alespoň snahu se domluvit). Ve čtvrtek 29.4.1479 vydává král Vladislav v přítomnosti Jana Berky z Dubé a probošta Václava majestát na město Radoušov a vesnice Janovice, Heřmanice, Novosedlo, Rané, Dolní Police, Police, Valteřice a Stoupno. Berkové nad nimi mají být nadále vrchními pány, a to při zachování duchovního práva kláštera (dokud bude trvat).¹⁰¹

Z 9.1.1487 se dochovala listina, kde se Jaroslav a Jiřík Berkové z Dubé a Lipého zavazují platit 12 kop gr. míšeňských ročně za Radoušov a k němu příslušející vsi.¹⁰² Probošt na základě této listiny získává právo k lesu, aby mohl stavět. Může si z něho nechat přivést až 15 vozů ročně a i z jiných lesů si může brát dřeva, kolik potřebuje, a to podle pokynů hajného. O případnou odúmrt' ze zmíněných obcí by se Berkové rovným dílem rozdělili s doksanským klášteřem. Doksanský probošt se též těší právu lovu v radoušovských lesích a spolu s konventem má od Berků dostat vždy štedrovečerní srnu.

Velmi podobnou listinu nechávají vyhotovit 26.12.1505 i další Berkové z Dubé a z Lipého, tentokrát Adam a Zdislav; v jejich případě jde o obce Heřmanice, Rané a Stoupno.¹⁰³ Od radoušovské verze se liší jen výší ročního platu (zde 3 kopy gr. m.) a množstvím fůr se dřevem (zde 5, přičemž mají být dovezeny až do obce Hoštka). Práva na další dřevo podle dispozice místního hajného, na lov a na štedrovečerní srnu zní stejně. Jen srna může být podle této smlouvy nahrazena jinou zvěřinou.

2.5.1.2 Kmetiněves, Černuc – Kolowratové

Do začátku doby probošta Václava spadá písemnost krále Jiřího 29. června 1463, jíž potvrzuje některé zástavy císaře Zikmunda představitelům rodu Kolowratů.¹⁰⁴ Jde o velký soubor v celkové hodnotě 4950 kop grošů, který zahrnuje město Kralovice a mnoho dalších obcí, patřících několika subjektům. Tuto zástavu získali kdysi Fridrich a Jan Kolowratové, jejichž synové Jindřich Hanuš a Beneš se o ně rovným dílem podělili. Samotná listina krále

¹⁰⁰ Srov. J. MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, s. 16 – bez uvedení, kdy k obdarování došlo.

¹⁰¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 143r-143v (stejně i fol. 136r-136v, jen s chybným letopočtem 1470, kdy Vladislav II. Jagellonský ještě nebyl u moci).

¹⁰² NA ŘP Doksany 1986 – kopie v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 160v-161r.

¹⁰³ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 160r-160v.

¹⁰⁴ Tamtéž, fol. 139r-139v.

Jiřího obsahuje jen výčet obcí, jež připadly Hanušovi a Doksanského kláštera se netýkají.¹⁰⁵ O pět let později potvrzuje král Jiří, že Jindřich koupil od Fridricha Ojře z Očedělic jeho zápisy na Kmetiněves za 800 kop gr. a na Černuc za 600 zl. a 500 kop. gr.; na Jindřicha je král Jiří převádí i včetně berní (mimo obecné berně země české).¹⁰⁶ Z dalších listin v této souvislosti z let 1485¹⁰⁷, 1487¹⁰⁸, 1497¹⁰⁹ a 1503¹¹⁰ vyplývá, že zastavené obce mezi jednotlivými členy rodu různě kolovaly, nicméně obě doksanské obce k nim nadále patřily. Koncem 15. století získává zápis na celou tuto zástavu mimo poloviny vsi Milostína¹¹¹ Jetřich Bezduřický z Kolowrat a na Buštěhradě.

2.5.1.3 Německé Kopisty – město Litoměřice

V úterý 30.7.1465, oznamuje král Jiří, že Litoměřicím zastavil za dlužných 300 kop gr. ves Německé Kopisty s tím, že mohou každý rok prodat luh až do hodnoty 20 kop. gr. Výpovědní lhůta činí jeden rok.¹¹² O této obci východně od Litoměřic se bude jednat ještě mnohokrát. Začátkem roku 1479, 13. ledna, stvrzuje původní zástavní listinu král Vladislav a zároveň k ní přidává dalších 100 kop gr.¹¹³ O tři roky později, 15.6.1482, uzavírají s Litoměřickými o Německých Kopistech sami Doksanští. Uznávají 400 zapsaných kop stříbrných a 200 dalších si od Litoměřických půjčují. Na deset let jim Německé Kopisty nechávají bezplatně, poté má platit jednoletá výpovědní lhůta.¹¹⁴ Vzhledem k tomu, že klášterní majetek patří pod královskou komoru, následuje po týdnu (23.6.1482) schválení nových podmínek z Prahy.¹¹⁵ Za dalších jedenáct let se Litoměřice a Doksany mimo soud

¹⁰⁵ Konkrétně získává Jindřich Hanuš z Kolowrat půl městečka Kralovic, dvůr s rybníkem a lesy v Blšanech a vsi Bělá, Hubenov, Všehrady, Brodeslady a Újezdec, zboží kláštera Plasy; Potvorov, Řemešín, Sedlec a Buková, zboží zderazských křižovníků, Otěvěky, ves pražských kanovníků, les Vráž a půl Milostína, vsi kláštera na Slovanech, to vše se vším příslušenstvím – v celkové zápisné hodnotě 2475 kop gr.

¹⁰⁶ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 132v.

¹⁰⁷ Tamtéž, fol. 140v.

¹⁰⁸ Tamtéž, fol. 139v-140r. Beneš z Kolowrat drží mj. doksanské obce Černuc a Kmetiněves.

¹⁰⁹ Tamtéž, fol. 140v-141r.

¹¹⁰ Tamtéž, fol. 140r-140v.

¹¹¹ srov. Tamtéž, fol. 140v – Albrecht z Kolowrat a na Hradisku.

¹¹² Tamtéž, fol. 126v-127r.

¹¹³ NA ŘP Doksany 1979.

¹¹⁴ NA ŘP Doksany 1982.

¹¹⁵ NA ŘP Doksany 1983 – kopie v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 125r-125v.

dohodnou a uzavírají mezi sebou 11.9.1493 ubrmanskou smlouvu,¹¹⁶ podle níž Německé Kopisty prozatím zůstanou v držení Litoměřic, ale Doksany za ně budou dostávat roční plat 10 kop gr. pr.¹¹⁷ Tento stav věci stvrzuje písemně tentýž den i město Litoměřice.¹¹⁸ Po necelém roce zřejmě klášter potřeboval hotovost, a prodal 1.8.1494 zmíněný roční plat za 200 kop gr. míšeňských Zikmundu Černému Peškovi, a to na doživotí.¹¹⁹ Dále pak Německé Kopisty vystupují v písemnostech do nástupu Habsburků ještě dvakrát, roku 1508¹²⁰ a 1525¹²¹. V obojím případě zůstávají jejich držitelem Litoměřice a klášteru náleží tentýž roční plat. Na několika dochovaných listinách¹²² se na rubu uvádí, že Německé Kopisty vykoupil probošt Jan IV. Freywald (1531-1565) 16.9.1538.

2.5.1.4 Brňany a Bohušovice – Kaplířové ze Sulevic

I Vladislav Jagellonský pokračoval v praxi zástav. V pátek 26.11.1479 navyšuje zástavu za doksanské vsi Brňany a Bohušovice pánu Vilému z Konic a na Kamýku, a to výrazně – ze 600 kop grošů z doby císaře Zikmunda na 750 kop grošů a nadto 100 zlatých uherských a 100 zlatých rýnských.¹²³ Z o tři měsíce mladší písemnosti (14.2.1480), kterou už vydává Vilém, vysvětluje, že Brňany a Bohušovice byly už předtím císařem Zikmundem zastaveny Litoměřickým.¹²⁴ Sám obě obce odkazuje Bohuslavu Kaplíři ze Sulevic a na Košťálově.¹²⁵ V sobotu 15.3.1505 pak král Vladislav zaručuje dědicům Tobiášovi, Zdeslavovi a Janu Kaplířům ze Sulevic, že nesmějí být vyplaceni nikým jiným než českými králi či Doksanským klášterem. Na rubu této listiny svědčí pak nedatovaná poznámka, že obce byly vyplaceny.¹²⁶

¹¹⁶ Smluvní strany jsou zastoupeny mistrem Janem Žákem, litoměřickým děkanem a pražským kanovníkem, a urozeným pánem Albrechtem Tvochem z Nedvídkova.

¹¹⁷ NA ŘP Doksany 1988.

¹¹⁸ NA ŘP Doksany 1989.

¹¹⁹ NA ŘP Doksany 1991.

¹²⁰ NA ŘP Doksany 1995.

¹²¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 80v-81r.

¹²² NA ŘP Doksany 1982, 1983 a 1991.

¹²³ NA ŘP Doksany 1980.

¹²⁴ Viz výše – poslední Zikmundova zástava na Doksanském klášteře z 10.12.1436.

¹²⁵ NA ŘP Doksany 1981.

¹²⁶ NA ŘP Doksany 1994.

2.5.1.5 Veltrusy

Jediná zmínka o Veltrusích, které byly spolu s obcí Ledčice a dalším zbožím zastaveny císařem Zikmundem v září 1436 Janu ze Smiřic za 3000 kop gr.,¹²⁷ pochází v dochovaných doksanských listinách z roku 1494. Aby mohl Veltrusy vyplatit, což mu prý bylo králem dovoleno, prodává probošt Václav v pátek před Povýšením sv. Kříže (14.9.) 1494 ostrov u Brňan s loukami a vodou Brňankou za 60 kop gr. m. Václavovi z Brňan, který ho již dříve užíval. Zatímco dříve platil ročně 4,5 kopy, nyní bude platit 2. Pokud by na něho přišla nouze a klášter musel ostrov vykoupit, zaplatí mu jen 50 kop, protože 10 kop klášteru odkázal.¹²⁸

2.5.2 Péče o to, co zbývalo

Listiny zpracovávaného souboru poskytují určitý částečný vhled do toho, jak klášter od 60. let 15. stol. prodával, zastavoval a pronajímal půdu. Souhrn obcí, které doksanský urbář uvádí v držbě kláštera roku 1522, je obsáhlejší;¹²⁹ mnoho jednotlivých obcí tedy zůstává zmíněnými prameny nepokryto. I tak lze ovšem zachované listiny a jejich opisy v urbáři považovat za reprezentativní část.

2.5.2.1 Zaniklá obec Peleš

Poohří kolem Doksan bylo vždy záplavovou oblastí a mnohé vesnice kvůli velké vodě v průběhu dějin zanikly. Jednou z nich, kterou smetla velká voda roku 1461, tedy právě v popisovaném období, je obec Peleš, ležící původně vedle Brňan.¹³⁰ Klášter tehdy voda poznamenala též. Byl kvůli ní pozměněn tok řeky, a to přes obecní dvůr Jana Pelešského. Jako zadostiučinění mu klášter dává ostrov zvaný Hradětín, ležící mezi struhou Brňanka a jiným ostrovem Jana Pelešského. Navíc dostává i dvoriště v Peleších a příslib, že mu klášter uhradí či opraví jakoukoliv škodu, kterou by mu voda v budoucnu způsobila.¹³¹ Živelní katastrofy se tedy nevyhýbají ani Doksanům a i pro ně znamenají další výdaje.

¹²⁷ S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 196; dochována regesta: APH XXXIII, pag. 512; ČDK 148, pag. 536; APH XXV, fol. 152 r.; edice: ČELAKOVSKÝ, s. 107, č. 8; ZR, s. 183, č. 1324.

¹²⁸ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 115r-115v.

¹²⁹ Tamtéž, fol. 184v.

¹³⁰ Milan ZÁPOTOCKÝ, *Archeologie k zaniklým osadám na dolním Poohří*, in: Vlastivědný sborník Litoměřicko, 1-2/1964, s. 17.

¹³¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r.

V úterý 24.10.1480 zastavuje probošt Václav Duchkovi z Brňan, jeho manželce Kateřině a jejich dědicům pozemky a hony, které přísluší k popluží v Peleších, včetně louky od řeky k drahám, a s právem žnout si trávu za klášterní chalupou na Peleších. Zástavní částka činí 15 kop gr. m., roční úrok 40 gr. m. a výpovědní lhůta půl roku.¹³²

V pátek na Nový rok 1507 zastavuje za 2 kopy gr. m. probošt Stanislav louku na Peleši Janovi a jeho manželce Anně a jejich dětem Vítovi a Dorotě, a to do konce života posledního z nich. Jedná se o louku, kterou zastavil už probošt Václav Pavlíkovi z Brňan. Probošt Stanislav ji původně chtěl vykoupit zpět, ale nakonec se rozhodl pokračovat v dosavadním stavu, jen se změněným smluvním partnerem – novými uživateli se stali Pavlíkovi přátelé.¹³³

Někdy během svého funkčního období zastavuje probošt Stanislav kvůli velkému nedostatku prostředků louku u pelešského brodu Křížovi z Brňan, jeho manželce Bonuši a jejich dceři Dorotě, a to do konce života posledního z nich. Cena činí 20 kop. gr. m. a na úrocích mají platit 2 kopy ročně. V případě, že by před vyplacením zemřeli všichni tři, má se louka vrátit do rukou kláštera a dluh má být prominut.¹³⁴ Roku 1524 se pak probošt Jan dostává k opětovnému řešení louky u pelešského brodu. Z původních majitelů, jimž ji probošt Stanislav prodal,¹³⁵ zbývá už jen dcera Dorota, která původní smlouvu podstoupila Janu Černému z Brňan, jeho manželce Martě a jejich synu Staňkovi s dodatek, že v případě úmrtí všech tří má louka připadnout jejich dcerám Aničce, Markétě a Kateřině. Hodnota louky zůstává stejná (20 kop gr. m.), stejně tak roční úrok 2 kopy gr. m.¹³⁶

Z 9.2.1520 pocházejí dva opisy záznamů register pro obyvatele Brňan a Dolánek,¹³⁷ jimiž mezi ně probošt Jan s konventem rozděluje luh a trávník na Peleši, které mohou využít jako sad či louku. Lidé z Dolánek mají nadto povinnost poskytnout případnou pomoc, kdyby klášter potřeboval kamení.

2.5.2.2 Nučnice

Na některých místech po husitských bouřích vyhasl život. Příkladem může být pusté dvoriště v Nučnicích, které spolu se dvěma lány pozemku 9.5.1474 zastavuje probošt Václav

¹³² NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113v-114r.

¹³³ Tamtéž, fol. 83v-84r=fol. 116r-116v.

¹³⁴ Tamtéž, fol. 113v – bez udání letopočtu.

¹³⁵ Srov. Tamtéž, fol. 113v.

¹³⁶ Tamtéž, fol. 121r-122r.

¹³⁷ Tamtéž, fol. 119v-120v, 120v-121r.

s dovoláním strahovského opata Jana Šimonu a Martinu Dybkovi a jejich dědicům za 20 kop gr. č. s úrokem 1 kopy gr. č. ročně.¹³⁸

2.5.2.3 Krabčice

Podobným příkladem je opuštěná vinice v Krabčicích, kterou klášter není schopen vlastními silami obnovit. Probošt Stanislav ji 4.12.1504 předává ji k rozdělení a rozplocení roudnickým měšťanům Urbanu Křížovi, Vaňkovi, řečenému Kryšpín, Adamu Janu Strašíkovi, Václavu Ziehlovi Kazdovi a Vaňkovi Šrotěři. Osm let ji mají užívat bezplatně, pak jako desátek odevzdávat každou desátou kopu (či deset grošů). Probošt si ponechává právo vybudovat pod vinicí cestu.¹³⁹

2.5.2.4 Doksany

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Dorotka a celý konvent rozdělují neobdělávanou doksanskou vinici poddaným ze vsi Dolánek, konkrétně rychtáři Vovsovi, Petrovi Kloudovi a Šimkovi, a to během prvních 4 let bezplatně, následně pak za plat 10 grošů;¹⁴⁰ přidávají jim k tomu i cestu pod vinicí a vymínají si, že v případě úmyslu vinici převést, bude nabídnuta nejprve klášteru, a teprve při jeho nezájmu pak nějakému poddanému kláštera (s jeho povolením). Na vinici se nemá pěstovat nic jiného než broskve; při porušení tohoto ujednání vinice propadá klášteru.¹⁴¹

Z roku 1504 pochází asi nejdetailnější zachovaná smlouva, kterou probošt s konventem 4.12. doživotně zastavuje doksanský mlýn mlynáři Pavlovi za 10 kop. gr. pr. ročního platu. Mlynář každoročně vykrmí pět vepřů (4 na slaninu, 1 na sádlo), koupí a naláme si kamení k jezu, připraví dřevo na valy a pořídí si mlýnské kameny (probošt to vše nechá přivést), udělá nová kola (probošt poskytne les), obdrží k mlýnu pozemek, za což bude za to opravovat dům, a dostane louku pod kostelem sv. Petra. Bude dávat klášteru polovinu ryb, koupí si loďku (a probošt mu případně půjčí druhou), lesa za mlýnem bude užívat k získávání paliva, ale o ovoce a chmel se bude dělit s proboštem. Svůj dobytek bude

¹³⁸ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 116r-116v.

¹³⁹ Tamtéž, fol. 112v-113r.

¹⁴⁰ Text ještě přidává: „nebo 10 kop 1 kop gr.“ – Není jisté, zda nešlo např. o následné uvedení celé částky, splatné za vinici, a jejího jednotlivého dílu.

¹⁴¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 116v-117r.

pást spolu s proboštovým, ale nebude ho pouštět na ostrov.¹⁴² Smlouva je v urbáři přeškrtnuta; zřejmě smrtí mlynáře či z jiného důvodu přestala posléze platit.

2.5.2.5 Německé Kopisty

Již probošt Děpold zastavil Martinu Plavcovi na řece Ohři u Kopist¹⁴³ tzv. Hanutické mlýniště, a to včetně břhů, vodoteče, pozemku a louky Jana Lehkého. Probošt Václav pak 15.5.1483 potvrzuje, že toto vše prošlo řádným prodejem do rukou Mikuláše Vrška, kterému tím připadají stejná práva a povinnosti – pokud by stavěl mlýn, může v něm umístit čtyři moučná kola, smí protrhnout do strouhy břeh, ale musí v něm nechat průjezd na jednu loďku. Platit bude 1 kopu gr. ročně.¹⁴⁴ O necelý rok později, 10.3.1484, probošt Václav potvrzuje další převod Hanutického mlýniště, tentokrát do rukou Václava Nydrocha z Keblic, litoměřického měšťana, za stejných podmínek.¹⁴⁵ O tomto převodu informuje probošt tentýž den i litoměřické rybáře.¹⁴⁶ Václav Nydroch pak mlýniště drží až do roku 1517, kdy ho 20.1. postupuje Jiříku krejčímu Podškolnému.¹⁴⁷

Z 21.4.1501 pochází smlouva na půl lánu pozemku doksanského kláštera za 40 kop gr. č., kterou dosavadní držitel Duchek Beba z Kopist prodává Petru Olejovi v Kopistech. Smluvní podmínky zůstávají oproti předchozímu ujednání nezměněné, výpovědní lhůta činí půl roku.¹⁴⁸ Nový majitel zůstává v držení pozemku až do 9.5.1521, ze kdy se dochovala další smlouva na tento majetek, v níž ho Petr Olej postupuje jinému člověku, který se ovšem jmenuje také Petr Olej.¹⁴⁹

2.5.2.6 Brňany

V úterý 5.5.1484 zastavuje probošt Václav Martě z Brňan a jejím synům Jírovi a Janovi za 20 kop gr. m. louku s ostrůvkem u Brňanky s platem 1 kopy gr. ročně.¹⁵⁰

¹⁴² NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 112r-112v.

¹⁴³ Bohužel není ze žádné listiny ani jiného pramene ohledně Hanutického mlýniště zřejmé, kde leželo a jakých Kopist se týká. Vzhledem k poloze Českých Kopist, které před přesunutím toku Ohře ležely na jejím soutoku s Labem se domnívám, že mlýniště leželo dále od soutoku, tedy spíše u Německých Kopist.

¹⁴⁴ NA ŘP Doksany 1984.

¹⁴⁵ NA ŘP Doksany 1985.

¹⁴⁶ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 24r-25r.

¹⁴⁷ NA ŘP Doksany 1996.

¹⁴⁸ NA ŘP Doksany 1992.

¹⁴⁹ NA ŘP Doksany 2002.

¹⁵⁰ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 114r-114v.

Za dva roky poté zastavuje probošt Václav v neděli 24.4.1486 náhradou za dluh 20 kop gr. m. Benešovi z Brňan, jeho bratru Bartošovi a jejich dědicům louku mezi lesem Peleš, panskou loukou pana Kaplíře a vodou s ročním platem 1 kopy gr. m.¹⁵¹

Jak už bylo výše zmíněno v souvislosti s vykoupením Veltrus, prodává probošt Václav v pátek 14.9.1494 ostrov u Brňan s loukami a vodou Brňankou za 60 kop gr. m. Václavovi z Brňan, který ho již dříve užíval. Zatímco dříve platil ročně 4,5 kopy, nyní bude platit 2. Pokud by na něho přišla nouze a klášter musel ostrov vykoupit, zaplatí mu jen 50 kop, protože 10 kop klášteru odkázal.¹⁵² Pozdější probošt Jan Puchauer pak o třicet let později 8.11.1524 tento zatím pouze zastavený ostrov Václavu Kohlovi za dalších 20 kop. gr. m. (tj. celkově tedy 80 kop gr. m.) a 4 kopy gr. m. ročního platu prodává, tentokrát do dědičného držení.¹⁵³

2.5.2.7 Chvalín (nejisté určení)

Ve středu 14.6.1480 prodává probošt Václav Blažkovi z Chvalína 5 lánů pozemku, příslušejících k doksanskému dvoru, za 8 kop gr. m. s ročním platem 30 gr.¹⁵⁴

2.5.2.8 České Kopisty

Ve středu po sv. Petru a Pavlu 1518 dává probošt Jan kus kosiště zvaného „luh“ vedle nápravníkovy zahrady až k mezníkům Vít Wyšatovi, rychtáři z Českých Kopist „na Kose“. Má platit 2 kopy meč. gr. ročně, jeho dědicové pak 3 kopy.¹⁵⁵

Ve čtvrtek na sv. Dorotu 1521¹⁵⁶ postupuje tentýž probošt Bartošu Královi z Českých Kopist „na Kose“ luh naproti vsi, řečený Těžkov. Dva roky ho bude mít v držení bezúplatně, pak bude ročně platit 3 kopy gr. m. S luhem bude moci nakládat podle svého uvážení, ale prodat ho bude mít právo jen zase nějakému místnímu poddanému.¹⁵⁷ Z pozdější (ale nevyjasněné doby) pochází v urbáři záznam, že list na luh získal od Bartoše Krále jakýsi Boubelík.¹⁵⁸

¹⁵¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 114v-115r.

¹⁵² Tamtéž, fol. 115r-115v.

¹⁵³ NA ŘP Doksany 1993.

¹⁵⁴ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 84r.

¹⁵⁵ Tamtéž, fol. 118r-118v.

¹⁵⁶ Problém s datací srov. v oddílu regestů.

¹⁵⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 21r.

¹⁵⁸ Tamtéž, fol. 125v.

Před sv. Martinem 1522 dává klášter Vávrovi Papežovi z Českých Kopist „na Kose“ do dědičného držení díl kosiště vedle rychtáře Víta Wyšaty (viz výše). Bude si na něm moci vysadit sad nebo zařídit louku. Dva roky ho bude opět držet bezplatně, pak začne odevzdávat úrok ve výši 1 kopy a 15 gr. m.¹⁵⁹

2.5.2.9 Vražkov

Z dvacátých let 16. století se zachovalo několik (prvních) souborných záznamů; dva z nich ohledně pozemku na Peleši už byly zmíněny výše. Nejobsáhlejší je však první ze svátku Obrácení sv. Pavla 1520 se stavem vsi Vražkova. Klášter v něm předává pozemky a popluží v této obci svým poddaným a jejich dědicům a u každého z nich jmenovitě stanovuje roční odvody.¹⁶⁰

2.5.2.10 Dolánky

Z 15.6.1523 se dochovalo ujednání, které uzavírá jakýsi spor. Probošt Václav prý uzavřel frajmark s nápravníkem, předkem současného Karla z Dolánek, zřejmě však o tom či o detailech panovaly pochybnosti. Za Karla se přimlouvá i břevnovský opat Jakub a litoměřičtí měšťané. Klášter mu pozemek, o který jde, nově dává do dědičného držení za 20 kop meč. gr. a roční plat 10 gr. Kdyby ho chtěl prodat, má ho nejprve nabídnout Doksanskému klášteru.¹⁶¹

2.5.3 Dary pro záduší

Po vcelku neradostném výčtu střípků, dokumentujících tíživou hospodářskou situaci kláštera, je vhodné uvést příklady, které vůči klášteru ukazují dobrou vůli. Jsou ve zpracovávaných zápisech sice jen dva a na celku nemohly nic změnit, ale o to u nich asi ani nešlo. Spíše dokumentují, že i v pohusitské době někteří lidé spojovali svou eschatologickou naději s katolickými institucemi a že sestry navzdory obecnému úpadku premonstrátského duchovního života v té době měly zájem na povznesení kláštera, i když už ho samy nezažijí.

Ve středu 2.1.1488 dávají Hertvík z Ostružna a na Encovanech a Markéta z Lomnice a na Encovanech za mnohé služby a práce rychtáři Jírovi ze vsi Vrutice půl lánu pozemku

¹⁵⁹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 122v-123v.

¹⁶⁰ Tamtéž, fol. 118v-119v.

¹⁶¹ Tamtéž, fol. 123v-124r.

s loukami a odpouští mu dosavadní plat. Ukládají mu jedinou povinnost, a to odevzdávat na Boží hod velikonoční, svatodušní a vánoční libru vosku záduší do Hrušovan.¹⁶²

V pátek 10.7.1506 uzavírá probošt Stanislav zvláštní smlouvu. Za 30 kop. gr. m. prodává doksanským sestrám Žofii a její sestřenici kantorce Barboře roční plat 3 kop gr. na Duchkovi z Rohatců, a to až do jejich smrti.¹⁶³ Jediným uvedeným důvodem této smlouvy je potřeba kláštera, podmínkou je ovšem také dobrá vůle zmíněných sester. Není jasné, odkud sestry peníze měly a jak to vlastně v té době v Doksanech bylo s osobním a společným majetkem řeholnic. Vzhledem k pokročilému věku převorky Žofie, která umře o rok později, šlo zřejmě v podstatě o dar.

2.6 Symbolické zakončení století hrůz

Možná symbolicky sto let po téměř smrtící ráně začínají Doksany ve 20. letech 16. stol. v mnoha ohledech novou nadějnější etapu života. Rokem 1522 se začíná vést doksanský urbář, světlí se kostel, žehnají zvony. Bylo to zřejmě výrazem konečně získané energie k nadhledu a možnosti nežít už jen pro samotné zachování života.

Doksanský urbář začíná na prvních dvaceti listech registry – přehledem dávek a robot, která klášteru od různých lidí z různých obcí přísluší. Obsahuje město Litoměřice (32 zápisů), Volešek (5), Hoštěnice (8), Nový Dvůr (16), Chvalín (8), Vražkov (15), Rohatce (8), Dolánky (19), Dušníky (11), Malé Nučnický (5), Brňany (14), Doksany (3), Krabčice (14), Rovné (4), město Roudnice (7+6 zápisů ohledně gruntů v Krabčicích), Brozany (8) a Kmetiněves (3) a Černuc (3).¹⁶⁴ Podle souhrnného zápisu z konce urbáře patří v tu dobu k Doksánům následující pozemky: Dolánky (3¼ lánu), České Kopisty (5 lánů bez ¼), Malé Nučnický (1½ lánu), Voleško (2 lány), Rohatce (5 lánů a 1½ čtvrti), Chvalín (4¼ lánu), Dušníky (3 lány), Nový Dvůr (3½ lánu bez půl čtvrti), Hoštěnice (¾ lánu), Vražkov (5¼ lánu), Krabčice (9 lánů a provázek); celkem tedy (podle zápisu) 43 lánů a provázek. Podle

¹⁶² NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 97r. Není jasné, proč doksanský urbář obsahuje zrovna zápis, týkající se Hrušovan, jež zřejmě patřily klášteru Chotěšov. Je nicméně možné, že konečným příjemcem libry vosku byly Doksany. Více k Hrušovánům srov. R. Nový, *Urbář encovanského statku chotěšovského kláštera (poznámky k chotěšovskému urbáři z roku 1367)*, Litoměřicko 17-20, 1981-1984, s. 71-77.

¹⁶³ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113r.

¹⁶⁴ Tamtéž, fol. 001r-020r.

dodatku (zřejmě probošt) vyplatil ještě další pozemek v Rohatcích (1½ lánu a ½ čtvrti) a v Libotenicích (4 lány).¹⁶⁵

Ze čtvrtka 7.2.1522 se zachoval soupis doksanských klenotů – tři kalichy pozlacené a čtyři stříbrné s paténami, osm pozlacených či stříbrných pektorálů s rytinami či křišťálem, jeden malý stříbrný kříž, dva stříbrné koflíky a dvě stříbrné ampule. Ke sv. Petru patří podle stejného zápisu jeden menší pozlacený kalich s paténou, jeden malý kříž a jeden stříbrný pektorál.¹⁶⁶

Ve čtvrtek po 3. neděli velikonoční 15.5.1522 světi Gaurinský biskup František doksanský kostel Narození Panny Marie. Zároveň žehná čtyři zvony pro Doksany, u sv. Petra tři zvony a v Dolánkách také tři.¹⁶⁷

Srovnáme-li tyto majetky se soupisem obcí, které klášteru pro dobu jeho založení připisuje probošt Míka,¹⁶⁸ jde skutečně jen o malou část; ztráty ovšem Doksanům jistě nezpůsobily jen husitské bouře. V rámci řádu budou až hluboko do 17. stol. probíhat reformy, čili rok 1522 neznamená, že by Doksany dosáhly všestranného rozkvětu. Do českého novověku však spolu s habsburskou dynastií rozhodně nevstupují bez ducha a naděje.

¹⁶⁵ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 184v.

¹⁶⁶ Tamtéž, fol. 180r-181r.

¹⁶⁷ Tamtéž, fol. 185v-186r. Oltáře doksanského kostela jsou ve čtvrtek zasvěceny sv. Václavu, Vítu, Zikmundovi a všem svatým mučedníkům; sv. Maternovi, Mikulášovi a všem svatým vyznavačům; sv. Anně, Ludmile a všem svatým vdovám, sv. Michaelovi a všem svatým andělům. V pátek je pak ke cti sv. kříže, zvláště jeho vyvýšení a nalezení, posvěcen oltář uprostřed kostela, oltář sv. Vavřince, Kryštofa a všech svatých mučedníků, oltář sv. Janů Evangelisty a Křtitele a všech svatých apoštolů a oltář jedenácti tisíc panen a všech svatých panen.

Zvony v Doksanech jsou požehnány ke cti (pořadí podle velikosti) Panny Marie, sv. Ondřeje, sv. Materna a sv. Ludmily; u sv. Petra ke cti sv. Petra, sv. Pavla a sv. Václava; v Dolánkách ke cti sv. Jiljí, sv. Pankráce a sv. Václava.

¹⁶⁸ J. MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, s. 14-16.

3 Listiny vydané klášteřem

V rámci souboru listin doksanského kláštera tvoří přibližně dvě pětiny dokumenty vydané probošty a konventem. Naprostou většinu z nich představují smlouvy s poddanými či měšťany o prodeji, zástavě či daru. Pět ze 30 se dochovalo v originálu, ostatní jsou opisy v doksanském urbáři. Polovina listin pochází z druhé poloviny 15. století, druhá polovina z první čtvrtiny století šestnáctého. Poněkud paradoxně se mezi záznamy urbáře nacházejí jen dva opisy zmíněných pěti originálů,¹⁶⁹ zato jsou ovšem jiné dva opisy uvedeny dvakrát.¹⁷⁰ Dochované texty pocházejí z let 1461-1524 a pravděpodobně byly vydány za proboštů Děpolda, Václava, Stanislava a Jana IV.¹⁷¹

3.1 Vnější rozbor

Fyzický popis doksanského urbáře (*Liber antiquitatum et iurium Doxanae* sub. Lit. D., Národní knihovna České republiky, sign. XVII.B.14) je uveden na stránkách *monasterium.com*.¹⁷² Jde o rukopisný kodex o 186 foliích z let 1522-1600, psaný několika písaři na papír o rozměru 21,5 x 31,5 cm. Prvních 19 folií je psáno na zrcadle 24 x 15 cm, další bez zrcadla. Velikost písma i počet řádků značně kolísá. Většina záznamů je provedena bastardou, několik novogotickou kurzívou. Záznamy nenásledují chronologicky po sobě.

Všech pět originálů listin je psáno bastardou, i když vzhledem k různosti ozdob a hustoty řádkování zřejmě pocházejí od různých písařů; české jsou vyvedeny inkoustem na pergameni, latinský na papíru. Velikosti jsou téměř totožné.¹⁷³

¹⁶⁹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 24r-25r (odpovídá listině NA ŘP Doksany 1985) a fol. 122r-122v odpovídá listině NA ŘP Doksany 1993); v druhém případě se nejedná o doslovný opis, nicméně význam i uváděná jména a detaily smlouvy si bezrozporně odpovídají. Vzhledem k poškození originálu nelze přesně určit datum jeho vydání, in dorso je uváděn rok 1503. Opis celý právní úkon posouvá o 21 let na rok 1524, k čemuž bych se vzhledem k souvislostem klonil i já.

¹⁷⁰ Tamtéž, fol. 83v-84r= fol. 116r-116v a fol. 21r=fol. 125v; liší se jen v nadpisu, kdy v obou případech mezi prvním a druhým opisem došlo ke změně držitelů pozemku, o něž se jedná.

¹⁷¹ Ve dvou případech (již zmíněná listina NA ŘP Doksany 1993, dále pak opis NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 117r-118v) by připadal v úvahu i Jan III., nicméně ze souvislostí celkem jednoznačně vyplývá, že datace v obou případech není uvedena správně.

¹⁷² http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-NKCR__XVII_B_14__0NM70Y5-cs

¹⁷³ České: 35,3 x 21; 31,7 x 26,1; 33 x 24,6; 32,2 x 27,6 cm, latinská: 32,5 x 21,7 cm.

3.2 Vnitřní rozbor

3.2.1 Protokol

Listiny až na jednu výjimku¹⁷⁴ vynechávají invokaci a začínají rovnou intitulací, která ve všech případech obsahuje devoční formulí. Čtrnáctkrát se objevují různé varianty „z Božie milosti“, desetkrát „Božiem zjednáním“, pětkrát „Božiem zpuosobe(ní)m“ a v jediném latinském případě „divina providentia“ (z Boží prozřetelnosti). Intitulace obsahuje ve všech případech jméno probošta a s výjimkou latinského osvědčení o chotěšovském proboštovi i jméno převorky. Ve dvou třetinách textů je uvedena i podpřevorka a přibližně v polovině případů i některá z dalších funkcionářek kláštera, nejčastěji kantorka, ale i cirkátorka či klíčnice. Asi u třetiny dokumentů je pak uvedena ještě další jedna či dvě sestry bez upřesnění funkce, výčet pak až na jeden případ¹⁷⁵ vždy končí shrnutím „a vešken konvent“ či jeho variantou.

Na jménech představitelk kláštera lze na základě dochovaných listin či jejich opisů dobře sledovat postupný vývoj čelních sester ve zodpovědnosti a funkcích. Převorce Žofii pomáhá zprvu podpřevorka Kateřina, posléze Dorota (dříve kantorka a cirkátorka); mezi léty 1484 a 1486 tedy Kateřina buď ztratila úřad, nebo zemřela. Za probošta Stanislava se ve většině listin objevuje ještě sestra Barbora, jednou uvedená coby kantorka, v ostatních případech bez specifikace role. Sestra Dorota coby podpřevorka asistuje jak převorce Žofii, tak i nové převorce Lidmile (podle listin, kde převorka Žofie figuruje ještě v roce 1507, musela nastoupit někdy mezi 1507 a 1518, Míka klade Žofiinu smrt již do roku 1500), než ji někdy mezi lety 1520 a 1521 vystřídá dosavadní kantorka Dorotka (též psána Dorotka mladá), jejíž kantorování převeze Anna.

Inskripce ve všech listinách chybí.

3.2.2 Text

Na protokol ve všech případech navazuje promulgace. V polovině případů je vyjádřena slovy „známo činíme“, ve většině zbytku slovesem „vyznáváme“, dvakrát „oznamujeme“. Květnatost promulgace kolísá – obsah listiny se oznamuje každému

¹⁷⁴ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 21r („Ve jméno Božie amen“), i zde je ovšem uvedena jen v nadpisu, nikoliv samotném textu.

¹⁷⁵ Tamtéž, fol. 113v.

člověku, všem nebo všem vůbec či i každém zvlášť, nynějším i budoucím, těm, kteří jej užří, přede všemi, kde bude čten nebo (u)slyšen.

Většina listin postrádá samostatnou arengu, která by vyjadřovala postavení a zodpovědnost probošta či vedoucích sester, cíle jejich role či vztahy k poddaným. Občas se objevuje náznak role, např. „my chtěme způsobit dobré kláštera našeho, jakožto z práva učiniti máme“¹⁷⁶, nebo odkaz na obecnou tíživou situaci, např. „skrže záhubu a přílišné škody, které jsú se staly na tiem chudým záduším... od lidu a od nepřátel krále uherského“,¹⁷⁷ nebo na dluhy od předchozího probošta, např. „znamenať a hledše na nedostatek kláštera našeho po nebožtíku knězi Stanislavovi“.¹⁷⁸ Někdy zaznívá pokorné uznání aktuálního nedostatku vlastních sil, např. „opuštění vinic v Doksanech... skrže držitele a předky naše, kteříž jsú byli v držení té vinice, nemohúce sami tomu dostučiniti, aby dělána byla ta vinice“.¹⁷⁹ Příležitostně se také vyskytuje ocenění dobrého vztahu s poddanými a naděje v jeho pokračování, např. „zhledše na věrnú poddanost člověka našeho Víta, rychtáře z Českých Kopist na Kose“.¹⁸⁰ Téměř vždy zaznívá odkaz na skutečnost, že právní pořízení schválili dobří a moudří rádcové probošta, např. „s radú múdrých a s potvrzení[m] opatrných“,¹⁸¹ spíše výjimečně bývá zmíněna nějaká vyšší autorita, např. „... že jsme zdravú radú [sic] a rozmyslem dobrým i s plným povolením ctihodného otce a kněze, kněze Jana, opata kláštera strahovského...“.¹⁸² Občas k jednání či k určité jeho podobě dochází přímo na jejich podnět, např. „... k žádosti a přímlově dobrých lidí“.¹⁸³

Konkrétními důvody vzniku listin, uvedené v naraci, bývají akutní potřeby. Občas dochází k právním jednáním z iniciativy druhé strany, např. „známo činíme, ... že jest nás žádal Bartoš Král, člověk náš z Kopist Českých na Kose ..., abychom jemu dali díl luhu našeho“.¹⁸⁴ Jen výjimečně lze z narace vysoudit nějaké historické souvislosti, ale zajímavosti se přece jen naleznou – např. v listině z roku 1461 se odkazuje na záplavu vodou

¹⁷⁶ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r.

¹⁷⁷ Týká se hlavně 80. let 15. stol., NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 84r, 113v-114r, 114r-114v.

¹⁷⁸ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 121r-122r.

¹⁷⁹ Tamtéž, fol. 116v-117r.

¹⁸⁰ Tamtéž, fol. 118r-118v.

¹⁸¹ Tamtéž, fol. 138v-139r.

¹⁸² Tamtéž, fol. 116r.

¹⁸³ Tamtéž, fol. 83v-84r.

¹⁸⁴ Tamtéž, fol. 21r, také 122v-123v.

řeky Ohře, která klášter (a zřejmě celou oblast) postihla¹⁸⁵ a roku 1494 shání klášter peníze na vyplacení zastavené vsi Veltrusy („... abychom mohli prospěšnějšíe dobré kláštera jednati k vyplacení vsi Veltrus, majíce královské povolení a obdarování majestátem jeho královské milosti“).¹⁸⁶

Dispozice se přirozeně v každé smlouvě liší, lze ovšem vysledovat určité podobné formulace. U převodu majetku se používá termínů prodej (např. „že ten vostrov prve jmenovaný i to, co k tomu náleží, prodali sme napřed psanému Václavovi dědičně“¹⁸⁷), zástava (např. „zastavili jsme a zapsali jsme a mocí listu tohoto zapisujem a zastavujem“¹⁸⁸) a dar (např. „dali jsme a dáváme“¹⁸⁹), ovšem s leckdy nepříliš jasným právním obsahem. Všechny tři termíny bývají totiž v listinách často používány s dalšími upřesňujícími formulacemi, jež stírají rozdíl mezi nimi, ač v nich přece jen nějaký vnímán je. Snad poslouží tři příklady.

V listině z roku 1503/1524¹⁹⁰ (o problému s datací viz níže) odpovídá probošt Jan kladně na žádost Václava Kohla, aby mu klášter prodal ostrov u Brňan s příslušenstvím k dědičnému držení. Všechny tyto statky už drží po mnoho let v zástavě za 60 kop gr. míš., za prodej nabízí dalších 20 kop. Navzdory prodeji ovšem musí i nadále odvádět klášteru dvakrát ročně (na sv. Jiří a Havla nebo vždy dvě neděle po těchto památkách) 2 kopy gr. míš.; kdyby opomněl či nemohl, bude mu ostrov až do zaplacení dluhu odebrán.

Klášter roku 1480¹⁹¹ kvůli finanční tísní zastavuje „dědiny hony, kteréžto příslušejí k našemu popluží v Pelešiech, s lúkú, kteráž leží od řeky až k drahám“ za 15 kop gr. míš. Duchkovi z Brňan, jeho manželce Kateřině a jeho dědicům. Jde tedy o zástavu dědičnou, která má klášteru vypomoci. Přesto má Duchek za zastavený statek platit dvakrát ročně 40 gr. míš.

Probošt Jan v nedatované listině¹⁹² rozděluje doksanskou vinici mezi vícero příjemců. Formulace zní: „dali sme tu vinici a mocí listu toho dáváme k rozdělení a k rozplocení dědičně a věčně robotným lidem našim...“. Přestože se tu ale mluví o daru,

¹⁸⁵ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r.

¹⁸⁶ Tamtéž, fol. 115r-115v.

¹⁸⁷ NA ŘP Doksany 1993.

¹⁸⁸ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 114v-115r.

¹⁸⁹ Tamtéž, fol. 138v-139r.

¹⁹⁰ NA ŘP Doksany 1993.

¹⁹¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 114v-115r.

¹⁹² Tamtéž, fol. 116v-117r.

probošt vzápětí přechází k desátku, který mají příjemci vinice po úvodních čtyřech letech každoročně odvádět. Kdo by zanedbával tyto odvody nebo se nestaral o vinici, přijde o ni.

Zdá se tedy, že vrchní vlastnictví kláštera nad majetkem zůstávalo jednotlivými převody netknuto a klášteru za předané statky náležel určitý plat. Oproti zástavě nebyl prodej časově omezen splacením dlužné částky klášterem, za dar zase příjemce zprvu neplatil.

Některé předměty smluv se v rámci souboru opakují. Hanutické mlýniště i s dalším příslušenstvím drží nejprve Martin Plavec, následně Mikuláš Vršek a Václav Nidruch; sekvence držitelů je listinami i opakována.¹⁹³ Ostrov u vody Brňanky s vodou a příslušenstvím je nejdříve proboštem Václavem zastaven jakémusi Václavovi z Brňan (podle nadpisu Václav Vavřincovic) a posléze proboštem Janem prodán Václavu Kohlovi z Brňan. Pravděpodobně jde o téhož adresáta.¹⁹⁴ U dalších předmětů právního jednání je identifikace obtížná, jen občas je zmíněn předchozí stav, na který listina navazuje.¹⁹⁵

Cena je většinou vyčíslována v míšeňských groších či jejich kopách, někdy bývají uváděny i české a jejich vzájemný konverzní poměr (2 míšeňské = 1 český). Až na smlouvu o České Kopisty s městem Litoměřice z roku 1482,¹⁹⁶ kde se původních zástavních 400 kop gr. navyšuje o dalších 200, se nikde jinde tak vysoká částka nevyskytuje. Nejvyšší zástavní částka je 60 kop gr. míš. za ostrov u Brňan (na vyplacení Veltrus), navýšená posléze o dalších 20 za prodej.¹⁹⁷ Roční plat bývá bývá v groších a jednotkách kop; splatný je na sv. Jiří a sv. Havla či několik týdnů po těchto památkách.

Dědičně prodané, zastavené či darované statky mohou jejich držitelé většinou dále prodávat (např. „aby... mohli toho požívati, prodati, zastaviti, dáti sníti i všelikerak i ku polepšení svému zpuosobiti“)¹⁹⁸, často jsou k tomu stanoveny podmínky. Klášter s tím většinou musí souhlasit a v listinách z 16. stol. se pak navíc objevují i zřejmě nové úpravy místního práva – majetek lze třeba postoupit nějakému dalšímu člověku, ten ale musí např.

¹⁹³ NA ŘP Doksany 1984, 1985= NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 24r.

¹⁹⁴ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 115r-115v a fol. 122r-122v (tomu odpovídá NA ŘP Doksany 1993).

¹⁹⁵ Např. tamtéž, fol. 83v-84r, kde Janovi, Anně a jejich dětem Vítovi a Dorotě předává do zástavy louka na Pelešic, jež byla do té doby v rukou Pavlíka.

¹⁹⁶ NA ŘP Doksany 1982.

¹⁹⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 115r-115v, NA ŘP Doksany 1993=fol. 122r-122v.

¹⁹⁸ NA ŘP Doksany 1985= NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 24r.

náležet k právu Kopist a musí se učinit zápis do knih podle řádu a obyčeje.¹⁹⁹ Klášter si v listinách často zajišťuje předkupní právo (za cenu, „což by slušní lidé schválili“).²⁰⁰

Zajímavé bývají dodatky v neprospěch kláštera – kdy by vyplácel nějakou zástavu v době, kdy by na ní dosavadní držitelé měli něco naseto, pak by úroda patřila právě jim.²⁰¹

Přibližně polovina listin předává majetek do rukou nového držitele dědičně, ostatní určují různé meze – „do tří životů“,²⁰² „do jich živnosti“,²⁰³ „tak dluho, pokud z těch svrchupsaných osob která živa bude“²⁰⁴.

Vzhledem k hospodářskému charakteru naprosté většiny listin, které při svých právních pořízeních klášter vyhotovoval, jsou sankce vesměs stejného druhu; ve čtyřech pětinách listin navíc vůbec chybí, objevují se až začátkem 16. stol. Postih za neplacení měl většinou formu dočasného odejmutí zastavené věci, např. „pakli by napředpsaný Václav, dědicové nebo budoucí tomu dost nečinili a toho úroku neplatili na ty časy, jakož se svrchu píše, aby těm držitelom nebo držiteli ten vostrov odjat [sic] byl od kněze probošta ... dokudž by toho úroku nedal nebo nedali ... a kdyby ten úrok nebo [sic] dali, má to zasie držeti a toho zase užívati“.²⁰⁵ Nešlo ovšem vždy jen o neplnění finančních závazků vůči klášteru, důvodem ukončení spolupráce mohla být třeba i nedostatečná péče o svěřený statek, např. vinici – „A to tak sobě pozústavujem a potomním budoucím náměstkem našim, jestliže by z těchto svrchupsaných osob kto zanedbávali dělati svrchupsané vinice neboližto dědicové jich nebo potomní budoucí, abychom měli moc rozkázati, prodati nebo všelikterak vybíti...“.²⁰⁶

Zajímavá je z pohledu sankce smlouva s městem Litoměřice z roku 1482, kde se pamatuje i na případ, že by své povinnosti nesplnil klášter: „Pakli bychom jim po tom roce hned napřed věděti daném sumy peněz svrchu psaných šesti set kop grošuv nedali a nesplnili tak, ajkož se svrchu píše, tehdy moci plné právo tým měšťanóm litoměřickým dáváme, tůž ves naši vždy před se držeti, tak jakož se nahoře vypisuje, a i mieti i jie požívati,

¹⁹⁹ Srov. NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 122v-123v.

²⁰⁰ Např. tamtéž, fol. 21r.

²⁰¹ Např. tamtéž, fol. 116r, 84r, 113v-114r.

²⁰² Tamtéž, fol. 114r-114v.

²⁰³ Tamtéž, fol. 113v.

²⁰⁴ Tamtéž, fol. 83v-84r.

²⁰⁵ NA ŘP Doksany 1993, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 122r-122v.

²⁰⁶ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 112v-113r, srov. též např. fol. 116v-117r.

do níž by jim námi nebo našimi budúcími často psaných peněz šesti set kop grošuo v po roce napřed daném dáno nebylo a zaplacen o docela i úplně.“²⁰⁷

Všechny smlouvy, o nichž pojednává tato kapitola, uzavíral probošt kláštera, v naprosté většině případů spolu s představenými sester. Tento fakt se zrcadlí i na formě koroborace – téměř vždy jsou k listinám přivěšeny pečeti probošta a konventu.²⁰⁸ Až na dvě výjimky²⁰⁹ se v souboru neobjevuje jiný způsob zpečetění než přivěšením. V jediném případě, kde o pečetích (v opisech v urbáři) chybí zmínka, jde zřejmě o výpustku kopisty.²¹⁰ Vedle probošta a konventu pečely několik listin i další subjekty – strahovský opat Jan,²¹¹ podkomoří království českého urozený pán Samuel z Hrádku a Valecova,²¹² urozený pán Jan Zajíc z Házmburka a z Kostí²¹³ a purkmistr a rada města Litoměřic.²¹⁴ Z některých opisů v urbáři nelze o pečetících osobách jednoznačně rozhodnout – u latinského potvrzení doksanského probošta Děpolda zřejmě z roku 1460 je porušen text a jen ze singuláru („In cui rei testimonium ... presentibus est appressum“) lze předpokládat, že listina měla přitištěnu jednu pečeť, zřejmě proboštovu.²¹⁵ Jinde zase probošt a celý konvent dávají přivěsit „pečeti naše konventské“. ²¹⁶ Zajímavostí je v této souvislosti koroborace, kde nesouhlasí gramatické číslo podmětu a počet pečetí: „I protož my, napředpsaný kněz Jan, probošt téhož kláštera doksanského, své vlastnie pečeti dali sme přivěsiti k tomuto listu.“²¹⁷ Může jít ovšem i o neúmyslnou výpustku kopisty, který možná zapomněl zmínit konvent.

U opisů listin v urbáři o dochování pečeti samozřejmě nemůže být řeč, u čtyř z pěti originálů se alespoň několik pečetí dochovalo – pokud platí pořadí uvedené v listinách, pak

²⁰⁷ NA ŘP Doksany 1982.

²⁰⁸ Jen v jediném případě je přivěšena jen pečeť konventu – NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113v.

²⁰⁹ SOAP Teplá L143, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 116r-116v.

²¹⁰ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 119v-120v.

²¹¹ NA ŘP Doksany 1982, 1984, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r.

²¹² NA ŘP Doksany 1982.

²¹³ NA ŘP Doksany 1984.

²¹⁴ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 114v-115r.

²¹⁵ SOAP Teplá L143.

²¹⁶ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 117r-118v, ale i jindy (např. fol. 113v, 21r a 118r-118v).

²¹⁷ Tamtéž, fol. 122v-123v.

u první²¹⁸ chybí jen pečeť pána Samuela z Hrádku a Valecova, u druhé²¹⁹ se dochovaly všechny čtyři pečeti (i když z první jen torzo), u třetí²²⁰ obě, u čtvrté²²¹ jen druhá a u páté²²² žádná.

Až na několik výjimek je koroborace formulována aktivně – „přivěsili jsme“ nebo „dali jsme přivěsiti“ (tato forma je nejčastější); pasivum je užito jen v několika případech: „přivěšeny jsú“²²³ nebo „est appressum“.²²⁴ Ve vyjádření cíle zpečetění panuje při zachování významu značná variabilita: „na potvrzení“, „budúcí pamět“, „pevnú/lepší/stálejší jistotu“, „zdrzenie“, „pro pevnost“; některá z těchto formulací se vyskytuje téměř ve všech dochovaných textech.²²⁵ Zároveň se koroboraci velmi často objevuje zdůraznění, že probošt s konventem ví, co činí, a jedná svobodně: „dobrovolně“, „naším dobrým/jistým (s)vědomím“, „celým přiznáním“, „dobrú vuolí“; podobné vyjádření chybí v asi jedné třetině těchto listin.²²⁶

3.2.3 Eschatokol

Subskripce ve smyslu podpisů chybí na všech listinách bez výjimky. U čtyř listin lze v souvislosti s vyšším počtem pečeti mluvit o svědečné řadě. Ve třech případech jde o přítomnost a souhlas strahovského opata Jana,²²⁷ kdy u dvou z nich je vždy zmíněn ještě jeden šlechtic coby svědek (Samuel z Hrádku, podkomoří království českého,²²⁸ a Jan Zajíc z Házmburka a Kosti²²⁹), dále pak v jednom případě stvrzuje obsah listiny litoměřický purkmistr a rada.²³⁰ U latinské listiny Děpoldovy je porušen text, nicméně z textu „In cui rei testimonium ... presentibus est appressum“ lze z ablativu absolutního „presentibus“ vyvodit,

²¹⁸ NA ŘP Doksany 1982.

²¹⁹ NA ŘP Doksany 1984.

²²⁰ NA ŘP Doksany 1985.

²²¹ NA ŘP Doksany 1993.

²²² SOAP Teplá L143.

²²³ NA ŘP Doksany 1984, 1985; NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 24r.

²²⁴ SOAP Teplá L143.

²²⁵ Chybí v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r.

²²⁶ NA ŘP Doksany 1984, SOAP Teplá L143, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r, 116r, 114r-114v, 115r-115v, 113r, 113v, 122v-123v.

²²⁷ NA ŘP Doksany 1982, 1984 a NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r.

²²⁸ NA ŘP Doksany 1982.

²²⁹ NA ŘP Doksany 1984.

²³⁰ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 114v-115r.

že listina vznikla za přítomnosti svědků (i když na vytrženém místě na listině mohla být nanejvýš dvě až tři jména).

Všechny originály obsahují dataci, stejně tak téměř všechny opisy.²³¹ Formulace je skoro vždy stejná: „jenž jest psán (a dán)“, občas se vyskytuje obrácené pořadí; někdy je i u česky psané listiny formulace latinská: „Actum“.²³²

O většině dat není třeba nijak závažně pochybovat. U neúplných opisů lze dataci alespoň přibližně určit podle probošta.²³³ Problém nastává u proboštů jménem Jan (Jan III. 1501-03, Jan IV. Puchauer 1515-1531),²³⁴ kdy lze více usuzovat jen z konstelace probošta s funkcionáři sester (pokud nadto Janů nebylo více – srov. kapitola o proboštech).

Evidentní nesoulad vykazuje datace několika listin posledních dvou převorek sledovaného období, Žofie a Lidmily, protože se podle listin jejich funkční období kryjí. U pěti listin z let 1504-1507 je uvedena jako převorka Žofie,²³⁵ zatímco od Lidmily pocházejí čtyři listiny z let 1500-1502²³⁶ a pak dalších sedm po roce 1518. U datace se často vedle roku vyskytuje i den v týdnu a svátek, který na něj připadá. Na základě těchto dat lze někdy verifikovat (pokud jsou čitelná a den a svátek se shodují), zda si určení dne a roku odpovídají. Bohužel potřebné údaje nechybějí jen u dvou opisů téže listiny,²³⁷ kdy sice každá verze odkazuje na čtvrtční svátek sv. Doroty, ovšem každá udává jiný rok (1501 a 1521); sv. Dorota se navíc ani v jednom z těchto dvou let ve čtvrtek neslavila (na čtvrtek připadala v letech 1500, 1505, 1511 a 1522). U ostatních tří listin bohužel kvůli nepřesnému určení dne možnost určit datum na základě svátku a dne v týdnu dána vůbec není.

Zajímavý je dále nesoulad v určení roku u jednoho originálu a jeho kopie.²³⁸ Originál je ovšem právě u datace porušen, zatímco opis velmi dobře čitelný.

²³¹ Datace chybí v NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113v, 116r-116v, 116v-117r, 120v-121r, 125v, 121r-122r.

²³² Např. tamtéž, fol. 120v-121r.

²³³ Např. tamtéž, fol. 113v, 116r – probošt Stanislav (1503-1515).

²³⁴ Údaje podle: J. MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, s. 108.

²³⁵ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113v-114r, 112r-112v, 112v-113r, 113r, 83v-84r.

²³⁶ NA ŘP Doksany 1993 = NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 122r (liší se v roku 1503/1524 a v určení dne před či po sv. Martinu), fol. 117r-118v, fol. 21r-125v (liší se právě v určení roku 1501/1521), 122v.

²³⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 21r a 125v.

²³⁸ NA ŘP Doksany 1993 a NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 122r-122v.

Vzhledem k posloupnosti podpřevorek a dalších funkcionářek (Žofie-Dorota, Lidmila-Dorota-Dorotka, Lidmila-Dorota-Dorotka-Anna, Lidmila-Dorotka-Anna)²³⁹ a ke skutečnosti, že všechny čtyři listiny, jež údajně pocházejí z prvních let 16. stol. od převorky Lidmily, uvádějí jako podpřevorku Dorotku a jako kantorku Annu, mám za to, že navzdory uváděným údajům patří až do 20. let 16. stol.

Místo sepsání listiny až na Děpoldovo potvrzení z roku 1461 (in Doxano) a jednu další výjimku²⁴⁰ nikde uváděno není; zdá se pravděpodobné, že jím byly vždy Doksany.

Aprekace se v žádné listině tohoto souboru neobjevuje.

²³⁹ Doloženo postupně (a jednoznačně) v listinách: NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 136r-136v z roku 1506, 118r-118v z roku 1518, 120v-121r z roku 1520 a např. 123v-124r z roku 1522.

²⁴⁰ Tamtéž, fol. 118r-118v „na Dogzanech“.

4 Královské listiny

Největší vážnosti mezi jakýmkoliv listinami zřejmě požívají listiny královské. Kancelář a písemnosti všech králů popisovaného období byly už vícekrát zpracovány, uvádím alespoň nejdůležitější práce. Zástavní listiny krále Zikmunda zpracoval Milan Moravec, *Zástavy a zástavní listiny Zikmunda Lucemburského v českých zemích z let 1420-1437*, Praha 1977 (diplomová práce) a zvláště v poslední době Stanislav Bárta, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420-1437)*, Brno 2016. Kancelářskou produkci krále Ladislava zpracoval Václav Rameš, *Listiny, listy a kancelář Ladislava Pohrobka (1422-1457)*, Praha 1982 (diplomová práce). Jiřímu z Poděbrad se ze stejného pohledu věnuje Václava Kalvasová-Vopatová, *O listinách a kanceláři Jiřího z Poděbrad (1458-1471)*, Praha 1979 (rigorózní práce). Jagellonskou dobou se pak zabývá Josef Macek, *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského (1471-1490)*, SAP 2, 1952, č. 1, s. 45-122 a Jan Heřman, *Kancelář Ludvíka Jagellovce (1516-1526)*, Praha 1958 (diplomová práce).²⁴¹

Ve fondu Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) se ve sbírce ŘP Doksany nachází 10 královských listin, přičemž v šesti případech je příjemcem klášter sám či jeho probošt (v jednom z nich společně s městem Litoměřice),²⁴² v ostatních se pak Doksany týká jejich obsah.²⁴³ Vedle toho se z tohoto období dochovaly ještě čtyři další originály týkající se Doksany v jiných fondech, a to dva ve fondu České gubernium – guberniální listiny, Praha (0993-1526),²⁴⁴ jeden ve fondu Archiv kolegiální kapituly vyšehradské (1130-1523)²⁴⁵ a jeden ve fondu Premonstráti-klášter Strahov (1192-1921).²⁴⁶

Vedle těchto originálů pak Doksanský urbář obsahuje dalších 14 opisů, z nichž šest reprodukuje (a jeden z nich zároveň překládá) všech šest výše zmíněných originálů, jejichž

²⁴¹ Výběr z této práce též Jan HEŘMAN: *Kancelář Ludvíka Jagellovce (1516-1526)*, in: *Zápisky katedry čs. dějin a archivního studia VII*, Praha 1963, s. 89-109.

²⁴² NA ŘP Doksany 1977, 1983, 1990, 1997, 1998 a 1999.

²⁴³ NA ŘP Doksany 1979, 1980, 1987 a 1994.

²⁴⁴ CGL634 a CGL277.

²⁴⁵ KV382.

²⁴⁶ RP271; jde o listinu mladší (z roku 1591), do níž však Rudolf II. inseruje listiny starší, a tak je potvrzuje.

příjemcem byl klášter či probošt,²⁴⁷ jeden obsahuje listinu Ladislava Pohrobka, jejíž originál se nedochoval,²⁴⁸ u zbytku jde pak o opisy královských listin, jejichž příjemcem byl někdo jiný, ale Doksany se týkaly. I v rámci tohoto zbytku se jeden opis zřejmě opakuje.²⁴⁹

Samostatných textů je tedy k dispozici 21. Jedna listina pochází od císaře Zikmunda, tři od Jiřího z Poděbrad, dvě od Ladislava Pohrobka, 11 od Vladislava II. Jagellonského a tři od jeho syna Ludvíka. Jednu listinu Vladislavovu, určenou pro Strahovský klášter, ale týkající se i postavení doksanského probošta, nechal spolu se dvěma dalšími inzerovat do své listiny Rudolf II.

4.1 Vnější rozbor

K analýze doksanského urbáře s opisy odkazují na kapitolu 3.1 o listinách, které vydal klášter.

Všechny královské listiny souboru jsou vyvedeny tmavým/hnědým inkoustem na pergameni česky, jedinou latinsky psanou listinou je Zikmundova z roku 1436. Pergamen má většinou střední velikost, jen v případě císařské listiny Zikmundovy a Vladislavovy listiny o Německých Kopistech je malý;²⁵⁰ je skládán na dvakrát po šířce a jednou po výšce (jen listina s udělením pečeti na dvakrát v obou směrech). Jako písmo je použita bastarda, většinou velmi pečlivá; listiny Ludvíkovy působí ledabytleji, použité písmo má ve srovnání se staršími listinami také kratší dříky.

Stopy po linkování a vyznačení okrajů se příliš nedochovaly.²⁵¹ U Ludvíkových listin je vyznačení místa pro psaní přítomno jen u listiny, již proboštovi uděluje pečeť a sekret.²⁵²

²⁴⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 161v-162r=NA ŘP Doksany 1977 (zároveň překlad z latiny do češtiny), NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera* fol. 125r= NA ŘP Doksany 1983, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera* fol. 156r= NA ŘP Doksany 1990, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 150v= NA ŘP Doksany 1999, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 151r= NA ŘP Doksany 1997, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 152r= NA ŘP Doksany 1998.

²⁴⁸ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r; práce Václava Rameše ji však neobsahuje.

²⁴⁹ Tamtéž, fol. 136r-136v=143r, rozdíl spočívá jen v roce.

²⁵⁰ střední velikost: 35-47cm x 20-28cm, plika 6-8,2cm; malá velikost: 28-33cm x 18-23cm, plika 5-7 cm – srov. V. KALVASOVÁ-VOPATOVÁ, *O listinách a kanceláři Jiřího z Poděbrad*, s. 15-16.

²⁵¹ Částečně zřetelné na NA ŘP Doksany 1979, 1980, 1983.

²⁵² NA ŘP Doksany 1998.

Levé okraje jsou od roku 1490 větší než pravé, dříve víceméně stejné. Iniciála „M(y)“ či „S(igismundus)“ je vždy vyvedena samostatně vlevo od bloku textu před první řádkou; je vždy výrazně propracovanější než všechna ostatní písmena. První řádek pak bývá psán zdobněji s vyššími dříky a většinou substantiv a adjektiv s prvním písmenem v majuskule (u většiny listin pak jsou některá majuskulní písmena větší než ostatní – vždy jde o jméno krále, „I“ v Zikmundově titulu císař (imperator), pak většinou „U“ v označení uherský, „K“ ve slově král a „L“ v adjektivu lucemburský; Vladislavovy listiny do roku 1490 mají v první řádce téměř všechna první písmena substantiv a adjektiv výrazně větší).

S výjimkou dvou listin od Vladislava II.²⁵³ se u všech originálů královských listin dochovaly pečeti; každá královská listina souboru byla zpečetěna jednou pečetí (krále samého). Přibližně osm pečetí se dochovalo celistvých, 11 jich bylo kvůli ochraně vyvedeno ve voskové misce (a jedna z nich navíc v dřevěném pouzdru). Všechny pečeti byly přivěšeny na pergamenových prouzcích, jen privilegium Ludvíka Jagellonského o pečetí a sekretu pro probošta Jana IV. Puchauera má pečeť přivěšenu na hedvábných červeno-bílých šňůrách²⁵⁴ a souhrnná listina práv pro Strahov od Rudolfa II. na žluté šňůře.²⁵⁵ Pečeť císaře Zikmunda je přivěšena hlavou dolů.²⁵⁶ Všechny dochované pečeti odpovídají typářům, jež se za příslušných králů v dané době používaly.

Čtyři listiny, jež se týkají Německých Kopist a vsí Brňany a Bohušovice, jsou prostřiženy.²⁵⁷

4.2 Vnitřní rozbor

4.2.1 Protokol

Žádná z královských listin souboru neobsahuje invokaci; všechny začínají intitulací s devoční formulí „z Boží milosti“. Až na Zikmundovu listinu začíná intitulace vždy osobním zájmenem „my“, následuje jméno a vladařské tituly, jejichž výčet nebývá úplný. Zikmund uvádí: „císař římský, král Uherska, Česka, Dalmácie, Chorvatska atd.“; Ladislav Pohrobek: „uherský, český, dalmátský, chorvátský etc. král, rakouský vévoda a moravský

²⁵³ NA ŘP Doksany 1980, NA ČGL CGL634.

²⁵⁴ NA ŘP Doksany 1998.

²⁵⁵ NA ŘP Strahov RP271.

²⁵⁶ NA ŘP Doksany 1977.

²⁵⁷ NA ŘP Doksany 1979, 1980, 1983, 1994.

markrabie etc.“;²⁵⁸ Jiří z Poděbrad: „král český, moravský (markrabie), lucemburský a slezský vojvoda a lužický markrabie“; Vladislav II. u listin do r. 1490: „král český, markrabě moravský, lucemburské a slezské knieže a lužický markrabě etc.“, pak královské tituly rozšiřuje: „uherský, český, dalmátský, charvátský etc. král“; jeho syn Ludvík se tituluje stejně jako otec. U některých opisů se kopista s vypisováním titulů nezatežoval, např. „My, Jiří, etc. Oznamujem...“²⁵⁹ Zajímavé je, že u králů, kteří panovali zároveň v Čechách i Uhrách, bývají Uhry vždy na prvním místě (a to i u Vladislava II., který uherskou korunu získal až po české).

Inskripce není v žádné z listin vypsána samostatně, většinou je příjemce vyjádřen nepřímou později v rámci narace či dispozice, ať už v roli petitora, např. „přistoupili k nám měšťané města Litoměřic a ukázali nám list nejjasnějšího krále Jiřího....“,²⁶⁰ v zastoupení intervenientem, např. „že jsme prošeni jménem slovutných Tobiáše, Zděslava a Jana, bratří Kaplířů ze Sulevic“,²⁶¹ nebo bez dalšího, např. „mocí naší královskou království českého nábožnému Děpoldovi, proboštovi, i jeho potomkom dáváme a půjčujeme odpuštění...“.²⁶² Titulatura jednotlivých příjemců podle jejich stavu odpovídá běžným standardům – králi (např. občas v listinách jmenovitě zmiňovaným královým předkům) náleží označení „nejjasnější“, knížeti „jasný“ (v souboru se nevyskytuje), pánovi „urozený“, vladykovi či rytíři „slovutný“ či „statečný“ a měšťanu „opatrný“.²⁶³ Pro probošty používají listiny označení „pocitivý/nábožný kněz probošt“.

4.2.2 Text

Arenga v popisovaném období z královských listin víceméně mizí.²⁶⁴ Pokud se o ní u některých listin dá vůbec mluvit, pak jen ve smyslu obecného úmyslu, např. „a potom tím

²⁵⁸ Z intulací užívaných Ladislavem Pohrobkem je tato typem nejstručnějším; srov. V. RAMEŠ, *Listiny, listy a kancelář Ladislava Pohrobka*, s. 35.

²⁵⁹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 132v, totéž např. u Vladislava II. fol. 136r-137v. Zajímavé je, že zrovna tato Vladislavova listina je v urbáři opsána dvakrát, přičemž u druhého výskytu (fol. 143r) kopista tituly vypočítává.

²⁶⁰ NA ŘP Doksany 1979.

²⁶¹ NA ŘP Doksany 1994.

²⁶² NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r.

²⁶³ Srov. J. MACEK, *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského*, s. 67.

²⁶⁴ V. RAMEŠ, *Listiny, listy a kancelář Ladislava Pohrobka*, s. 39.

lépe aby mohli a měli nám sloužit“²⁶⁵ nebo „k jichžto takové snažné prosbě milostivě naklonění jsouce, ... čím nás k sobě milostivějšího pána poznají“.²⁶⁶

K promulgaci používá královská kancelář téměř vždy standardní formule „Notum facimus tenore presentium universis“ v latině a „Oznamujem tiemto listem všem“ v češtině. Výjimek je jen nepatrný: „Známo činíme všem vůbec“,²⁶⁷ nebo se zvěčňovací formulí: „K věčné paměti. Známo činíme tímto listem všem lidem tak nynějšího, jako budoucího věku.“²⁶⁸

Konkrétním důvodem sepsání listiny, uvedeným v naraci bývá až na dva případy, kdy iniciativa vychází od krále,²⁶⁹ určitý podnět zvenku. Vyjadřuje touhu po potvrzení současného právního stavu a jeho pojištění do budoucna²⁷⁰ či po jeho úpravě (např. rozdělení dědicům),²⁷¹ zároveň však (především v případech, kdy podnět přichází z kláštera) formuluje snahu, získat zpět zapsané statky a ztracená privilegia.²⁷² Někdy se v listinách místo přímého důvodu konstatuje současná situace (případně vývoj, který k ní vedl);²⁷³ lze předpokládat, že i v těchto případech byl na potřebnost zásahu panovník upozorněn (zřejmě většinou tím, v jehož prospěch listina zní).

V dispozici se listiny přirozeně liší nejvíce. Zdá se však, že lze vysledovat dvě hlavní skupiny – a) listiny, které vyjadřují postupné navracení majetku a práv klášteru, a b) ty, jež se týkají práv šlechticů na zastavené majetky. Dvě další jednotliviny do těchto kategorií zařadit nelze – jedna s Doksanským klášteřem nijak zjevně nesouvisí,²⁷⁴ jen se zkrátka do doksanské sbírky nějakým způsobem dostala; druhou stvrzuje císař Rudolf (mimo dvě další) starší listinu Vladislava II., že doksanský probošt podléhá strahovskému opatovi.²⁷⁵

²⁶⁵ NA ŘP Doksany 1979, 1987.

²⁶⁶ NA ŘP Doksany 1994.

²⁶⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r.

²⁶⁸ NA ŘP Strahov RP271, s. 6; inzerovaná listina Vladislava II. z roku 1515 pro Strahovský klášter.

²⁶⁹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 126v-127r, NA ŘP Doksany 1980.

²⁷⁰ NA ŘP Doksany 1979, 1994, NA ČGL CGL634, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139v-140r, 140r-140v.

²⁷¹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139r-139v, 136r-136v, NA ŘP Doksany 1983.

²⁷² NA ŘP Doksany 1990, 1997, 1998, 1999.

²⁷³ NA ŘP Doksany 1977, NA KVs KV382, NA ČGL CGL277, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 132v.

²⁷⁴ NA ŘP Doksany 1987 – jedná se o pozemky kartuziánského kláštera na Malé Straně.

²⁷⁵ NA ŘP Strahov RP271 – inzerovaná listina pochází z 25.7.1515 z Vídně.

První skupinu začíná chronologicky nejstarší dochovaná listina z r. 1436, dochovaná v originálu i přeloženém opisu.²⁷⁶ Císař Zikmund se v ní v autorizační formulí zavazuje, že „s dobrým naším rozmyslem a s jistým vědomím naším podepsané zboží od starodávna k témuž klášteru příslušející, totiž...“,²⁷⁷ slibujeme tímto listem“ napotom nezapisovat ani jim neodnímat. Další listinou tohoto druhu je vyjádření krále Ladislava Pohrobka z r. 1456,²⁷⁸ v němž „nábožnému Děpoldovi, řečeného kláštera proboštovi, i jeho potomkům dáváme a půjčujeme odpuštění, moc i všecku možnost“ vyplácet zboží a věci, jež byly kýmkoliv odcizeny a komukoliv zastaveny bez právoplatného královského zápisu. Král zároveň zajišťovací formulí zavazuje sebe i své nástupce, že z klášterního jmění nebude nic dalšího zapisovat a zcizovat, a případné takové jednání prohlašuje předem za neplatné. Tuto listinu pak přináší probošt Václav roku 1493 ke králi Vladislavovi, který ji potvrzuje („my k prosbě ... téhož listu krále Ladislava ve všem jeho znění, kusech a artikulech tak, jako by tuto slovo od slova vepsán byl, potvrdili jsme a tímto listem potvrzujeme“).²⁷⁹ Vladislavův syn Ludvík poté r. 1519 třemi listinami symbolicky uzavírá století zmatku od začátku husitských nepokojů. V první z nich opakuje úmysl nic dalšího klášteru neodnímat, zároveň ale přidává: „pochtivým proboštu a všemu konventu téhož kláštera doksanského... k tomu povolujem a moc dokonale dáváme, kdež by se koli jakých vsí nebo zboží, k témuž záduší příslušejících, doptali, an předky našimi zapsané, neb jakžkoli na díle nebo na všem odcizené jsou, aby je vypláceti a k svému držení a užívání přivésti mohli.“²⁸⁰ V druhé listině, asi nejkrásnější z celého souboru, král Ludvík „Janovi, proboštu, a budoucím proboštům kláštera doksanského dali jsme a tímto listem dáváme napřed pečeť... K tomu také sekretem jmenovaného probošta obdařujem.“²⁸¹ Listina svou formou i stylizací odpovídá typu listin, jimiž se udělují erby a pečeti.²⁸² Pro vyobrazení pečeti i sekretu byl uprostřed textu vynechán

²⁷⁶ NA ŘP Doksany 1977, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 161v-162r.

²⁷⁷ Pertinenční formule: „humno téhož kláštera se štěpnicí i s mlýnem ve zdech téhož kláštera položených, s dědinami, s vinicí vedle téhož kláštera příležících, les s loukami od kostela svatého Petra až ke vsi Dolánkám, jenž se stahuje, ves Nový Dvůr s dvorem poplužním i s dědinami i se všemi a všelikterakými jeho požitky svobodně i s příslušenstvím, spolu i také s přívozy na vodách Labe a Ohře, kteréž jsou.“

²⁷⁸ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r.

²⁷⁹ NA ŘP Doksany 1990.

²⁸⁰ NA ŘP Doksany 1997.

²⁸¹ NA ŘP Doksany 1998.

²⁸² Pro další informace spíše ze šlechtického prostředí srov. studie T. Krejčík, *Ke studiu erbovnických listin*.

obdélníkový prostor, do něhož posléze malíř zpodobil oba tyto ověřující prostředky podle zevrubného popisu, který dispozice listiny obsahuje. Třetí konfirmační listinou pak Ludvík „všecka privilegia, svobody a obdarování od nahoře dotčených předků našich dané, kteréž nyní mají aneb kterýchž se potom doptati budú moci a jich dosáhnú ... obnovili jsme a potvrdili a tímto listem mocně tak, jako by v tento list zas slovo od slova všecka vepsána byla.“²⁸³

Do druhé (větší) skupiny listin patří ty, jež se týkají královských zástav a jejich dalšího vývoje. Poněkud paradoxně se v ní objevuje jen jedna listina, jíž král přímo zastavuje doksanské zboží – jedná se o krále Jiřího, obec Německé Kopisty a její zapsání Litoměřicím. Druhá podobná, jíž král Ladislav zapisuje několik obcí Zbyňku Zajíci z Házmburka,²⁸⁴ vychází z již dřívější neschopnosti kláštera odvádět panu Zbyňkovi 100 kop gr. ročně, kterýžto plat klášteru uložil ve prospěch Zbyňkova předka Oldřicha Václav IV.²⁸⁵ Všechny další listiny jen popisují a potvrzují zastavený majetek, případně schvalují kroky, které s ním aktuální držitelé podnikají. Originály ani opisy Zikmundových zástav se tedy v doksanských fondech nenalézají, zřejmě by je bylo možné nalézt spíše v archivech jednotlivých šlechtických rodů. Ve skupině se nalézá čtveřice klášterního zboží, jíž se týká listin vícero. Jan Zajíc z Házmburka si nechává od krále Vladislava potvrdit již zmíněnou zástavu svého předka Zbyňka,²⁸⁶ navyšuje se zápisné za Německé Kopisty u Litoměřic a určují se podmínky jejich možného budoucího vykoupení,²⁸⁷ král Vladislav zvyšuje zápisné za Brňany s Bohušovicemi a následně omezuje možnost jejich zpětného vykoupení²⁸⁸ a Kolowratové řeší dědictví a transakce s obcemi, jež získali jejich předkové Bedřich a Jan za poskytnutí 4950 kop gr. císaři Zikmundovi.²⁸⁹

²⁸³ NA ŘP Doksany 1999.

²⁸⁴ NA ČGL CGL277 – jde o vícero obcí, z nichž Doksanům patřily: Chotěšov, Černiv, několik lidí ve Vrbičanech a prám a přívoz na Kossie.

²⁸⁵ NA AČK ACK1451 z 8.6.1413.

²⁸⁶ NA ČGL CGL277 a CGL 634.

²⁸⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 126v-127r, NA ŘP Doksany 1979 a 1983.

²⁸⁸ NA ŘP Doksany 1980, 1994.

²⁸⁹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 132v, 139v-140r, 140r-140v; Bedřich a Hanuš Kolowratové se později přiklání k husitské straně a císař Zikmund roku 1430 odvolává zástavní listinu, kterou jim vystavil na zboží plaského kláštera. Na stav věcí to ovšem nemá velký vliv – „původní zástavní listiny (ač odvolané) byly během konsolidace poměrů v pozdějších letech běžně přijímány.“ –

Opakovaným stylistickým jevem dispozice mnoha listin této skupiny je zákaz krále zastavený majetek vykupovat; občas je tento zákaz omezen na život příjemce listiny či jeho dědiců,²⁹⁰ jindy je dovolen výkup králům a majiteli (klášteru), většinou až po určité době.²⁹¹ Jako příklad takovéto formulace může posloužit listina pro Jana Zajíce z Házmburka: „učinili jsme a činíme, že na něm ani na jeho dědicích a budoucích, žádnému na již jmenované sumě a vsích ani naši budoucí králové čeští výplaty dávati nechceme a nemáme. ... Však kdybychom my, tak jakž se napřed píše, k našemu vlastnímu držení a užívání nebo budoucí naši králové čeští aneb ty osoby, kterýmž by to spravedlivě příslušelo, vyplatiti chtěli, ... to učiniti budem moci.“²⁹²

Častějším jevem je též výminka, aby v případě vyplacení zastavených vsí a záměru je opětne zastavit, byly tyto zastaveny opět těm, kdo už je dříve v zástavě měli, a to dokonce za stejnou cenu, např. „A jestliže by svrchu dotčený probošt ... chtěl ji (obec Německé Kopisty) komu jinému zastaviti, nemá té moci mieti, ale má je zase postúpiti již psaným měšťanům v té sumě, v kteréž ji vyplatí, a nic výše.“²⁹³

U jedné listiny se v dispozici objevuje i zmínka o berních: „z vlastní královské milosti přidali jsme jemu a mocí královskou tímto listem přidáváme, jakož jest v pravých zápisech opisáno a pozůstaveno nám jakožto králi českému, totižto panství a berně, kterážto berně příslušela jest a přísluší nám a budoucím králům českým, a to panství, nic tu nepozůstavujíc nám ani budoucím králům českým, témuž Jindřichovi úplně a docela na těch vsích a na těch lidech přikázali jsme a přidáváme ... kromě berně obecné země české, tu pozůstavujem nám jakožto králi českému a náměstkům našim budoucím králům českým.“²⁹⁴ Berně je zmiňována jen jednou jinde, kdy z té, kterou odváděl klášter, přikázal král Václav IV. poukazovat 100 kop gr. ročně do splacení půjčky 1000 kop gr. Oldřichu Zajíci z Házmburka.²⁹⁵

S. BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského*, s. 72, pozn. pod č. 254. Edice samotné listiny: Tamtéž, s. 253.

²⁹⁰ Např. NA KV_s KV382.

²⁹¹ Např. NA ČGL CGL277.

²⁹² NA ČGL CGL634; velmi podobně NA ŘP Doksany 1994.

²⁹³ NA ŘP Doksany 1979; podobně např. NA ŘP Doksany 1994 a NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139v-140r.

²⁹⁴ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 132v.

²⁹⁵ NA AČK ACK1451 z 8.6.1413.

V rámci dispozic listin jsou též zajímavé částky, které byla šlechta ochotna králi poskytovat. Ve srovnání se zápisy kláštera ve prospěch poddaných, které dosahují výše desítek kop gr. a roční plat za ně se vyjadřuje přímo v groších či jednotkách kop, zní královské zástavy na stovky až tisíce kop gr. Z listin nicméně vyplývá, že držitelé museli ze zastavených obcí získávat značný zisk, protože si od krále často vyprošují, aby zástavy nebyly spláceny (nebo nebyly spláceny příliš brzy). Půjčky králi (pokud na ně šlechta měla hotovost; fungoval ovšem i systém, kdy nižší šlechtici půjčovali za pro sebe horších podmínek peníze vyšším, kteří následně za výhodnějších parametrů „posloužili“ králi), případně různé formy vojenské a jiné výpomoci, tedy byly pro šlechtu velmi rentabilní. Největší sumou v souboru je téměř 5000 kop gr. od Kolowratů pro císaře Zikmunda.²⁹⁶

Občas se v dispozici objevuje zmínka o síle listiny samé, např. „A kdož by měl tento list s jmenovaného Jana Zajíce anebo jeho dědiců dobrou a svobodnou vůlí, tomu chceme, aby jemu příslušelo plné právo všech věcí svrchupsaných.“²⁹⁷ Tato formulace bývá nazývána přímo podle použitých slov „dobrá vůle/bona voluntas“.²⁹⁸

Sankce u listin zastoupených v souboru nebývá většinou vůbec formulována. Pokud se k ní dá něco přirovnat, pak zajišťovací formule v rámci dispozice, která se týká především krále samého, případně i kláštera. Císař Zikmund se např. roku 1436 zavazuje, že už z klášterního zboží (výčtem vymezeného) nic zastavovat nebude, a připojuje: „Jestliže by pak skrze příhodu, časté a nábožné žádosti a prosby něco z již jmenovaného zboží že bychom komukoliv zapsali aneb zavázali, takovéž zapsání a zavázání v nic obracíme, kazíme a daremným činíme.“²⁹⁹ Obdobně král Vladislav II. potvrzuje pánům Berkům vrchní panství nad městečkem Radoušov a dodává: „A jestli že bychom z nepaměti nebo z kterékoli jiné příčiny svrchupsané městečko a vsi nebo díl to komu zapsali neb kterak zavázali a odtrhli, chceme, aby to žádné moci nemělo ani míti mohlo proti tomuto listu našemu.“³⁰⁰

Zdá se tedy, že v těchto pohnutých dobách musel panovník při svých ústupcích šlechtě omezovat sám sebe i své následníky. Jak ovšem vyplývá z dalších listin, ono např. Ladislavovo „nechceme potomně zboží anebo věci jmenovaného kláštera sami skrze sebe

²⁹⁶ Na tuto v souboru nedochovanou listinu odkazuje NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139r-139v.

²⁹⁷ NA ČGL CGL634, ale také např. NA KVs KV382, NA ŘP Doksany 1994.

²⁹⁸ J. MACEK, *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského*, s. 75.

²⁹⁹ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 161v-162r.

³⁰⁰ Tamtéž, fol. 136r-136v.

aneb potomky naše ... na dluhy aneb na krátký čas nižádnému postaviti...“³⁰¹ zřejmě v pozdějších časech přílišnou váhu nemělo; k zápisům opět docházelo (záviselo tedy hodně na aktuální síle či významu strany, jíž dřívější sliby a závazky platily).³⁰²

Vedle výše zmíněných existují pak i obecné sankce, většinou v listinách, kdy se panovník zastává kláštera či mu vrací práva, např. u krále Ladislava: „aby pod pokutou hněvu našeho ta zboží... vrátiti beze vší odpornosti... neobmeškali“³⁰³ nebo Vladislava: „taková zboží jmenovaný král... pod pokutou nemilosti navrátiti prikazuje.“³⁰⁴

Formulace koroborace mívá tři podoby. Nejčastější je: „Tomu na svědomí pečeť naši královskou kázali/rozkázali/dali/ráčili jsme přivěsiti k tomuto listu,“³⁰⁵ další se vyskytují vždy jen jednou: „sub nostre imperialis majestatis sigillo testimonio“³⁰⁶ a „mocí přivěšením naší královské pečeti k svědectví listu tomuto“.³⁰⁷ Způsob přivěšení – zda na pergamenovém proužku či šňůrce – v rámci korobace popisován není;³⁰⁸ řídil se spíše typem a závažností listiny.

4.2.3 Eschatokol

Osobní podpis panovníka ani jiných osob se na královských listinách nedochoval.³⁰⁹ Většina dochovaných originálů ovšem obsahuje rekognici královských úředníků, většinou ve formě kancelářské relační poznámky „Ad relationem + jméno a úřad v genitivu“. Relátor nebyl pouhým písařem, ale osobou, která se podílela na vyjednávání podmínek mezi zainteresovanými stranami. V souboru listin je relátorem nejčastěji nejvyšší kancléř království českého, což mohl být již před rokem 1490 jen člen panského stavu a ve Vladislavském zřízení zemském už figuruje jako poslední ze zemských úředníků (i když

³⁰¹ Tamtéž, fol. 156v-157r.

³⁰² Např. za krále Jiřího NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 126v či Vladislava II. NA ŘP Doksany 1980 a NA KVs KV382.

³⁰³ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r.

³⁰⁴ NA ŘP Doksany 1990.

³⁰⁵ Téměř všechny originály, z opisů pak NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139r-139v, 126v-127r, zkráceně 132v, 136r-136v, 125v.

³⁰⁶ NA ŘP Doksany 1977; „pod naší pečeti velebnosti císařské“, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 161v-162r.

³⁰⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r.

³⁰⁸ J. MACEK, *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského*, s. 77.

³⁰⁹ Např. ve všech listinách krále Jiřího se jeho podpis objevuje jen v jednom případě – V. KALVASOVÁ-VOPATOVÁ, *O listinách a kanceláři Jiřího z Poděbrad*, s. 74.

významem občas soupeřil s prvním místem nejvyššího purkrabího).³¹⁰ Vystupují zde Arnošt z Vlašimi (bez uvedení úřadu),³¹¹ Prokop z Rabštejna, nejvyšší kancléř království českého, a Mikuláš Listius (protonotář, ovšem zde bez uvedení úřadu),³¹² Samuel z Hrádku a Valečova, podkomoří království českého,³¹³ Jan ze Šelnberka, nejvyšší kancléř království českého (nebo bez uvedení úřadu),³¹⁴ Albert z Kolowrat, nejvyšší kancléř království českého,³¹⁵ Ladislav ze Šternberka a Bechyně, nejvyšší kancléř království českého,³¹⁶ Prokop z Rabštejna (bez uvedení úřadu)³¹⁷ a Stanislav Radslav Beckovský ze Šebířova, protonotář království českého.³¹⁸

Jinak se vícekrát vyskytuje poznámka mandační „Ad mandatum Domini regis (proprium)“,³¹⁹ jež odkazuje na přímou osobní vůli panovníka vydat danou listinu.

V souvislosti s kancelářskou poznámkou je z diplomatického pohledu důležité zmínit jednu problematiku z konce popisovaného pohusitského období, kdy král nesídlil v Praze, zatímco jeho česká kancelář včetně svého vedoucího – nejvyššího kancléře – v Praze úřadovala a v Budíně měla jen svou expedici. Až na léta 1509-17, kdy Vladislav II. využil nesvornosti stavů a odvezl si královské typáře do Budína, disponoval nejvyšší kancléř v Praze i větší královskou znakovou pečeti. Standardním postupem byla až na výjimky součinnost nejvyššího kancléře s králem (pečetel listiny, jež mu král poslal ke zpečetění; v případě nesouhlasu s jejím obsahem mu mohl posílat zpět i námitky).³²⁰

³¹⁰ Srov. J. HEŘMAN, *Kancelář Ludvíka Jagellovce*, s. 71.

³¹¹ NA ŘP Doksany 1977.

³¹² Nejvyšší kancléř Prokop z Rabštejna figuroval jako relátor (tj. aktivně se podílel na předchozích jednáních) na převážně velmi závažných privilegiích různého obsahu, mimo jiné i u slibů, že církevní zboží nebude nadále zastavováno; srov. V. RAMEŠ, *Listiny, listy a kancelář Ladislava Pohrobka*, s. 60.

³¹³ NA ŘP Doksany 1979 a 1983 – obě listiny se týkají města Litoměřic, jež coby město patřilo do oboru podkomořího. Samuel z Hrádku a Valečova byl měšťan, na němž se krátce nato projeví vytlačování městského prvku z nejvyššího zemských úřadů – roku 1486 je nahrazen Albrechtem z Leskovce z panského stavu.

³¹⁴ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139v-140r, NA ŘP Doksany 1990.

³¹⁵ NA ŘP Doksany 1994.

³¹⁶ NA ČGL CGL634.

³¹⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r.

³¹⁸ NA ŘP Doksany 1997, 1998 a 1999.

³¹⁹ Např. NA ŘP Doksany 1980, 1987, NA KVs KV382 a NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139r-139v.

³²⁰ Srov. J. HEŘMAN, *Kancelář Ludvíka Jagellovce*, s. 70nn.

V době nezletilosti krále Ludvíka Jagellonského, do níž spadají i jeho tři listiny pro Doksany, docházelo často k vydávání listin s omezenou platností – buď vydaných jen králem v Budíně, nebo jen českými stavy v Praze – jejichž platnost uznávala většinou právě jen vydávající strana. Pozdější sněmovní usnesení z roku 1523 dokonce prohlásilo všechny listiny vydané v tomto období za neplatné a podrobilo je dobrozdání zvláštní komise, která u těch, jež byly uznány za platné, měla na tergu vyznačit jejich akceptaci. Týkalo se to ovšem zřejmě hlavně listin zástavních, privilegium a obě konfirmace pro Doksany tím zřejmě dotčeny nebyly (a ostatně žádnou poznámku o akceptaci a zanesení do register neobsahují).³²¹ Tyto problémy s ověřováním listin vedly mj. k tomu, že Ludvík Jagellonský a zejména pak Ferdinand I. začínají ve zvýšené míře používat jako ověřovací prostředek i vlastnoruční podpis.

Z tohoto pohledu obsahuje doksanský soubor listin i jednu kuriozitu – nachází se v něm jedna listina z roku 1490 od Vladislava II. o pražských malostranských kartuziánských majetcích, které s doksanským klášteřem zřejmě nesouvisejí. Vedle Bohuslava z Újezdce a Matyáše z Řepska je ovšem jejím příjemcem i královský sekretář Jan Crisostomus. Listiny v jeho prospěch patřily tehdy k nejvíce podezříváným a např. jeho erbovní listina byla prohlášena za falzum.³²²

Dataci včetně lokace obsahují všechny královské listiny. Listina krále Zikmunda pochází z Prahy, obě Ladislavovy listiny z Vídně, všechny tři listiny krále Jiřího z Prahy a Vladislavovy listiny do roku 1490 z Prahy, poté z Budína. Všechny tři listiny krále Ludvíka byly pak vyhotoveny též na Budíně (a ve stejný den – na sv. Mořice, 22.9.1519). Formulace místa bývá podobná: „Datum Prague“, „dán v Praze“, „dán na Hradě pražském“³²³, „dán na Budíně“. Co se týká určení času, všichni králové užívají tehdy běžného datování pomocí církevních svátků, jen císař Zikmund v nejstarší listině souboru a Ladislav Pohrobek ve své listině pro klášter uvádí den, měsíc a rok (20.12.1436 a 23.8.1456). Každý král navíc připojuje i údaj, kolikátým rokem je panovníkem v kterém svém království. Zajímavostí může být, že si království uvedená v intitulaci a dataci neodpovídají – intitulace jich obsahuje násobně více. V dataci uvádějí králové buď jen království české (Jiří a zprvu Vladislav II.), nebo království uherské a české (Ladislav,

³²¹ Srov. J. HEŘMAN, *Kancelář Ludvíka Jagellovce*, s. 65-69.

³²² Srov. J. MACEK, *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského*, s. 80.

³²³ Vladislav II. sídlil zprvu v Královském dvoře na Starém městě pražském, pak přesídlil na Pražský hrad; listiny vydané v Praze od 9.4.1485 odkazují lokaci právě na tuto změnu – srov. tamtéž, s. 78.

v pozdějších letech své vlády Vladislav II. a po celou dobu své vlády Ludvík). Císař Zikmund přidává ještě (jako poslední v řadě) svou císařskou důstojnost.

Královské listiny popisovaného souboru nijak formálně nevybočují z řady královských listin, jak je vydávali králové a jejich kanceláře v daném období. Do značné míry výstižně zrcadlí, jak se vyvíjelo postavení kláštera z pohledu státu. Z dochovaných originálů, a zvláště pak z opisů v urbáři, se dá usuzovat, které listiny byly pro klášter i v pozdější době relevantní (např. klášterní vsi, jež hned po začátku husitských bouří uchytily Litoměřice, se nikde v souboru nijak nezmiňují; zřejmě se tedy – až na Německé Kopisty, Brňany a Bohušovice – vrátily brzy do vlastnictví kláštera).

5 Listiny šlechtické

V souboru se dochovalo 7 šlechtických listin, z nichž jedna je k dispozici v originálu i v opisu v urbáři,³²⁴ další pak je vedle těchto dvou forem dochování opsána i ve strahovském archivu.³²⁵

5.1.1 Vnější rozbor

K analýze doksanského urbáře s opisy odkazují na kapitolu 3.1 o listinách, které vydal klášter.

Všechny originální listiny souboru jsou psány inkoustem na pergamenu bastardou, jen jeden opis listiny Jindřicha Berky z Dubé ve fondu Strahovského kláštera je vyveden na papíru kurentem.³²⁶ Všechny listiny jsou formulovány česky a potvrzeny vícero pečetěmi, přivešenými na pergamenovém proužku. Pečetě se až na výjimky dochovaly v dobrém stavu.³²⁷

5.2 Vnitřní rozbor

5.2.1 Protokol

Invokace ve všech šlechtických listinách chybí.

Intitulace listin zde bývá ve srovnání s listinami královskými (výčet nejvýznamnějších území) a klášterními (vedle probošta časté vyjmenovávání představených sester) spíše stručná – jméno vydavatele se sídlem, např. „Jindřich Berka z Dubé, seděním na Lipém“,³²⁸ nebo bez sídla, např. „Vilém z Konic a na Kamýku“,³²⁹ občas bývá uveden zemský úřad, např. „Jaroslav Berka z Dubé a z Lipého, nejvyšší sudí dvoru královského v Čechách“.³³⁰ Všechny intitulace začínají osobním zájmenem „já“ nebo „my“, plurál je tu

³²⁴ NA ŘP Doksany 1986 = NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 160v-161r.

³²⁵ NA ŘP Doksany 1978, NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 159v-160r, NA ŘP Strahov RP 132.

³²⁶ NA ŘP Strahov RP132.

³²⁷ Až na poškozenou první u listiny NA ŘP Doksany 1978 a chybějící druhou u listiny NA ŘP Doksany 1981.

³²⁸ NA ŘP Doksany 1978.

³²⁹ NA ŘP Doksany 1981.

³³⁰ NA ŘP Doksany 1986.

ovšem vyhrazen jen případům, kdy listinu vydává více vydavatelů (tedy žádný plurál majestatikus).

Příjemce listin nebývá v listině na začátku zmiňován.

5.2.2 Text

Jedinou listinou celého souboru, jež má jasně vymežitelnou arengu, je již zmíněná dvakrát opsaná listina Jindřicha Berky z Dubé, který se v ní odvolává na dobrodiní svých předků vůči klášteru, na pomíjivost vlastního života („sebe také věčně na tomto světě nebytí porozumív“) a k sepsání listiny přistupuje „nejprve pro chválu Boží, pro zvedení toho kláštera a k tomu pak pro spasení všech předků mých a tak mé duše“.³³¹ Ostatní listiny, pokud se obecnými motivacemi vůbec zabývají, zmiňují jen výchozí stav, např. „jakož mám majestát na pergameně od nejjasnějších a slavných pamětí císařův a kráľův, předkův jeho kráľovské milosti etc., jimižto ... ráčili jsú zapsati vsi, mlajny ... urozenému pánu, pánu Jindřichovi z Kolowrat, strýci mému dobré paměti...“³³² nebo „znavše mnohé služby a práci Jíry rychtáře našeho ze Vrútic, kteréž nám činil“.³³³

Všechny listiny obsahují promulgaci, v podstatě velmi podobnou: „vyznávám/známo činím(e)/oznamuji tímto listem (obecně) přede všemi (lidmi)/všem vůbec i každému zvláště, kdež(to) čten (a)nebo čtúce slyšán bude/kdož jej uzří nebo čtúci slyšeti budú.“ Stručnější je v tomto ohledu jen jedna listina bratří Berků: „známo činíme všem“.³³⁴

Konkrétní důvody, jež vedly k vydání listin této skupiny, texty bohužel neosvětľují. Ve většině případů, zvláště u listin ohledně Radoušova, lze usuzovat na implicitní touhu potvrdit daný stav či jeho vývoj. Ani v listinách, jimiž se převádí majetek, se důvody, jež minulého majitele k postoupení práv vedou, neuvádějí; v těchto případech nelze bohužel ani číst mezi řádky.

Dispozice se zde týká několika druhů jednání – potvrzuje (či opakuje) se stav, daný dřívějšími dohodami nebo převádí se majetek (či se dává darem). Jen jedna smlouva je ve formulaci dispozice velmi originální, a to ta nejstarší této skupiny z roku 1457 od Jindřicha Berky z Dubé.

³³¹ NA ŘP Doksany 1978.

³³² NK *Urbár, kopiár a registra doksanského kláštera*, fol. 140v-141r.

³³³ Tamtéž, fol. 97r.

³³⁴ NA ŘP Doksany 1986.

Jak vyplývá z četnosti smluv s Berky z Dubé i z jejich znění, vztahy mezi Doksanským klášteřem a tímto šlechtickým rodem byly zřejmě velmi těsné. Nakolik byly ze strany Berků i přátelské, nelze říci (možná klášteru jiná cesta než cesta dohody nezbývala); smlouvy se každopádně přátelsky tváří a probošt Míka v 18. stol. rod Berků uvádí jako jednoho z největších dobrodinců.³³⁵ Radoušov (dnes Kravaře, okres Česká Lípa) byly ve vlastnictví kláštera od 12. stol. až od 1348, kdy poručnictví nad nimi předal Karel IV. do rukou Berkům z Dubé. Nějaká práva si doksanské sestry ovšem v místě asi zachovaly, a právě na ně navazuje listina Jindřicha Berky,³³⁶ královská listina krále Vladislava³³⁷ a jedna potvrzující listina následující.³³⁸

Jindřich Berka činí smlouvu a úmluvu s proboštem Děpoldem (spíše ovšem pro něho shrnuje, jak co bude, protože probošt sám v dokumentu nijak nevystupuje ani k němu není přivěšena jeho pečeť), že bude klášteru odvádět polovinu současného ročního úroku a odúmrti. Smlouva má platit na dobu do dvou let po příjezdu krále Ladislava do Čech, pak má na ni navázat smlouva nová, a to opět písemnou formou. Jindřich Berka si uchovává svrchní právo nad Radoušovem, ale zároveň se zavazuje bránit zájmy kláštera, zásobovat ho dřevem a poskytovat mu poddané k robotě (ale při zachování míry: „vždy nuznost jich v tom věriece bez přesažení“). Následující dvě dohody z roku 1487 a 1505³³⁹ už jsou formulovány stručně a práva s povinnostmi jasně vymezují. Berkové se v první z nich zavazují dávat z Radoušova klášteru 12 kop gr. míš. ročně, poskytovat ročně 15 vozů stavebního dříví a dovážet ho až do Úštěku („Auštku“), předávat proboštovi polovinu odúmrti, nechat ho lovit v lesích a dávat mu ke Štědrému večeru srnu. Druhá, obsahově velmi podobná (včetně struktury) listina se týká Stoupna (Sstaupen), Heřmanic (Hermstorff) a Raného (Morchindorf), obsahuje o něco nižší dávky a dříví slibuje dodávat až do Hoštky. Obě pozdější listiny rodu Berků³⁴⁰ obsahují i pojem „duchovní právo“, který se nikde jinde v souboru neobjevuje: „tak dlúho, dokavadž práva duchovnie propuštěna nebudú, ale když by práva duchovnie propuštěna byla, tehdy tento list a smlúva tato viec žádné moci mieti

³³⁵ J. MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, s. 16.

³³⁶ NA ŘP Doksany 1978.

³³⁷ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 136r-136v=143r.

³³⁸ NA ŘP Doksany 1986 = NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 160r-160v, 160v-161r.

³³⁹ NA ŘP Doksany 1986 a NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 160r.

³⁴⁰ Tamtéž.

nemá. “I když tedy poručenství připadlo šlechticům, po dobu existence kláštera přesto platilo i právo duchovní.

V jednom případě přidává dispozice šlechtické listiny další příběh do listin královských. Vilém z Konic a na Kamýku roku 1480 píše, že vsi Bohušovice a Brňany získal původně od Litoměřických, a zároveň je odkazuje Bohuslavovi Kapléři ze Sulevic.³⁴¹

Obě listiny Kolowratů³⁴² dovršují svými dispozicemi putování velké zástavy, které od císaře Zikmunda obdrželi Fridrich a Jan z Kolowrat za půjčku 4950 kop gr.,³⁴³ kdy nakonec vše končí v rukou Jetřicha Bezdrůžického z Kolowrat a na Buštěhradě. Kláštera se zde týkají obce Kmětiněves a Černuc.

Jedna listina se týká doksanského kláštera jen nepřímo.³⁴⁴ Hertvík z Ostružna a na Encovanech a Markéta z Lomnice a na Encovanech obdarovávají svého rychtáře Jíru pozemkem, ale zároveň mu ukládají povinnost odvádět na Boží hod vánoční, velikonoční a svatodušní libru vosku záduší do Hrušovan. Překvapuje tu též odvolávka na zemské desky, ač rychtář Jíra nebyl šlechticem: „A já, ... Hertvík a Markéta, ... dáváme svrchupsanému Jírovi a dědicuom jeho budúcím tímto listem plnú moc i právo, tak jako by tento zápis slovo od slova dskami zapsán byl.“³⁴⁵

Sankce u šlechtických listin chybí.

Koroborace obsahuje podobné formulace, jako ostatní typy listin. Ve všech případech jde o přivěšení pečetí. Na rozdíl od panovnických a klášterních listin se v této skupině vždy setkáváme se svědečnou řadou – jedna listina byla zpečetěna šesti pečetěmi,³⁴⁶ jedna čtyřmi³⁴⁷ a jedna třemi pečetěmi.³⁴⁸

Formulace způsobu ověření jsou podobné jako u ostatních typů listin. Odvolávají se na celý obsah textu: „Tomu/Toho (všeho) na/k svědomí, na potvrzení a pevnú jistotu, pro

³⁴¹ NA ŘP Doksany 1981 – o rok jí předchází listina Vladislava II. (NA ŘP Doksany 1980) a roku 1505 pak listina téhož vladaře pro Tobiáše, Zdeslava a Jana Kapléřovy ze Sulevic.

³⁴² NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 140v a 140v-141r.

³⁴³ Tamtéž, fol. 139r-139v.

³⁴⁴ Blízko měl totiž své statky další klášter premonstrátek, Chotěšov – srov. Rostislav NOVÝ, *Urbář encovanského statku chotěšovského kláštera (poznámky k chotěšovskému urbáři z roku 1367)*, in: Litoměřicko 17-20, 1981-1984, s. 71-77.

³⁴⁵ NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 97r-97v.

³⁴⁶ NA ŘP Doksany 1981.

³⁴⁷ NA ŘP Doksany 1978, 1992 a 2002.

³⁴⁸ NA ŘP Doksany 1986.

lepší pevnost a jistotu zdržení, pro lepší svědomí a jistotu, na svědomí a na zdržení i pevnou a dokonalou jistotu“ apod., znovu udávají vydavatele (např. „my, nadepsaní bratři“³⁴⁹) a poukazují na jeho svobodnou vůli stát za obsahem listiny: např. „s vším dobrým vědomím dal jsem přivěsiti k tomuto listu dobrovolně“³⁵⁰. Svědečná řada bývá uváděna podobnými formulacemi, např. „připrosil sem urozeného pána, pána Litvína z Klinštejna a slovutných panoší Václava z Kladna a na Lovosicích, Petra ze Lstiboře, Oldřicha z Duban a Kunše z Tloskova“³⁵¹, někdy je i uveden důvod, např. „pro větší jistost“³⁵². U většiny svědků se jejich role lidí, kteří jen dosvědčují obsah smlouvy a její platné uzavření, aniž by jim z toho však vznikaly jakékoliv povinnosti, projevuje upřesňujícím dodatkem: „jim neškodně“³⁵³.

5.2.3 Eschatokol

Žádná listina tohoto souboru neobsahuje subskripci ve smyslu podpisů či vyjmenování svědků pod samotným textem listiny; stejně tak se nikde neobjevuje rekognice ze strany zemských úředníků. Dá-li se ze jmen pečeticích osob usuzovat, většinou šlo buď o příbuzné, např. „prosiv k tomu ... Alše Berky z Dubé, ... bratra mého milého“,³⁵⁴ nebo šlechtice sídlící či působící v okolí, např. „připrosil sem urozeného pána, pána Litvína z Klinštejna a slovutných panoší Václava z Kladna a na Lovosicích, Petra ze Lstiboře, Oldřicha z Duban a Kunše z Tloskova“³⁵⁵ či „slovutného panoši Matěje ze Zbraslavic, hejtmana v ty časy na Mělníce“.³⁵⁶

Dataci uvádějí všechny listiny velmi podobně: „jenž jest dán (a psán),“ následně rok (často s úvodem „od narozenie Syna Božieho“) a den, určený liturgickou památkou, která na něj připadla či se nacházela v časové blízkosti (např. „tu středu po Provodní neděli“,³⁵⁷ tj. dnes po 2. neděli velikonoční). Místo vydání žádná listina neuvádí, stejně tak není v žádné přítomna aprekace.

³⁴⁹ NA ŘP Doksany 1986.

³⁵⁰ NA ŘP Doksany 1978.

³⁵¹ NA ŘP Doksany 1981.

³⁵² NA ŘP Doksany 1978.

³⁵³ Tamtéž.

³⁵⁴ Tamtéž.

³⁵⁵ NA ŘP Doksany 1981.

³⁵⁶ NA ŘP Doksany 1986.

³⁵⁷ NA ŘP Doksany 1992.

6 Listiny městské

Tři originály souboru vydalo město Litoměřice,³⁵⁸ čtvrtým (chronologicky nejspíše prvním) je ubrmanská smlouva mezi ním a klášteřem.³⁵⁹ Všechny se týkají zastavené obce Německé Kopisty, popisují její právní stav a nastiňují podmínky do dalších let.

6.1 Vnější rozbor

Všechny tři listiny souboru jsou psány česky, inkoustem na pergameni bastardou. Dvě jsou ověřeny jednou pečetí,³⁶⁰ jedna třemi³⁶¹ a jedna pěti.³⁶² Všechny jsou přivěšeny na pergamenovém proužku a všechny se do dnešních dnů dochovaly ve špatném stavu. Na ubrmanské smlouvě chybí čtvrtá a pátá pečeť. Všechny čtyři listiny jsou prostřiženy.

6.2 Vnitřní rozbor

6.2.1 Protokol

Ve dvou listinách této skupiny se vyskytuje invocace, formulovaná stejnými slovy: „Ve jméno Boží. Amen.“ – v ubrmanské smlouvě a v o rok mladší listině téhož města o téže tématu.³⁶³

Listiny mají v porovnání s ostatními celkem rozsáhlou intitulaci: „My, purkmistr, konšelé, starší i všecka obec města Litoměřic“,³⁶⁴ jen ubrmanská smlouva intitulaci nemá. Všechny intitulace začínají osobním zájmenem „my“.

Inskripce v listinách chybí.

6.2.2 Text

Podobně jako většina listin souboru i tyto nemají arengu.

Ubrmanská smlouva neobsahuje ani promulgaci, ostatní tři listiny však ano: „známo činíme tímto listem přede všemi/všem vůbec i každému zvláště, kdežto čten (a)nebo čtúcí slyšán bude“. Důvod k vydání listin je ve všech případech mimo prvního spíše implicitní –

³⁵⁸ NA ŘP Doksany 1989, 1991, 1995.

³⁵⁹ NA ŘP Doksany 1988.

³⁶⁰ NA ŘP Doksany 1989, 1995.

³⁶¹ NA ŘP Doksany 1991.

³⁶² NA ŘP Doksany 1988.

³⁶³ NA ŘP Doksany 1988, 1991.

³⁶⁴ NA ŘP Doksany 1989; jindy jsou „konšelé“ nebo „konšelé a starší“ nahrazení výrazem „rada“ – NA ŘP Doksany 1991, 1995.

na ubrmanskou smlouv zkrátka navazují a ji potvrzují tři další. První uznávají Litoměřice platnost této smlouvy, druhou berou na vědomí, že probošt Václav prodal litoměřický plat za Německé Kopisty Zikmundu Černému Peškovi, třetí se opět zavazují platit dávky klášteru (zřejmě po smrti Zikmunda). K uzavření samotné ubrmanské smlouvy došlo možná proto, že žádná z předchozích listin³⁶⁵ o Německých Kopistech neobsahovala žádný plat ve prospěch kláštera – možná už to bylo tolik desetiletí po zabrání této vsi Litoměřicemi neudržitelné.

Obsah dispozice je ve všech čtyřech případech co do částek, platů a podmínek stejný, jen v jednom případě se liší příjemce (výše zmíněný Zikmund Černý Pešek). Dispozice smlouvy opakuje původní podmínky (zápisných 600 kop gr. a minimálně deset let trvání zástavy) a přidává pak 10 kop gr. ročního peněžitého platu, který má město klášteru odevzdávat na poloviny dvakrát ročně, na sv. Havla a sv. Jiří či druhou neděli po těchto památkách.

Litoměřice se zavazují na tento plat vydat vlastní listinu (což také ještě téhož dne splní).³⁶⁶ Před koroborací se pak zmiňuje, že s výsledkem obě strany souhlasí: „A to jsú vsecko, jakož se svrchu píše, v této smlúvě z obú stran ruku dáním ústně i zápisem tímto slíbili a slibují zdržeti a tak ovšem se zachovati i smlúvu tuto ve všech jejích članciech, articuli i punktich dotčených, jako na dobré lidi sluší, bez všelikých zmatkuov a odpornosti.“

Až na jeden případ se v listinách této skupiny vždy objevuje sankce. Ubrmanskou smlouvou z roku 1493 se Litoměřicím stanovuje roční platba klášteru 10 kop gr. pražských „pod pokutú pak ztracení smlúvy této“.³⁶⁷ Na ní navazující listina města Litoměřic z téhož dne tuto sankci rozvádí: „Jestliže bychom tomu tak, jakož se svrchu píše, dosti učiniti zanedbávali a nevydávali, tehdy nám anebožto našim budúcím smlúva svrchu dotčená nemá a nebude moci nic ku pomoci býti pod takovúto pokutú, že svrchu psaný pan probošt s konventem již jmenovaným položíce nám naši sumu vedle ukázání majestátuov královských a listuov smluvních budú se moci v své uvázati.“³⁶⁸ O patnáct let později pak Litoměřice proboštu Stanislavovi potvrzují, že vše podle listiny z roku 1493 nadále platí; i sankce je až na hlásky doslovná.³⁶⁹ Zajímavé v této souvislosti je, že když roku 1494

³⁶⁵ NK *Urbár, kopiár a registra doksanského kláštera*, fol. 126v-127r, NA ŘP Doksany 1982, 1983.

³⁶⁶ NA ŘP Doksany 1989.

³⁶⁷ NA ŘP Doksany 1988.

³⁶⁸ NA ŘP Doksany 1989.

³⁶⁹ NA ŘP Doksany 1995.

prodává klášter plat na Německých Kopistech Zikmundu Černému Peškovi, listina vypočítává všechny náležitosti platu, ale sankci nezmiňuje (Zikmund Černý Pešek samozřejmě neměl vůči Německým Kopistům stejná práva jako klášter, ale varianta, že by mu Litoměřičtí neplatili, zkrátka ve smlouvě pokryta není; možná by pak plat pro něho musel vymáhat klášter).

Koroborace obsahuje podobné formulace, jako ostatní typy listin. Pečetí jsou k listinám vždy přivěšeny – k ubrmanské smlouvě jich je přivěšeno pět, k potvrzením od Litoměřic vždy jedna a k převodu platu na Zikmunda Černého Peška tři.

Formulace způsobu ověření jsou podobné jako u ostatních typů listin: „Toho všeho pro lepší svědomí/pevnost a jistotu (zdržení) tento list města našeho svrchu psaného pečetí jsme potvrdili a k témuž ji přivěsili/pečeť města našeho svrchu psaného k tomuto listu jsme přivěsiti kázali a na svědomí vůle probošta i konventu svrchu psaného k tomu, což se nahoře píše, pečeť proboštská a konventska jsou k tomuto listu podle naší přivěšeny.“ Pouze ubrmanská smlouva obsahuje dodatek o ubrmanech, kteří smlouvu potvrzují, ale sami ničím neručí: „pro širší paměť k jich žádosti důstojný mistr Jan Žák, kostela města často psaného děkan a kostela svatého pražského kanovník, a urozený pán Albrecht Tvoch z Nedvídkova a na Brozanech, jakožto z vůle stran často psaných této smlouvy mocní ubrmané také jsou své pečetí k tomuto listu přivěsili, sobě bez škody.“ Jan Žák se později stane administrátorem pražského arcibiskupství (1511-1525). Zajímavé může být pořadí pečetí, kdy ubrmanskou smlouvu stvrzuje nejdříve probošt a konvent, na který teprve navazuje město a ubrmané; listinu o převodu platu na Zikmunda Černého Peška pečetí nejprve město a teprve následně probošt s konventem.

6.2.3 Eschatokol

Subskripce ve všech listinách chybí

Dataci uvádějí všechny listiny velmi podobně: „jenž jest dán,“ následně rok (často s úvodem „od narození Syna Božího/téhož“) a den, určený liturgickou památkou. Místo vydání uvádí jen ubrmanská smlouva (Litoměřice). Ta je také jedinou, jež datací začíná i končí („jenž jest dán léta po narození Syna Božího etc., tak jakož se svrchu pokládá.“); všechny ostatní listiny jí končí.

Aprekace v žádné z listin přítomna není.

7 Listiny měšťanské a poddanské

Nepočetnou, nicméně zajímavou skupinou tří v originálu dochovaných listin z počátku 16. stol. jsou jako vydavatelé zastoupeni měšťané a jeden poddaný.³⁷⁰

7.1 Vnější rozbor

Všechny tři listiny jsou psány inkoustem na pergameni bastardou a jsou prostřiženy. Jejich jazykem je čeština. Na listině od poddaného Duchka Beby byly zavěšeny čtyři pečeti (dochovaly se tři, a to ve špatném stavu), na listině Václava Nydrocha z Keblic byly zavěšeny pečeti tři (dochoval se ovšem jen zlomek jedné) a na listině Petra Oleje jsou dosud pečeti čtyři (ve stavu částečně nečitelném).

7.2 Vnitřní rozbor

7.2.1 Protokol

Invokace u listin chybí. Intitulace vyjadřuje vedle jména („Duchek Beba“)³⁷¹ někdy i místo a postavení vydavatele: „Petr Olej v Litoměřicích“ nebo „Václav Nydroch z Keblic, měštník v Litoměřicích“.³⁷²

Příjemce není v listinách zmiňován.

7.2.2 Text

Arenga i narace v listinách chybí. Všechny tři listiny obsahují promulgaci: „Vyznávám/známo činím tímto listem obecně přede všemi, kdež čten nebo čtuce slyšán bude.“

Dvě listiny se týkají půl lánu v Německých Kopistech, kdy tento pozemek nejdříve roku 1501 zastavuje za 40 kop gr. poddaný Duchek Beba litoměřickému měšťanu Petru Olejovi³⁷³ a následně o dvacet let později Petr Olej zástavu za tutéž cenu prodává svému jmenovci (ovšem robotnému).³⁷⁴ Listina Duchka Beby z Kopist obsahuje v rámci dispozice i podmínky pro možné budoucí vykoupení zastaveného pozemku, přičemž pozdější postoupení téhož pozemku dále už téma možnosti zpětného výkupu nezpracovává.

³⁷⁰ NA ŘP Doksany 1992, 1996, 2002.

³⁷¹ NA ŘP Doksany 1992.

³⁷² NA ŘP Doksany 1996.

³⁷³ NA ŘP Doksany 1992.

³⁷⁴ NA ŘP Doksany 2002.

V dispozici druhé smlouvy pak měšťan Petr Olej dovoluje, aby s původní listinou, kterou předal i s pozemkem, nový majitel a jeho dědicové „učiniti mohli, jak by se jim nejlépe zdálo a líbilo, tak jakožto s jich vlastním...“, což původní ujednání do takového detailu nerozvádělo.

Třetí listinou dává Václav Nydroch z Keblic Jiříkovi, podškolskému krejčímu, též litoměřickému měšťanu, k pravému dědictví hanutické mlýniště.³⁷⁵ Dispozice vedle předání práv nic konkrétního nezmiňuje (na rozdíl od listin probošta o témže předmětu z let 1483 a 1484); nic však nenasvědčuje tomu, že by se za desítky let podařilo jednomu ze čtyř po sobě jdoucích držitelů na tomto místě mlýn postavit, ačkoli právo na to bylo v dřívějších listinách opakovaně potvrzeno.

Sankce se ani v jedné z listin neobjevuje.

Koroborace podobná jako u listin jiných druhů se v této skupině objevuje jen v případě Václava Nydrocha z Keblic, který disponuje vlastní pečeti. Vydavatelé obou ostatních listin vlastníky pečeti nejsou, proto se odkazují jen na svědečnou řadu: „Toho na svědomie a na zdržení i pevnú a dokonalú jistotu my, svrchupsaný totiž já, Duchek Beba, a Petr Olej, prosili sme vážné a múdré opatrností, pana purkmistra a rady města Litoměřic, že jsú k prosbě naší pečeť města již dotčeného k tomuto listu přivěsiti dali, jim však a městu tomuto bez škody...“³⁷⁶ a „Já, nadepsaný Petr Olej, pečeti své vlastní nemaje, prosil sem urozeného vladyky pana Valentina Kunše z Lukovec, že jest pečeť svú vlastní místo mé přivěsiti dal k tomuto listu, však sobě bez škody“.³⁷⁷

7.2.3 Eschatokol

Z možných částí eschatokolu obsahují tři listiny tohoto souboru pouze dataci, a to s využitím standardních formulací: „jenž jest dán (a psán),“ následně rok a den, určený liturgickou památkou, která na něj připadla či se nacházela v časové blízkosti (např. „tu středu po Provodní neděli“, ³⁷⁸ tj. dnes po 2. neděli velikonoční). Místo vydání listiny zde uváděno není.

³⁷⁵ NA ŘP Doksany 1996.

³⁷⁶ NA ŘP Doksany 1992.

³⁷⁷ NA ŘP Doksany 2002.

³⁷⁸ NA ŘP Doksany 1992.

8 Listiny duchovních

V souboru se dochovaly jen dvě téměř totožné listiny, jejichž vydavatelem je duchovní. Obě se týkají konfraternity s doksanským kláštelem a liší se v podstatě jen adresátem.

8.1 Vnější rozbor

Obě listiny jsou na rozdíl od téměř všech ostatních (s výjimkou listiny císaře Zikmunda a potvrzení probošta Děpolda) psány latinsky. Psací látkou je v obou případech inkoust a použitým písmem bastarda. Listiny jsou zapečetěny vždy jednou pečetí vydavatele Balthasara Mendela, která je ovšem na rozdíl od všech ostatních listin zavěšena na šňůrce. Pečetí se dochovaly v dobrém stavu.

8.2 Vnitřní rozbor

8.2.1 Protokol

Ačkoliv jde o duchovní listiny, nepoužil vydavatel invokaci. Začíná inskripcí, která tvoří jediný rozdíl mezi oběma listinami: „Devoto in Cristo dilecto venerabili patri Johanni Püchawer praeposito Ordinis premonstratensium Dyocesis Pragensis“³⁷⁹ a „In Cristo Jhesu Sibi dilectis Sororibus Matri priorisse venerande Ludmille ceterisque sororibus nunc et in futurum existentibus Ordinis premonstratensium in Doxano Dyocesis Pragensis“.³⁸⁰ Verze adresovaná převorce a sestrám je zároveň jedinou listinou celého souboru, která nezmiňuje probošta. Intitulace je oproti většině listin poněkud rozsáhlejší: „Frater Balthasar Mendel, sacre theologie professor, provincie Bohemie Ordinis fratrum predicatorum prior provincialis“.³⁸¹

8.2.2 Text

Důvodem k uzavření konfraternity je podle vydavatele zbožné dobrodiní, jež sestry dominikánskému řádu prokazují a které vyžaduje, aby i on jim dal podíl na duchovních dobrech, jež mu Spasitel dopřál: „Vestre devotionis affectus quem ad nostrum sacrum ordinem geritis digna exigencia requirit omnium bonorum spiritualium a copiosa clementia Salvatoris nostri Sacro nostro Ordini concessa vobis clementer impartiri.“

³⁷⁹ NA ŘP Doksany 2000.

³⁸⁰ NA ŘP Doksany 2001.

³⁸¹ NA ŘP Doksany 2000.

Promulgace je v obou listinách jen stručná: „Ideo tenore presentium“.

V dispozici vydavatel blíže specifikuje duchovní dobra svého řádu, na nichž listinou dává doksanským sestrám podíl; jedná se o všechny mše svaté, modlitby, posty, abstinence, bdění, kázání a veškeré duchovní snahy: „omnium missarum orationum jejuniorum abstinenciarum vigiliarum predicationum studiorum ceterorumque bonorum spiritualium que dominus noster Jhesus Christus per fratres ac sorores praefate provincie fieri dederit universis vobis participationem concedo specialem“. Uvádí i cíl účasti na zmíněných dobrech, totiž rozmnožení milosti už zde na světě a v budoucnu pak vlastnictví hojnějších odměň věčného života: „; ut multiplici suffragionum presidio adniti hic augmentum gracie et in futuro vite eterne premia copiosius mereamur possidere.“³⁸²

Sankce v obou listinách chybí (ostatně si ji lze také jen těžko představit).

Koroborace zní: „In quorum fide et robur Sigillum officii mei provincialato presentibus dominis appendendum.“³⁸³ Ablativ absolutní „provincialato presentibus dominis“ zřejmě odkazuje na svědky vydání listiny, přítomné v danou chvíli na provincialátu, nicméně neuvedené jmenovitě.

8.2.3 Eschatokol

Závěr listin obsahuje jen dataci („Datum Prage Anno nostre salutis Millesimoquingentesimodecimonono etc. die Sanctarum Undecim milium Virginum.). Vedle ubrmanské dohody s Litoměřicemi³⁸⁴ jde o jediné nekrálovské listiny, které obsahují i místo vydání.

³⁸² NA ŘP Doksany 2000 a 2001.

³⁸³ NA ŘP Doksany 2000, 2001.

³⁸⁴ NA ŘP Doksany 1988.

9 Závěr

Asi jen málokteré povolání je ze světského hlediska méně pochopitelné než povolání duchovní. Mezi různými způsoby zasvěceného života v rámci katolické církve pak na největší nepochopení zvenku naráží pravděpodobně povolání kontemplativních sester, jehož oprávněnost bez pohledu víry asi vůbec chápat nelze, natož když pohled zamlžuje feudální způsob hospodaření na klášteře darovaných pozemcích, který na život sester vrhá stín příživnictví. Není divu, že se kontemplativní kláštery stávaly častým terčem útoků různých bojovnějších reformních hnutí.

Předložená práce se snaží zmapovat století touhy po životě a jeho postupné obnovy. Vstup do kláštera, který se těší oblibě panovnické rodiny či je díky její minulé přízni dobře zabezpečen, dokáže asi každý dobře pochopit. Zvláště pro mladší potomky z výše postavených rodin se může jednat o společensky dobře přijatelnou volbu. Vrátit se do spáleniště, které člověk znal jako krásu a domov, je zřejmě těžší, nicméně i do takové motivace se lze dobře vcítit. Během sta let po husitském zpusťování však do Doksán přicházely stále nové zájemkyně o řeholní život. Dobové prameny svědčí o tom, že nevstupovaly do blahobytu, jistoty, ani nadále nutně se zlepšujících podmínek. Nesvědčí už či nesvědčí tolik o jejich motivacích a výhledech, o každodenním životě a jeho náplni, o vztazích či nevztazích mezi sestrami navzájem, mezi sestrami a proboštem, lidmi v okolí, ostatními premonstrátskými kláštery ani dalšími subjekty, s nimiž sestry přicházely do kontaktu.

Důkladnější vřled do života Doksanského kláštera v 15. stol. by pravděpodobně umožnilo detailnější porovnání zejména s klášterem Chotěšov, vedle toho pak jistě analogie u dalších zahraničních klášterů sester premonstrátek popisované doby.

Ačkoliv dochované listiny popisují nejvíce hospodářské aspekty klášterního fungování, týkají se přece jen pouze určitých lokalit, přičemž k uvedení do širších dějinných souvislostí a k podrobnějšímu popisu vývoje klášterních držav by bylo potřeba zohlednit i dochované starší prameny. Dosavadní zpracovatelé klášterních dějin poskytují určité vodítko, nároky dnešní historiografie ovšem přirozeně nenaplnují.

10 Seznam použitých pramenů a literatury

10.1 Internetové zdroje

10.1.1 Projekt Monasterium

Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany>

Národní archiv Archiv České koruny (1158-1935) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/ACK>

Národní archiv České gubernium – guberniální listiny, Praha (0993-1526) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/CGL>

Národní archiv Archiv kolegiátní kapituly vyšehradské (1130-1523) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/KVs>

Národní archiv Premonstráti-klášter Strahov (1192-1921) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-NA/RP/>

Státní oblastní archiv v Plzni Teplá, klášter OPraem (1197-1908) – <https://www.monasterium.net/mom/CZ-SOAP/TeplaOPraem>

10.1.2 Projekt Manuscriptorium

Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera, Národní knihovna, sign. XVII.B.14; online: http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-NKCR__XVII_B_14__0NM70Y5-cs

Urbanus Joannes VOITA (Urban VOJTA), *Liber I annalium Doxanae ab anno 1144 usque ad annum 1600*, Královská kanonie premonstrátů na Strahově, sign. DC II 3, http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-KKPS__DC_II_3____2CTKCH1-cs (ověřeno 20. 3. 2021)

10.1.3 Centrum medievistických studií

Tato bakalářská práce využila databázi Czech Medieval Sources online, kterou poskytuje výzkumná infrastruktura LINDAT/CLARIAH-CZ (<https://lindat.cz>) podporovaná MŠMT ČR (projekt č. LM2018101).

Archiv český – listiny (VII, VIII), Zikmundovy zápisy, revizní komise 1453-54 (I, s. 493-546; II, s. 175-208 a 444-481)

Libri confirmationum VIII

10.2 Literatura

Bernard ARDURA, *The Order of Prémontré: History and Spirituality*, De Pere, USA 1995

Norbert BACKMUND, *Geschichte des Prämonstratenserordens*, Grafenau 1986

Evermod Vladimír BALCÁREK, *Doksany nad Ohří, bývalý klášter premonstrátek: Stručný průvodce dějinami a památkami*. Doksany 1929

Stanislav BÁRTA, *Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420-1437)*. Brno 2016, <https://digilib.phil.muni.cz/handle/11222.digilib/136914> (ověřeno 10. 7. 2020)

Karel BERÁNEK, Rudolf HOLINKA, *Archivy zrušených klášterů za Josefa II.*, díl I., s. I-II, <http://badatelna.eu/fond/32/zaznam/1459543> (ověřeno 15.01.2021).

Karel BERÁNEK, *Soupis archivních rukopisů a jiných archiválií v Universitní a Strahovské knihovně v Praze*, in: SAP 21/1971/1, s. 185-234

Dominik Karel ČERMÁK, *Premonstráti v Čechách a na Moravě: stručné vypsání osudů jednotlivých bud' ještě stávajících neb již vyhlazených klášterů toho řádu dle roků jich založení*. Praha 1877

Jiří DAŇHELKA, *Směrnice pro vydávání starších českých textů*, In: Husitský Tábor, sborník Muzea husitského revolučního hnutí Tábor, Muzeum husitského revolučního hnutí 8(1985), s. 285-301

Ambrosius ERENS, *Sestry v premonstrátském řádu*, in: *Annalecta praemonstratensia*, 1929, s. 5-25

Jan HEŘMAN, *Kancelář Ludvíka Jagellovce (1516-1526)*, diplomová práce na FF UK (KPVHAS, diss 66), Praha 1958

Jan HEŘMAN: *Kancelář Ludvíka Jagellovce (1516-1526)*, in: *Zápisky katedry čs. dějin a archivního studia VII*, Praha 1963, s. 89-109

Tereza JUNOVÁ, *Klášter premonstrátek v Doksanech v období středověku*. 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu. Vedoucí práce Charvátová, Kateřina.

Jaroslav KADLEC, *Klášter augustiniánských kanovníků v Třeboni*, Karolinum, 2004

Václava KALVASOVÁ-VOPATOVÁ, *O listinách a kanceláři Jiřího z Poděbrad (1458-1471)*, rigorózní práce na FF UK (KPVHAS, diss 361), Praha 1979

Oldřich KOTYZA, Jan SMETANA, Jindřich TOMAS a kol.: *Dějiny Města Litoměřic*, Město Litoměřice 1997

Tomáš KREJČÍK, *Ke studiu erbovních listin*, in: Archivní časopis 27, 1977, s. 145-150

Hedvika KUCHAROVÁ, *Klášter premonstrátek v Doksanech*, in: Dana PŘIBYLOVÁ – Vladimír PŘIBYL [edd.], *Klášter premonstrátek v Doksanech a Slánsko: Slánské rozhovory 2012. Město Slaný 2013*, s. 9-14

Ulrich Gottfried LEINSLE, *Premonstráti*, Praha 2020

Josef MACEK, *O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského (1471-1490)*, in: SAP 2, 1952, č. 1, s. 45-122

Joseph MIKA, *Das ruhmwürdige Doxan*, Litoměřice 1726

Renáta MODRÁKOVÁ, *Knihovny ženských klášterů v pohusitském období*, in: Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum, Roč. 65, č. 3-4 (2020), s. 25-40.

Milan MORAVEC, *Zástavy a zástavní listiny Zikmunda Lucemburského v českých zemích z let 1420-1437*, Praha 1977

Rostislav NOVÝ, *Urbář encovanského statku chotěšovského kláštera (poznámky k chotěšovskému urbáři z roku 1367)*, Litoměřicko 17-20, 1981-1984, s. 71-77

Hana PÁTKOVÁ, *Ženské kláštery v pohusitských Čechách – premonstrátky*, in: Sanctimoniales. Zakony żeńskie w Polsce i Europie Środkowej (do przerw XVIII i XIX wieku), Bzdgosycy – Toruń 2010, s. 151–161.

Václav RAMEŠ, *Listiny, listy a kancelář Ladislava Pohrobka (1422-1457)*, diplomová práce na FF UK (KPVHAS, diss 399), Praha 1982;

Bohumila ROTTEROVÁ, *Revize feudálního majetku v Čechách v polovině 15. století*, Studia historica XIV, AUC, Philosophica et historica 1., 1976

Yvonne Kathleen SEALE, „Ten thousand women“: gender, affinity, and the development of the Premonstratensian order in medieval France. PhD (Doctor of Philosophy) thesis, University of Iowa, 2016, <https://doi.org/10.17077/etd.ho4du1nz> (ověřeno 16. 1. 2021)

Anton SCHUBERT, *Urkunden-Regesten aus den ehemaligen Archiven der von Kaiser Joseph II. aufgehobenen Klöster Böhmens*, Innsbruck, 1901

Statuta monialium Ordinis Praemonstratensis, Tongerlo, 1946.

Pavel TRNKA, *Dějiny a diplomatika kláštera Teplá ve středověku*, in: J. PAŘEZ et al. [edd.], *Bibliotheca Strahoviensis* 12, Praha 2017, s. 7-185.

Pavel TRNKA, *Správa kláštera Teplá ve středověku*, in: J. PAŘEZ et al. [edd.], *Bibliotheca Strahoviensis* 13, Praha 2018, s. 7-236.

Anežka VIDMANOVÁ, *K vydávání latinských textů české provenience ze 14. a 15. století*, in: *Husitský Tábor*, sborník Muzea husitského revolučního hnutí Tábor, Muzeum husitského revolučního hnutí 8(1985), s. s. 271-283

Václav VINŠ – Antonín VINŠ, *Dějiny kláštera sester premonstrátek v Doksanech u Roudnice n. L.*, strojopis (uloženo: Královská kanonie premonstrátů na Strahově), 1948

Milan ZÁPOTOCKÝ, *Archeologie k zaniklým osadám na dolním Poohří*, in: *Vlastivědný sborník Litoměřicko*, 1-2/1964

10.3 Pomůcky:

Vokabulář webový, *webové hnízdo pramenů k poznání historické češtiny*, projekt oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., <https://vokabular.ujc.cas.cz>

Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*, <https://mjc.ujc.cas.cz/search.php>

Lumír ŠKVAŘIL, *Převod historických dat podle církevních svátků (Čechy a Morava)* – výstup z bakalářské práce *Nástroj pro převod historické datace*, Brno 2017, <https://nlp.fi.muni.cz/projekty/datace/index.cgi#ch1>

11 Seznam zkratek:

AČ	Archiv Český
KPVHAS	Katedra pomocných věd historických a archivního studia
LC	Libri confirmationum
NA	Národní archiv
NK	Národní knihovna České republiky
RI	Regesta imperii
SAP	Sborník archivních prací
SOAP	Státní oblastní archiv Plzeň
SÚA	Státní ústřední archiv
ZR	Zbytky register

Příloha 1. – Regesty listin

20.12.1436, Praha

originál (latinsky): NA ŘP Doksany 1977, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961); další regest RI XI,2 n. 11594³⁸⁵

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 161v-162r

opis (strojopis, latinsky): Dolista, s. 116

edice též: Charles Ludovicus HUGO, *Sacri et Canonici Ordinis Praemonstratensis Annales I.*, Nancy 1734, s. CCCCXXVII-VIII (K. Dolista na s. 8 strojopisu uvádí omylem stranu o 100 menší).

Zikmund, císař římský, král uherský, český, dalmatský a chorvatský etc. král potvrzuje, že doksanskému klášteru zastavil různá zboží, v listině nejmenovaná, a zavazuje se, že v budoucnu nezapíše ani jinak nezciží zboží, jež jsou pro život a rozvoj kláštera nutná, jmenovitě humno kláštera s ovocným sadem a mlýnem, les s loukami od kostela sv. Petra až ke vsi Dolánkám, ves Nový Dvůr s poplužním dvorem, poli i všemi požitky, svobodami a příslušenstvím a s přívozy na Labi a Ohři, obecně známými pod označením „na Kose“. Případný zápis těchto zboží nebude mít právní moc.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Domini Arnesti de Vlassim

Pečetí císař.

1.8.1454, Praha

originál (česky): NA ČGL CGL277, tamtéž i regest (BERÁNEK Karel-BERÁNKOVÁ Věra, Guberniální listiny (993) 1261-1937, Inventář SÚA, Praha 1975; další regest ZR s. 235, Příklad ke knize XIV č. 1

³⁸⁵ RI XI,2 n. 11594, in: Regesta Imperii Online,

URI: http://www.regesta-imperii.de/id/1436-12-20_2_0_11_2_0_5890_11594

(ověřeno 28.01.2021).

Ladislav (Pohrobek), král uherský, český, dalmatský, chorvatský etc., vévoda rakouský, markrabí moravský etc. uznává platnost listiny krále Václava ve vlastnictví Zbyňka Zajíce z Házmburka, již král Václav jeho předkům uznává svůj dluh 1000 kop gr. a zastavuje plat 100 kop gr. ročně z berně, kterou má odvádět královské komoře doksanský klášter. Pro neschopnost kláštera tomuto závazku dostát zastavuje král Ladislav Zbyňkovi Zajíci z Házmburka na dva roky ves Chotěšov, ves Černiv, několik lidí ve vsi Vrbičanech a prám a přívaz na Kose, to vše ve vlastnictví doksanského kláštera; dále pak ves Slatinu, patřící proboštvu litoměřickému, ves Přestavlky a několik lidí ve vsi Sirejovicích, jež náleží klášteru sv. Jiří na Pražském hradě – to vše se vším příslušenstvím. Po dvou letech může být toto zboží vyplaceno, a to s roční výpovědní lhůtou.

Kancelářská poznámka: Ad mandatum Domini Regis.

Pečetí král.

23.8.1456, Vídeň

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156v-157r

opis (strojopis, latinsky): Dolista, s. 118

edice též: Charles Ludovicus HUGO, *Sacri et Canonici Ordinis Praemonstratensis Annales I.*, Nancy 1734, s. CCCCXXVIII

regist též: Schubert, s. 232, č. 1734

Ladislav (Pohrobek), král uherský, český, dalmatský, chorvatský etc., vévoda rakouský a moravský markrabě etc. uděluje proboštu Děpoldovi a konventu doksanského kláštera právo vyplácet zboží, jež by kdokoliv držel bez spravedlivého zápisu králových předků. Všichni lidé jakéhokoliv stavu, kteří nějaké klášterní zboží bezprávně drží, ho mají po napomenutí proboštem klášteru vrátit. Král se zavazuje, že už žádné další klášterní zboží zapisovat ani jinak zcizovat nebude. Pokud by se tak stalo, nebude to mít právní moc.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Domini Procopii de Rabenstein, cancellarii; Nicolaus Listius, legum doctor

Pečetí král.

27.5.1457 (místo neuvedeno)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1978, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 159v-160r, NA ŘP Strahov RP132

edice: AČ VII, s. 657n., č. 83

Jindřich Berka z Dubé a na Lipém uzavírá s proboštem Děpoldem a konventem doksanského kláštera smlouvu o městu Kravaře (Radoušov) a jiných vsích a pozemcích, které k němu příslušejí. Bude mu platit současný úrok, polovinu případné odúmrti, a to do dvou let po příjezdu krále Ladislava (Pohrobka) do země; pak má být sjednána nová smlouva. Pokud by poté uzavřena nebyla, má Jindřichovi zůstat vrchní panství a obrana těchto zboží, již má ale využívat též na ochranu klášterních práv. Robotní povinnosti poddaných vůči klášteru zůstávají stejné jako dříve.

Vedle Jindřicha Berky pečetí i jeho bratr Aleš Berka z Dubé a na Lipém a panoši Jaroš Karas ze Dvorce, hofrychtěř, a Protivec ze Stochova.

2.1.1460, Doksany

originál (latinsky): SOAP Teplá L143

regist též: <https://www.monasterium.net/mom/CZ-SOAP/TeplaOPraem/L143/charter>

Probošt Děpold z Rýzmburka dosvědčuje na příkladu z dřívější doby, kdy měl ještě nižší svěcení a zažil volbu nového opata v klášteře Teplá, že byl na volbu volán i chotěšovský probošt a po volbě tento jako první sliboval nově zvolenému opatovi poslušnost; slýchal tehdy, že se tento zvyk drží od pravdávna a tepelský opat ostatně i probošta v Chotěšově potvrzuje. Stejně tak jsou vůči tepelskému opatovi vázáni poslušností i řádoví spolubratři vyslaní k farním kostelům tepelským i chotěšovským.

Pečetí probošt.

2.11.1461 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 138v-139r

Probošt Děpold, převorka Anna a celý konvent uznávají škodu, jež vznikla Janu Pelešskému – klášter odvedl vodu, jež mu ubírala pozemky, přes pozemek Janův, a nyní přináší voda škodu jemu. Na odškodnění mu dávají ostrov „hradietní“, který leží mezi Brňankou a ostrovem zmíněného Jana, a přidávají dvořiště v Peleších. Zároveň se zavazují, že opraví či odškodní, cokoliv by mu voda ještě způsobila. Převod schválil strahovský opat Jan.

Pečetí probošt, konvent a strahovský opat Jan.

29.6.1463, Praha

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139r-139v

regist: ZR, s. 261, Přídavek ke knize XV, č. 78

Jiří (z Poděbrad), král český, moravský, lucemburský a slezský vévoda a lužický markrabě vidimuje zástavní listiny Zikmunda, císaře římského a krále českého, ve výši 4950 kop gr. na městečko Kralovice a mnoho dalších zboží ve prospěch Bedřicha a Jana z Kolowrat. Jejich nástupci si tuto zástavu rozdělili a král Jiří potvrzuje Hanušovi z Kolowrat jeho polovinu ve výši 2475 kop gr., konkrétně půl městečka Kralovic, dvůr s rybníkem a lesy v Blšanech a vsi Bělá, Hubenov, Všehrady, Brodeslady a Újezdec, zboží kláštera Plasy; Potvorov, Řemešín, Sedlec a Buková, zboží zderazských křižovníků, Otěvěky, ves pražských kanovníků, les Vráž a půl Milostína, vsi kláštera na Slovanech, to vše se vším příslušenstvím. Vyplatit tato zboží mohou jen čeští králové nebo ti, jimž tato výplata přísluší, avšak až po smrti Hanuše.

Kancelářská poznámka: Ad mandatum Domini Regis.

Pečetí král.

30.7.1465, Praha

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 126v-127r

Jiří (z Poděbrad), král český, markrabě moravský, lucemburský a slezský vévoda a markrabě lužický uznává svůj dluh vůči městu Litoměřice ve výši 300 kop gr. a prozatím mu zastavuje ves Německé Kopisty, patřící doksanskému klášteru, se vším, co k ní patří, s právem prodat každý rok až 20 kop gr. luhu. Splacení má být oznámeno rok dopředu a Litoměřicím při něm připadne i všechna aktuální zemědělská úroda.

Pečetí král.

2.1.1468, Praha

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 132v

Jiří (z Poděbrad) etc. převádí na Jindřicha z Kolowrat a z Libštejna dva zápisy, které dříve vystavil Bedřichu Ojří z Očedělic, na ves Kmětíněves a tři lidi v Černuci ve výši 800 kop gr. a na ves Černuc ve výši 600 zlatých a 500 kop gr. Král Jindřichovi navíc přidává panství a berně nad tím vším, kromě berně české a zakazuje zástavy vyplácet komukoli jinému než českým králům a těm, jimž to spravedlivě přísluší.

Pečetí král.

9.5.1474 (zřejmě Doksany)

opis (česky), přeškrtnutý: NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 116r

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Kateřina a celý konvent zastavují s povolením strahovského opata Jana Šimonu a Martinu Dybkovým a jejich dědicům pustý dvůr v Nučnicích se dvěma lány pozemku za 20 kop gr. českých pod úrokem 0,5 kopy gr. č., splatným vždy na sv. Jiří a sv. Havla. Zástava trvá do splacení dlužné částky a úroda v době splacení bude patřit Dybkovým.

Pečetí probošt a konvent.

20.1.1479, Praha

originál (česky): NA ŘP Doksany 1979, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961); další regest Schubert, s. 232, č. 1735 (bez uvedení dne a měsíce vydání listiny)

opis (strojopis, česky): Dolista, s. 120 (listinu chybně datuje na 13.1.1479)

Vladislav (Jagellonský), král český, markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě potvrzuje listinu, jíž král Jiří (z Poděbrad) zapsal za 300 kop gr. městu Litoměřice ves Německé Kopisty, připisuje ke zmíněné částce dalších 100 kop gr. a zároveň zakazuje, aby ves vyplácel kdokoli jiný než doksanský probošt, ale i ten jen k vlastnímu držení.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Domini Samuelis de Hradek et Waleczow, succamerarii Regni Bohemie

Pečetí král.

29.4.1479, Praha

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 143r-143v, též fol. 136r-136v (tam ovšem s mylným letopočtem 1470)³⁸⁶

Vladislav (Jagellonský) uznává svědectví Jana Berky z Dubé, královského komořího, a probošta Václava, že rod Berků v minulosti obdařil doksanský klášter městem Kravaře (Radoušov) a vsemi Janovice, Heřmanice, Novosedlo, Rané, Dolní Police, Police, Valteřice a Stoupno s jejich příslušenstvím a že tyto obce držel v obraně i v dobách, kdy

³⁸⁶ U opisu NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 136r-136v je uveden dodatek, že následující vsi nejsou zapsány v majestátu: Nová Ves, Jaworsko a Konsdorff. Obce se mi nepodařilo v okolí dohledat – u prvních dvou jde možná o (poněkud vzdálenější) Novou Ves u Volfartic a o předchůdce dnešní obce Velká Javorská.

klášter nefungoval. Na žádost Jana Berky a s radou Jaroslava, nejvyššího sudího desk zemských, Jana, komořího, a Petra, bratří Berků, král potvrzuje, že vrchní panství a obrana těchto zboží zůstane v rukou jejich rodu, klášteru však bude za modlitby ve prospěch zemřelých rodu náležet plat, který se Jan Berka v případě rozvoje kláštera zavazuje zvýšit; v případě úpadku kláštera bude zboží patřit Berkům. Král se zavazuje zmíněné zboží nezastavovat; případná zástava nebude mít právní moc.

Pečetí král.

26.11.1479, Praha

originál (česky): NA ŘP Doksany 1980, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961); další regest Schubert, s. 232, č. 1736 (bez uvedení dne a měsíce vydání listiny)

opis (strojopis, česky): Dolista, s. 122

Sedláček: Zbytky register, s. 298, č. 1918, Příklad ke knize XVII č. 105

Vladislav (Jagellonský), král český, markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě potvrzuje zástavu vsí Brňany a Bohušovice, náležejících k doksanskému klášteru, v rukou Viléma z Konic a na Kamýku, a půjčkou od něho navyšuje zástavní sumu o dalších 175 kop gr. českých, 100 zl. rýnských a 100 zlatých uherských a zakazuje vyplacení zástavy za Vilémova života.

Kancelářská poznámka: Ad mandatum Domini regis.

Pečetí král.

14.2.1480 (místo neuvedeno)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1981, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

Vilém z Konic a na Kamýku oznamuje, že císař Zikmund zastavil městu Litoměřice mj. vsi Bohušovice a Brňany, náležející k doksanskému klášteru, město Litoměřice je

Vilémovi postoupilo a král Vladislav (Jagellonský) tuto zástavu potvrdil a připsal na tyto obce 175 kop gr. českých, 100 zl. rýnských a 100 zl. uherských. Vilém tyto obce se vším příslušenstvím odkazuje po své smrti rytíři Bohuslavu Kaplíři ze Sulevic a na Košťálově a jeho dědicům.

Vedle Viléma z Konic a na Kamýku pečeti ještě Litvín z Klinštejna a panoši Václav z Kladna a na Lovosicích, Petr ze Lstiboře, Oldřich z Duban a Kuneš z Tloskova.

14.6.1480 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 84r

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Kateřina, cirkátorka Dorota, Anička a celý konvent zastavují kvůli škodám, jež jim způsobil oheň a nepřátelé krále uherského, 5 honů pozemku, jenž přísluší k jejich dvoru, Blažkovi z Chvalína a jeho dědicům za 8 kop gr. pod úrokem 15 gr. na sv. Jiří a sv. Havla, a to až do splacení zástavy. Aktuální úroda při jejím splacení patří Blažkovi.

Pečetí probošt a konvent.

24.10.1480 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113v-114r

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Kateřina, kantorka Dorota a Anna zastavují kvůli škodám, jež jim způsobil oheň a nepřátelé krále uherského, hon pozemku, který přísluší k popluží v Peleších, s loukou, která leží od řeky až k drahám Duchkovi z Brňan, jeho manželce Kateřině a dědicům za 15 kop gr. pod úrokem 40 gr. na sv. Jiří a sv. Havla, a to až do splacení zástavy, která má být ohlášena půl roku dopředu. Může zároveň zužitkovat trávu a ovoce za klášterní chalupou tamtéž. Úroda při splacení patří Duchkovi.

Pečetí probošt a konvent.

15.6.1482 (zřejmě Doksany)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1982, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 489n., č. 122

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Kateřina, klíčnice Dorota a celý konvent uznávají, že město Litoměřice drží v zástavě ves Německé Kopisty, jež náleží doksanskému klášteru, v zápisné částce 400 kop gr., navyšují ji o dalších 200 kop gr. a ves na dalších 10 let ponechávají městu v zástavě. O případném úmyslu obec vyplatit má dát klášter vědět rok dopředu; pokud by k vyplacení nedošlo, bude město držet obec v zástavě dále.

Vedle probošta a konventu pečeti též strahovský opat Jan, Samuel z Hrádku a z Valečova, podkomoří království českého.

Poznámka: Na tergu listiny stojí poznámka, že Německé Kopisty vyplatil probošt Jan Freybalt [sic] roku 1538.

23.6.1482, Praha

originál (česky): NA ŘP Doksany 1983, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

opis (strojopis, česky): Dolista, s. 124

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 125r

Vladislav (Jagellonský), král český, markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě etc. schvaluje smlouvu mezi doksanským klášterem a městem Litoměřice ohledně vsi Německé Kopisty (*viz předchozí smlouva*).

Kancelářská poznámka: Ad relationem Domini Samuelis de Hradek et in Waleczow, succamerarii Regni Bohemie

Pečetí král.

15.5.1483 (zřejmě Doksany)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1984, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 492n., č. 126

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Kateřina, kantorka Dorota, Anna a celý konvent uznávají, že minulý probošt Děpold prodal Hanutické mlýniště i s pozemky, vším příslušenstvím a loukou, kterou držel Jan Lehký, Martinu Plavcovi, z jehož rukou to všechno postupně přešlo do držení Mikuláše Vrška, litoměřického měšťana. Jeho dědičnou držbu pod úrokem 0,5 kopy gr. na sv. Jiří a sv. Havla potvrzují a zároveň svolují, že si při stavbě mlýna může připravit 4 mlýnská kola (nebo i další), že si může do strouhy protrhnout břeh, že může používat cestu, která k mlýništi vede, a využívat jez, že však v něm má ponechat prostor k projetí jedné loďky a umožnit komukoliv v loďce v obou směrech projíždět. Nemají ho též postihnout žádné další poplatky.

Pečetí probošt a konvent.

10.3.1484 (zřejmě Doksany)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1985, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 495, č. 130

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 24r-25r (list, který o Hanutickém mlýništi drželi litoměřičtí rybáři)

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Kateřina, kantorka Dorota, Anna a celý konvent uznávají, že minulý probošt Děpold prodal Hanutické mlýniště i s pozemky, vším příslušenstvím a loukou, kterou držel Jan Lehký, Martinu Plavcovi, z jehož rukou to všechno postupně přešlo do držení Mikuláše Vrška a následně Václava Nydrocha, litoměřického měšťana. Jeho dědičnou držbu pod úrokem 0,5 kopy gr. na sv. Jiří a sv. Havla potvrzují a zároveň svolují, že si při stavbě mlýna může připravit 4 mlýnská kola (nebo i další), že si může do strouhy protrhnout břeh, že může používat cestu, která k mlýništi vede, a využívat

jez, že však v něm má ponechat prostor k projetí jedné loďky a umožnit komukoliv v loďce v obou směrech projíždět. Nemají ho též postihnout žádné další poplatky.

Pečetí probošt a konvent.

5.5.1484 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 114r-114v

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Kateřina, kantorka Dorota, Anna a celý konvent zastavují kvůli škodám, jež jim způsobil oheň a nepřátelé krále uherského, louku s ostrůvkem, který leží u Brňanky, Martě z Brňan a jejím synům Jírovi a Janovi na dobu jejich života za 20 kop gr. pod úrokem 0,5 kopy na sv. Jiřího a sv. Havla. Po jejich smrti celé zboží připadne zpět klášteru.

Pečetí probošt a konvent.

Poznámka: Datace udává rok 1484 v úterý na sv. Gotharda, ale sv. Gothard ten rok připadl na středu.

3.10.1485 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 140v

Albrecht z Kolowrat a na Hradištku odkazuje na zápis od Jiřího, krále českého a markraběte moravského, jímž zastavil Hanušovi z Kolowrat a jeho dědicům, tedy i Albrechtovi coby dědici prvnímu, následující zboží: půl městečka Kralovic, dvůr s rybníkem a lesy v Blšanech a vsi Bělá, Hubenov, Všehrady, Brodeslady a Újezdec, zboží kláštera Plasy; Potvorov, Řemešín, Sedlec a Buková, zboží zderazských křižovníků, Otěvěky, ves pražských kanovníků, les Vráž a půl Milostína, vsi kláštera na Slovanech, to vše se vším příslušenstvím. Albrecht toto vše dává svému strýci Jetřichovi z Bezdruzic a na Krašově a jeho dědicům a ponechává si jen půl vsi Milostína. Kdyby potřeboval pomoci, má mu Jetřich půjčit.

Vedle Albrechta z Kolowrat pečetí Petr z Vartenberka a na Bydžově a panoši Jan z Košina a na Vyklicích, Jetřich ze Všejan a na Klamoši a Toman z Valu a v Loukonosích.

23.4.1486 (zřejmě Doksany)

opis (česky): 114v-115r

Probošt Václav, převorka Žofie, podpřevorka Dorota, Anna a celý konvent uznávají, že dluží 20 kop gr. Benešovi z Brňan, jeho bratru Bartošovi a jejich dědicům a zastavují mu v té částce louku ležící vedle lesa Peleš i s příslušenstvím za roční úrok 0,5 kop gr. na sv. Jiří a sv. Havla, a to až do splacení, které má klášter dát půl roku dopředu vědět – na sv. Jiří nebo sv. Havla. Kdyby držitelé potřebovali louku prodat, mají dát klášteru vědět též půl roku dopředu, a pokud by ji nemohl vyplatit on, mohou ji za stejnou částku a pod stejným úrokem zastavit jinému člověku. Držitelé nemají být zatěžováni žádnými dalšími poplatky včetně berní, klášter se jich má zastat.

Pečetí probošt a konvent.

16.1.1487 (místo neuvedeno)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1986, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 500n., č. 139, mylně datováno 9.1.1487

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 160v-161r

Jaroslav Berka z Dubé a z Lipého, nejvyšší sudí královského dvora, a jeho bratr Jiřík Berka z Dubého v z Lipého uzavírají s proboštem Václavem a konventem smlouvu ohledně města Kravaře (Radoušov) a vesnic k němu příslušejících na dobu, dokud budou platit duchovní práva kláštera. Klášteru každý rok náleží na sv. Jiří a Havla úrok 3 kop gr., dále pak 15 vozů dříví, jež má být dovezeno až do Úštěku, polovina případné odúmrtě a srna na Štědrý večer. Mimoto má probošt dostat případné další potřebné dříví podle pokynů hajných a má právo lovit v radoušovských lesích zvěř.

Pečetí vedle Jaroslava a Jiříka Berků z Dubé a z Lipého ještě Matěj ze Zbraslavic, tehdejší hejtman na Mělníku.

26.9.1487, Praha

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 139v-140r

Vladislav (Jagellonský), král český, markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě potvrzuje Beneši z Kolowrat a na Libštejně zástavu zboží, jmenovitě Hostouň, Chomovice (nejisté, dnes možná Chýnov u Libčic), Svrkyně, Otovovice („Otvojice“), Rusavky, Trněný Újezd u Turska, Dobrovíz s mlýny, část Kamenných Žehrovic („Německá Lhota“), Srby, Černuc a Kmětiněves pod patronátním právem církve a v Libici mlýn na Vltavě, s tím, že tato zboží nemají být splácena nikým jiným než těmi, jimž přísluší, a navíc jen k vlastnímu držení. V případě úmyslu je opět zastavit mají být znovu zapsána Benešovi v téže sumě.

Pečetí král.

2.1.1488 (místo neuvedeno)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 97r-97v

Hertvík z Ostružna a na Encovanech a Markéta z Lomnice a na Encovanech dávají za mnohé služby a práce rychtáři Jírovi ze vsi Vrutice půl lánu pozemku s loukami, jež získali od Doroty a Hynka z Dubé, a odpouštějí mu plat 1,5 kopy gr. č. na sv. Jiří a sv. Havla, které za ně doposud platil; nadále bude odevzdávat jen na Boží hod velikonoční, svatodušní a vánoční libru vosku záduší do Hrušovan.

Vedle Hertvíka a Markéty pečetí též Ježek Svojanovský z Boskovic a na Roudnici a panoši Jan z Chlístova, purkrabí na Roudnici, Mikuláš Frynta ze Sulevic a Albrecht ze Skalky a na Ostrově

13.4.1490, Praha

originál (česky): NA ŘP Doksany 1987, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961); další regest Schubert, s. 232, č. 1738

Vladislav (Jagellonský), král český, markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě etc. dává Bohuslavu z Újezdce, hejtmanu Pražského hradu, Matyášovi z Řepska, kuchmistru královského dvora, a Janu Crisostomovi, královskému sekretáři, na jejich žádost rovným dílem zahrady, chmelnice a vinice kartouzského kláštera na Malé Straně, jež nejsou nikomu zapsány a současní držitelé je drží neprávem. Zápis nemění nic na případných existujících zápisech a platí do smrti příjemců.

Kancelářská poznámka: Ad mandatum Domini regis proprium.

Pečetí král.

30.4.1491, Budín

originál (česky): NA KV s KV382

regist: František BENEŠ, Archiv kolegiální kapituly vyšehradské, I. díl - Listiny (1088)-1879, Inventáře SÚA, Praha 1963

Vladislav (Jagellonský), král uherský, český, dalmatský, chorvátský etc., markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže, lužický markrabě etc. potvrzuje zápis městečka Koloveč, Žitenice, všeho, co ve vsi Libákovice náleží vyšehradskému probošství, ves Lešinu (u Stoda) s pustou vsí Jecharci a pustý dvůr Maškrov se vším příslušenstvím Janu z Rúpova, nejvyššímu písaři království českého a hofmistru královského dvora, a jeho synům Václavovi, Purkartovi a Jiříkovi, řečenému Jan, a zakazuje vyplácet tato zboží za života jmenovaných příjemců.

Kancelářská poznámka: Ad mandatum Domini regis proprium.

Pečetí král.

11.9.1493 (zřejmě Doksany)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1988, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 511, č. 157

Probošt Václav, kněží a panny konventu doksanského kláštera uzavírají s purkmistrem a radou jménem města Litoměřic ubrmanskou smlouvu o vsi Německé Kopisty, kterou má mít město Litoměřice nadále na dalších 10 let v držení v zápisné částce 600 kop gr. a uvoluje se za to dávat klášteru na sv. Jiří a sv. Havla či vždy dvě neděle poté 5 kop gr. pod sankcí propadnutí smlouvy. Úmysl splatit Německé Kopisty má dát probošt vědět rok dopředu. Litoměřice se zavazují vyhotovit smlouvu podle těchto dohodnutých podmínek ze své strany a pod svou pečeti.

Vedle probošta, konventu a purkmistra s radou pečeti i ubrmané Jan Žák, litoměřický děkan a pražský kanovník, a Albrecht Tvoch z Nedvíkova.

11.9.1493 (zřejmě Litoměřice)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1989, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 511, č. 156

Purkmistr, konšelé, starší a všechna obec města Litoměřic oznamují uzavření smlouvy s doksanským proboštem Václavem ohledně vsi Německé Kopisty a všeho, co k ní přísluší, a zavazují se v ní k ročnímu platu 10 kop gr. pražských, splatných vždy v 5 kop gr. pražských na sv. Jiří a sv. Havla. Sankcí za neplnění tohoto závazku by byla neplatnost smlouvy a možnost kláštera okamžitě vykoupit zastavenou ves.

Pečetí se městskou pečeti

26.11.1493, Budín

originál (česky): NA ŘP Doksany 1990, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961); další regest Schubert, s. 232, č. 1739

opis (strojopis, česky): Dolista, s. 126

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 156r

Vladislav, král uherský, český, dalmatský, charvátský etc., markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě etc. potvrzuje listinu, jíž král Ladislav (Pohrobek) povoluje klášteru vykupovat jeho zboží, neprávem odcizené a držené, a zavazuje se, že už klášterní zboží nebude nadále zapisovat.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Iohannis de Sselnbergk, cancellarii regni Bohemie

Pečetí král.

1.8.1494 (zřejmě Litoměřice)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1991, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 512, č. 159

Purkmistr, rada a všechna obec města Litoměřic potvrzuje ze své strany platnost smlouvy o vsi Německé Kopisty, kterou s klášterem uzavřela, i svou připravenost, vyplácet roční plat 10 kop gr. pražských vždy ve dvou splátkách Zikmundu Černému Peškovi, jemuž klášter tento plat za 200 kop gr. na dobu jeho života prodal; po jeho smrti bude plat opět poukazován klášteru.

Vedle městské pečeti pečeti i probošt a konvent.

12.9.1494 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 115r-115v

Probošt Václav, převorka Žofie, Dorota, Anna a celý konvent si na vyplacení vsi Veltrus, již jim král dovolil vykoupit, půjčují 60 kop gr. od Václava z Brňan, jemuž za to snižují roční plat za užívání jejich ostrova, který už i s loukou a vodou Brňankou nějakou dobu drží, ze 4,5 kop gr. ročně na 2 kopy ročně ve dvou splátkách. Kdyby na Václava z Brňan dopadla chudoba a potřeboval své peníze zpět, má dát rok dopředu vědět; jinak smlouva platí do splacení dluhu.

Pečetí probošt a konvent.

23.9.1497 (místo neuvedeno)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 140v-141r

Jaroslav z Kolowrat a z Libštejna vlastní majestát na různá zboží, která byla zastavena Jindřichovi z Kolowrat a od něho přešla na jeho bratra Beneše z Kolowrat a pana Albrechta z Kolowrat, hofmistra královského dvora, který je ovšem posléze také postoupil Benešovi. Od Beneše všechna zboží, tj. Hostouň, Chomovice (nejisté, dnes možná Chýnov u Libčic), Svrkyně, Otovice („Otvojice“), Rusavky, Trněný Újezd u Turska, Dobrovíz s mlýny, část Kamenných Žehrovic („Německá Lhota“), Srby, Černuc a Kmětíněves pod patronátním právem církve a mlýn na řece Vltavě v Libici získal jeho vnuk Jaroslav, který je podle smlouvy o Buštěvsi, uzavřené Albrechtem z Kolowrat a na Novém Hradě, panem Benešem z Veitmile etc. a Bohuslavem ze Svinovic převádí všechny Jetřichu Bezdrůžickému z Kolowrat a na Buštěhradě a jeho dědicům.

Vedle Jaroslava z Kolowrat pečetí Albrecht z Kolowrat a na Libštejně, hofmistr královského dvora, a vladykové Jana a Slejbor Prackovi, bratři ze Svína, a Václav z Přehořov.

21.4.1501 (místo neuvedeno)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1992, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, *Listiny českých zrušených klášterů*, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 526, č. 185

Duchek Beba z Kopist zastavuje půl lánu pozemku mezi pozemkem Kříže a pozemkem hajného Mikuláše Petru Olejovi v částce 40 kop gr. českých s tím, že budoucí splacení pozemku ohlásí půl roku dopředu.

Protože Duchek Beba ani Petr Olej nemají pečeti, pečeti Matěj z Povíní, Petr z Úpohlav a Valentin Kuneš z Lukavce.

1503-1507 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113v

Probošt Stanislav, převorka Žofie, podpřevorka Dorota, kantorka Barbora a celý konvent zastavují Křížovi z Brňan, jeho manželce Bonuši a dceři Dorotě na dobu jejich života louku, která leží u brodu v Peleších, včetně břehů a příslušenství ve 20 kop. gr. pod úrokem 1 kopy na sv. Jiří a sv. Havla. Po jejich smrti má louka připadnout zpět klášteru.

Pečetí konvent.

Poznámka: Opis neobsahuje dataci; roky uvádím podle průniku funkčního období probošta Stanislava (1503-1515) a převorky Žofie (tam datace není jistá, nicméně od roku 1507 začíná jako převorka vystupovat Lidmila).

14.4.1503, Budín

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 140r-140v

Vladislav (Jagellonský), král uherský, český, dalmatský, chorvátský etc., markrabě moravský, lucemburský a slezský kníž a lužický markrabě etc. vidimuje svou listinu pro Beneše z Kolowrat a na Libštejně, již mu potvrdil zápis obcí Hostouň, Chomovice (nejisté, dnes možná Chýnov u Libčic), Svrkyně, Otovice („Otvojice“), Rusavky, Trněný Újezd u Turska, Dobrovíz s mlýny, část Kamenných Žehrovic („Německá Lhota“), Srby, Černuc a Kmětíněves pod patronátním právem církve a mlýn na řece Vltavě v Libici a zakázal tyto obce vyplácet komukoli jinému než těm, komu ta zboží přísluší, a to jen k vlastnímu držení;

zároveň potvrzuje prodej všeho tohoto zboží Jaroslavem z Kolowrat a z Libštejna Jetřichovi Bezdrůžickému z Kolowrat na Buštěhradě, opět to zakazuje splácet komukoli jinému než majitelům a případné opětné zastavení nařizuje znovu nabídnout Jetřichovi za tutéž částku.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Magnifici Domini Alberti de Colowrat et in Libsstein, supremi cancellarii Regni Bohemie.

Pečetí král.

14.11.1503 (zřejmě chybná datace)

Na 14.11.1503 je (nejen) Archivem českým (AČ VIII, s. 534, č. 196) datována listina s porušenou datací, která se konstelací klášterních představitelů hodí spíše na pozdější dobu, pro kterou je v urbáři zachován i opis stejného znění – 14.11.1503. Uvádím níže pod datem 8.11.1524

4.12.1504 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 112r-112v; mřežován

Probošt Stanislav, převorka Žofie, Dorota, Barbora a celý konvent pronajímají mlynáři Pavlovi do konce jeho života doksanský mlýn za roční plat 10 kop gr. pražských, splatný na sv. Jiřího a sv. Havla. Přitom stanovují následující podmínky: mlynář má každý rok vykrmit proboštovi 5 vepřů, 4 na slaninu a 5. na sádlo (krmit je má od Vánoc do sv. Jiří); mlynář si má koupit kamení k jezu a nalámat ho, probošt ho má kázat přivést; mlynář si má rubat valy k jezu a probošt je přivázat; mlynář si má dělat nová kola a probošt mu na to dát les; probošt má mlynáři propustit pozemek ke mlýnu a mlynář si na něm má opravit dům; probošt má mlynáři na dobu jeho života propustit loučku pod kostelem sv. Petra; kdyby se protrhl jez, má dát probošt mlynáři polovinu dělníků na bití kůlů beranem; mlynář má dávat ze slupi polovinu ryb proboštovi i „zvršky“, které by byly v jezu, a probošt má dát mlynáři ke všem potřebám k opravě mlýna i k jezu les; žernov aneb mlýnské kameny si má koupit mlynář, přivést je má probošt; mlynář má užívat ostrova za mlýnem na palivo (a časem k jezu nasekat), ale ovoce a chmel užívat spolu s proboštem; mlynář má honit svůj dobytek

do stáda proboštova a domluvit se s pastýřem; na ostrov za mlýn nemá mlynář dobytek pouštět; pro klášter se má mlít, co je potřeba, a nic za to nevybírat, stejně tak pro dvůr v Brozanech; mlynář si má koupit loďku, a kdyby bylo potřeba, má mu druhou půjčit probošt. Kdyby mlynář smlouvu nezachovával, může klášter naložit s mlýnem jinak.

Pečetí probošt a konvent.

4.12.1504 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 112v-113r

Probošt Stanislav, převorka Žofie, Dorota, Barbora a celý konvent rozděluje svou neobdělávanou vinici v Krabčicích roudnickým měšťanům Urbanu Křížovi, Vaňkovi, řečenému Krišpín, Adamu Janu Strašíkovi, Václavu Ziehlovi Kazdovi a Vaňkovi Šrotěti, a to v prvních osmi letech bezplatně, následně pak za peněžitý věčný desátek 10 gr. nebo desátou kopu. Klášter si vyhrazuje právo postavit pod vinicí cestu a naložit s vinicí jinak, pokud by ji některý z nájemců neobdělával.

Pečetí probošt a konvent.

15.3.1505, Budín

originál (česky): NA ŘP Doksany 1994, tamtéž i regist (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 537, č. 200

Vladislav (Jagellonský), král uherský, český, dalmatský, charvátský etc., markrabě moravský, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě etc. potvrzuje bratřím Tobiášovi, Zděslavovi a Janovi Kaplířům ze Sulevic zápis na vsi Brňany a Bohušovice a zakazuje splácet tyto zástavy komukoli jinému než českým králům a těm, jimž tyto obce přísluší. Pokud by pak měly být tyto vsi později opět zastaveny, mají být zase nabídnuty Kaplířům.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Magnifici Domini Alberti de Collowrat et in Libsstein, supremi cancellarii Regni Bohemie.

Pečetí král.

26.12.1505 (místo neuvedeno)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 160r-160v

opis (strojopis, česky): Dolista, s. 128

Adam a Zdislav Berkové z Dubé a Lipého uzavírají s proboštem Stanislavem a konventem doksanského kláštera smlouvu o vsích Heřmanice, Rané a Stoupno, jež byly jejich předky klášteru nadány, na dobu, dokud budou platit duchovní práva kláštera. Klášteru každý rok náleží na sv. Jiří a Havla úrok 1,5 kop gr., dále pak 5 vozů dříví, jež má být dovezeno až do Hoštky, polovina případné odúmrťe a srna či jiná zvěřina na Štědrý večer. Mimoto má probošt dostat případné další potřebné dříví podle pokynů hajných a má právo lovit v lesích zvěř v lesích na zmíněných pozemcích.

Vedle Adama a Zdislava Berků pečetí Jan z Vartenberka a na Velikém Březně a jejich strýc Jindřich Berka z Dubé a na Lipém

10.7.1506 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 113r

Probošt Stanislav, převorka Žofie, podpřevorka Dorota a celý konvent zastavují převorce Žofii a její sestřenici Barboře 3 kopy gr. ročního platu na poddaném kláštera Duchkovi v Rohatcích za 30 kop. gr., jež klášteru půjčily, a to do jejich smrti, s níž pak listina ztrácí moc.

Pečetí probošt a konvent.

1.1.1507 (zřejmě Doksany)

opisy (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 83v-84r (list Pavlíka z Brňan) a fol. 116r-116v (list Jana z Brňan)

Probošt Stanislav, převorka Žofie, Dorota, Barbora a celý konvent uznávají, že probošt Václav v dřívějších dobách zastavil za 30 kop gr. louku na Peleši Pavlíkovi z Brňan. Pro klášter to začalo být neužitečné, chtěl louku vyplatit, ale nakonec ji zapsal Pavlíkovým přátelům Janovi, jeho manželce Anně a jejich dětem Vítovi a Dorotě za plat 1 kop gr. na sv. Jiří a sv. Havla, a to na dobu jejich života.

Pečetí probošt a konvent.

29.8.1508 (zřejmě Litoměřice)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1995, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

opis (strojopis, česky): Dolista, s. 130

Purkmistr a rada, starší a celá obec města Litoměřic potvrzují platnost smlouvy s proboštem Stanislavem a konventem doksanského kláštera ohledně vsi Německé Kopisty i její ustanovení o platu 5 kop gr. českých na sv. Jiří a sv. Havla ve prospěch kláštera, který se pod sankcí neplatnosti smlouvy zavazují i nadále platit.

Zpečetěno pečetí města Litoměřic

7.3.1511, Vratislav

originál (česky): NA ČGL CGL 634, tamtéž i regest (BERÁNEK Karel-BERÁNKOVÁ Věra, Guberniální listiny (993) 1261-1937, Inventář SÚA, Praha 1975)

Vladislav (Jagellonský), král uherský, český, dalmatský, chorvátský etc., markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě potvrzuje, že král Ladislav (Pohrobek) zastavil předkům Jana Zajíce z Házmburka místo nedobytného ročního platu 100 kop gr. na doksanskému klášteři několik jeho vsí, a zakazuje jejich splacení komukoliv jinému, než českým králům a těm, jimž tyto vsi příslušejí, a to i pak pouze k jejich vlastnímu držení.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Mag. domini Laczlai de Sternbergk et Bechyna, supremi cancellarii Regni Bohemie etc.

Pečetí král.

1515-1521 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 117r-118v

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Dorotka mladá a celý konvent potvrzují, že dřívější probošt Stanislav prodal dědičně za plat 45 gr. na sv. Jiří a sv. Havla dvůr a pozemek ve vsi Krabčice, konkrétně 1,5 lánu vinice i se stezkou k ní a dřívím, které na ni či na její okraj spadne. Zároveň stanovují, že za svůj dobytek, který budou honit do stáda či pást sami, budou platit podle sousedského řádu, jen z toho, co by chovali u žlabu, nemají platit nic.

Pečetí probošt a konvent.

Poznámka: Datace klade listinu na pondělí před Sesláním Ducha svatého roku 1500, nicméně zmínka o datu prodeje za probošta Stanislava (1503-1515) a sestra Dorota coby podpřevorka (vystupuje v listinách pod převorkou Lidmilou do přelomu let 1520/21) ji posouvají do pozdější doby.

20.1.1517 (zřejmě Litoměřice)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1996, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 552, š. 224

Václav Nydroch z Keblic, litoměřický měšťan, držitel Hanutického mlýniště, náležejícího doksanskému klášteru, dává toto mlýniště jinému litoměřickému měšťanu Jiříkovi, podškolskému krejčímu, s listinou, kterou na ni drží, i se všemi právy v ní obsaženými.

Vedle Václava Nydrocha pečetí též rytíř Václav z Černic a vladyka Jan Hladký z Welfferzowa

po 23.5.1518 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 116v-117r

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Dorotka a celý konvent rozdělují neobdělávanou doksanskou vinici poddaným ze vsi Dolánek, konkrétně rychtáři Vovsovi, Petrovi Kloudovi a Šimkovi, a to během prvních 4 let bezplatně, následně pak za plat 10 grošů nebo 10 kop 1 kop gr.;³⁸⁷ přidávají jim k tomu i cestu pod vinicí a vymínají si, že v případě úmyslu vinici převést, bude nabídnuta nejprve klášteru, a teprve při jeho nezájmu pak nějakému poddanému kláštera a jeho povolením. Na vinici se nemá pěstovat nic jiného než broskve; při porušení tohoto ujednání vinici propadá klášteru.

Pečetí probošt a konvent.

30.6.1518, Doksany

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 118r-118v

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Dorotka mladá a celý konvent dává Vítu Vršatovi, rychtáři z Českých Kopist na Kose, za věrnou poddanost kus kosity, řečené luh, vedle nápravníkovy zahrady na straně jedné až k mezníkům, se vším příslušenstvím za úrok 1 kopy gr. splatný na sv. Jiří a sv. Havla. Pozemek může využívat jako louku či zahradu podle svého uvážení. Po smrti Víta budou jeho dědicové ve stejných termínech platit úrok 1,5 kopy gr. Při úmyslu převést vlastnictví pozemku na někoho jiného musí být pozemek nabídnut nejprve klášteru; někomu jinému pak teprve v případě jeho nezájmu o výkup.

Pečetí probošt a konvent.

³⁸⁷ Údaj není jednoznačný. Může jít o částku za určitý díl pozemku a částku celkovou, s jistotou to však tvrdit nelze.

22.9.1519, Budín

originál (česky): NA ŘP Doksany 1997, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 151r

opis (strojopis, česky): Dolista s. 137

Ludvík, král uherský, český, dalmatský, charvátský etc., markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě se zavazuje, že nebude zapisovat žádné zboží doksanského kláštera, a povoluje proboštu a konventu vykupovat jakékoliv zapsané či zcizené klášterní zboží.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Strenui Domini Raczlai Beczkowsky de Ssebyrzow, supremi notarii Regni Bohemiae etc.

Pečetí král.

22.9.1519, Budín

originál (česky): NA ŘP Doksany 1998, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 556, č. 228

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 152r

Ludvík, král uherský, český, dalmatský, charvátský etc., markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě na žádost probošta Jana Puchauera a konventu doksanského kláštera uděluje proboštovi místo staré pečeti, ztracené s jinými privilegii během válečných dob, novou pečeť a sekret. Pečeť má obsahovat obraz Matky Boží v plášti pod císařskou korunou, držící na pravé ruce děťátko a v levé žezlo, na pravé straně má být pod korunou první písmeno králova jména („L“) a na straně levé listy a okolo pečeti text: „Sigillum Maius prepositi Doxanensis“. V sekretu má být vyryt sv. Maternus v infuli a biskupském rouchu, s biskupskou berlou; na jedné straně má být písmeno „S“, na druhé „M“ a okolo text: „Secretum prepositi doxanensis“. Obraz pečeti i sekretu je graficky

vypodobněn uprostřed listiny. Konventu kláštera král zároveň dává právo volit si probošta a zakazuje, aby byl probošt dosazován odjinud.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Strenui Domini Raczlai Beczkowsky de Ssebyrzow, supremi notarii Regni Bohemiae etc.

Pečetí král.

22.9.1519, Budín

originál (česky): NA ŘP Doksany 1999, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 150v

opis (strojopis, česky): Dolista, s. 135

Ludvík, král uherský, český, dalmatský, chorvátský etc., markrabě moravský, lucemburský a slezský kníže a lužický markrabě potvrzuje a obnovuje na žádost doksanského probošta Jana Puchauera, převorky Lidmily a celého konventu všechna privilegia, svobody a obdarování, jimiž byl klášter kdy v minulosti jeho předky nadán a na něž se bude moci doptat či jich dosáhnout, ač o ně během válek reálně přišel.

Kancelářská poznámka: Ad relationem Strenui Domini Raczlai Beczkowsky de Ssebyrzow, supremi notarii Regni Bohemiae etc.

Pečetí král.

21.10.1519, Praha

originál (latinsky): NA ŘP Doksany 2000, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

Balthasar Mendel, profesor teologie a provinční převor české provincie bratří dominikánů, oznamuje Janu Puchauerovi, proboštu doksanského kláštera, že klášteru za jeho dobrotu vůči svému řádu udílí duchovní konfraternitu, spočívající v účasti na všech dobrech,

které plynou ze mše svatých, modliteb, postů, odříkání, vigílií, kázání, studií a všech ostatních duchovních dober, o nichž Ježíš Kristus uvedené provincii dopřeje, aby skrze ni nastala.

Pečetí Balthasar Mendel.

21.10.1519, Praha

originál (latinsky): NA ŘP Doksany 2001, tamtéž i regist (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

Balthasar Mendel, profesor teologie a provinční převor české provincie bratří dominikánů, oznamuje převorce Lidmile a ostatním sestrám, že klášteru za jeho dobrotu vůči svému řádu udílí duchovní konfraternitu, spočívající v účasti na všech dobrech, které plynou ze mše svatých, modliteb, postů, odříkání, vigílií, kázání, studií a všech ostatních duchovních dober, o nichž Ježíš Kristus uvedené provincii dopřeje, aby skrze ni nastala.

Pečetí Balthasar Mendel.

25.1.1520 (zřejmě vklad do knihy, nikoliv listina)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 118v-119v

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota a kantorka Dorotka na žádost lidí ze vsi Vražkova, náležející doksanskému klášteru, dávají Vražkovským tamní pozemky a popluží do užívání, jak tomu bylo už od probošta Stanislava. Každý z nich – Aron, Jíra, Janíček, Šimon, Koucký, Ambrož, Vondřejová, Bartoš, Mikuláš, Veteško, Malovec, Bělořit a Jan – drží od 1/8 do 1/2 dědiny a odvádí z ní 2x ročně od 16 gr. do 1 kop. 4 gr., od 2 slepic a 20 vajec do 8 slepic a 80 vajec, z pustín (mají-li je) 2x ročně 1 kopu 2 gr. a z luk jen na sv. Havla od 0,5 kopy do 1,5 kopy gr. Pavel z Krabčic a rychtář Beneš z Krabčic drží za svatohavelský plat 40 gr. jen louku, a to do doby, dokud mu ji sousedé budou přát, a rychtář z Vražkova platí za dvůr ve Vražkově 2x ročně 5 gr. m. Kdyby se někdo z nich ocitl v nedostatku, může pozemek prodat sousedovi; v případě neplacení platů může klášter

naložit s pozemkem jinak. Berně mají platit jako z vlastního dědictví, proti jiným nárokům se je však klášter zavazuje hájit.

Pečetí probošt a konvent.

9.2.1520 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 119v-120v

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Dorotka dávají za 7 kop gr. a nadále pak za plat 2x ročně na sv. Jiří a sv. Havla 6 kop gr. luh Peleše u vsi Brňany lidem z Dolan a Brňan na jejich žádost a přimluvu opata z Břevnova. Pozemek mohou využít jako sad, louku nebo cokoliv jiného ke svému užitku, převést ho však mohou jen člověku robotnému, dolanští brňanským či obráceně, a převod se má konat podle práva a knih. Mají též přispívat na vyhlášené berně.

Bez pečeti – vloženo do register.

9.2.1520 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 120v-121r

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Dorotka mladá, cirkátorka Anna a celý konvent reagují na stížnost Karla, poddaného břevnovského opata Jakuba, rychtáře Petra, kmeta Šimona Vovse a Míky i všech lidí, kteří patří doksanskému klášteru či břevnovskému opatovi, že jim voda ubírá trávník Peleše, a přidávají jim náhradou další kus trávníku, který mohou využít jako sad či louku za plat 8 kop gr. na sv. Havla a sv. Jiří, nebo dvě neděle poté. Stejně tak jim k užitku postupují luh, který je vedle zmíněného trávníku. Zároveň se vymíní, že v případě, kdy by klášter potřeboval kamení, mají řečení lidé poskytnout koně nebo – pokud koně nemají – pomoc s nakládkou a vykládkou.

Bez pečeti – vloženo do register.

6.2.1521³⁸⁸ (zřejmě Doksany)

opisy (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 21r a fol. 125v

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorotka, kantorka Anna a celý konvent doksanského kláštera dává Bartošu Královi z Českých Kopist na Kose díl luhu jménem Těžkov se vším příslušenstvím pod platem 1,5 kop gr. na sv. Havla a sv. Jiří, který během prvních dvou let neplatí a který má pak po způsobu sousedů odevzdávat rychtáři, který ho pak předá klášteru. Luh může převést jen člověku robotnému na gruntech Českých Kopist a zanést to do příslušných knih, ale jen poté, co to nejprve nabídne k odkupu klášteru. V případě berně má přispět z toho, co bude mít připraveno k živobytí.

Pečetí probošt a konvent.

9.2.1521 (místo neuvedeno)

originál (česky): NA ŘP Doksany 2002, tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, *Listiny českých zrušených klášterů*, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 559, č. 230

Petr Olej, litoměřický měšťan, se vykazuje listinou na půl lánů pozemku v Německých Kopistech, který drží v zástavě za 40 kop gr. českých a jež získal od Duchka Beby z Kopist, a prodává tento pozemek Petru Olejovi ve vsi Kopisty a jeho dědicům za týchž podmínek, za jakých ho držel sám.

Petr Olej ani Duchek Beba nevlastní pečeti, proto pečeti vladykové Valentin Kuneš z Lukavce, Zikmund Račický z Vchynic, Adam Stříbrný Úpohlav a Diviš z Hradešina.

před 11.11.1522 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 122v-123v

³⁸⁸ V dataci je shodně uveden čtvrtek na sv. Dorotu, v první listině pak rok 1501, v druhé 1521. Vzhledem ke konstelaci klášterních představitelů se kloním k době 1521 a dále (po nástupu podpřevorky Dorotky). Čtvrtek na sv. Dorotu by pak však připadal na rok 1522.

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorotka, kantorka Anna a celý konvent dávají dědičně Vávrovi Papežovi z Českých Kopist na Kose kus kosiště, jež náleží klášteru, mezi Ohří a pozemkem rychtáře Víta Vyšaty, se vším příslušenstvím, a to pod úrokem 1 kopy 15 gr. na sv. Jiří a sv. Havla, kdy s placením má začít až dva roky po uzavření smlouvy a nadále se při něm řídit po způsobu sousedů – odevzdat ho rychtáři, který ho následně předá klášteru. Pozemek může použít jako louku či sad a při převodu ho může nabídnout jen poddanému na týchž gruntech a s povolením kláštera. V případě berně má zaplatit z toho, co má na živobytí, co bude slušné.

Pečetí probošt a konvent.

Poznámka: V textu je uveden rok 1502, tužkou je pak později dopsáno 1522. Vzhledem k uvedeným představitelům kláštera se též kloním k roku 1522.

15.6.1523 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 123v-124r

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorotka, kantorka Anna a celý konvent řeší svár mezi svými lidmi v Dolanech a Karlem Dolanským, jehož otci prý byly za bývalého probošta Václava dány nějaké frajmarky, a na žádost břevnovského opata Jakuba a litoměřických měšťanů Hrona, Jana Bílinského, Matouše Vicena a tamních úředníků dávají spornou vinici Karlovi, jeho manželce Markétě, měšťanu Matějovi a jeho manželce Anně a jejich dědicům a zároveň Karlovi dávají pozemek, který leží vedle pozemku jeho, to vše za 20 kop gr. a za roční plat 5 gr. na sv. Havla a sv. Jiří.

Pečetí probošt a konvent.

25.10.1524 (zřejmě Doksany)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 121r-122r

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorotka, kantorka Anna a celý konvent shrnují osud louky vedle peležského brodu, kterou probošt Stanislav zastavil za 20 kop gr. a pod úrokem 1 kopy gr. Křížovi, jeho manželce Bonuši a dceři Dorotě a kterou jediná už žijící Dorota odstoupila Janu Černému z Brňan, jeho manželce Martě a jejich synu Staňkovi, a stanovují, že ji má řečený Staněk po smrti rodičů užívat sám a po jeho případné smrti má pak louka připadnout jeho sestrám Aničce, Markétě a Kateřině. Po smrti všech těchto jmenovaných držitelů má louka opět připadnout klášteru bez toho, že by klášter musel něco splácet.

Pečetí probošt a konvent.

Poznámka: V textu je jednou uvedena zástavná částka 20, podruhé 30 kop gr. Sjednocuji podle zápisu U113v, který tomuto pravděpodobně předchází, i když neobsahuje dataci.

8.11.1524 (zřejmě Doksany)

originál (česky): NA ŘP Doksany 1993 (poškozen, datum uvedeno neúplně), tamtéž i regest (J. PRAŽÁK - K. BERÁNEK - F. BENEŠ, Listiny českých zrušených klášterů, Inventář SÚA, Praha 1961)

edice: AČ VIII, s. 534, č. 196 (listinu datuje podle jejího znění na 14.11.1503)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 122r-122v

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorotka, kantorka Anna a celý konvent převádí za 20 kop gr. a plat 2 kopy gr. na sv. Havla a sv. Jiří Václavu Kohlovi z Brňan do dědičného držení ostrov u Brňan i vodu Brňanku, která s ním sousedí, jež měl v zástavě za 60 kop gr. už od dřívějšího probošta Václava. V případě převodu musí Václav Kohl nejdříve nabídnout ostrov k odkupu klášteru; teprve v případě jeho nezájmu ho může převést na někoho jiného, ovšem též práva brňanského.

Pečetí probošt a konvent.

19.4.1525 (zřejmě Doksany nebo Litoměřice)

opis (česky): NK *Urbář, kopiář a registra doksanského kláštera*, fol. 80v

Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Anna a celý konvent a purkmistr, rada a celá obec města Litoměřic za svědectví pana Jana Zajíce z Házmburka a na Budyni, nejvyššího stolníka království českého a hejtmana kraje slánského, a vladyky Jaroslava z Vřesovic a na Brozanech, hejtmana kraje litoměřického prodlužují o dalších 10 let smlouvu o vsi Německé Kopisty, kterou má město Litoměřice zapsánu v částce 600 kop gr. a za niž se přátelskou smlouvou zavázalo platit klášteru na sv. Jiří a sv. Havla plat 5 kop gr. Úmysl splatit má klášter dát vědět rok dopředu.

Vedle pečeti probošta, konventu a města Litoměřic pečeti též Jan Žák, doktor v právech duchovních a administrátor pražského arcibiskupství, Jan Zajíc z Házmburka a na Budyni, nejvyšší stolník království českého a hejtman kraje slánského, pan Jaroslav z Vřesovic a na Brozanech, hejtman kraje litoměřického, a Kryštof z Račíněvsi a v Nedvědici, hejtman na Doksanech.

Příloha 2 – Transkripce originálů listin³⁸⁹

NA ŘP Doksany 1977 – 20.12.1436, Praha

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1977, in: *monasterium.net*, URL <<http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1977/charter>>, accessed at 2018-04-15Z

Sigismundus dei gracia Romanorum Imperator semper Augustus ac Hungarie Boemie Dalmacie ꝫ Croacie etc. rex. Notum facimus tenore presencium universis. Quod licet ex certis causis et quadam opor- ꝫ tunitate certa bona religiosarum Sanctimonialium monasterii in doxan ordinis premonstratensis de- ꝫ votarum nostrarum dilectarum certis personis proscripserimus sub certis pecuniarum summis ad redi- ꝫ mendum Ne tamen eedem moniales ex defectu neccesariorum ad victum pertinentium divagari ꝫ videantur sed magis ac magis cultus divinus in eodem monasterio felicia suscipiat incrementa Ideo ꝫ animo deliberato et de certa nostra sciencia infrascripta bona ab antiquo ad idem monasterium spectancia ꝫ videlicet aream eiusdem cenobii cum pomerio et molendino intra muros claustris situatis agris vinea ꝫ iuxta idem monasterium iacentibus silvam cum pratis ab ecclesia sancti petri usque villam dolanky se ꝫ extendentibus villam nowi dwor cum curia allodiali et agris ac omnibus singulis eius usibus fruc- ꝫ tibus libertatibus et pertinenciis una cum navigiis in aquis Albee et Egře existentibus et signanter ulga- ꝫ riter dicto na kossie et retro muros monasterii prefatis monialibus iam dicti monasterii promittimus ꝫ per presentes deinceps in antea nulli penitus proscribere aut eis abstrahere seu aliqua sinistra infor- ꝫ macione obligare In casu vero quo ad inportunas instantias sive preces aliqua ex iam dictis bonis ꝫ cuiquam proscriberemus seu obligaremus huius proscripcionem et obligacionem irritam et inanem ꝫ esse decernimus ymmo ex nunc prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc prommittamus nullius esse ro- ꝫ boris vel momenti presencium sub nostre imperialis magestatis sigillo testimonio litterarum Datum ꝫ Prage anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto die

³⁸⁹ Při transkripci jsem vycházel z edičních zásad, jak je pro latinské texty shrnuje Anežka VIDMANOVÁ, *K vydávání latinských textů české proveniencie ze 14. a 15. století*, in: Husitský Tábor, sborník Muzea husitského revolučního hnutí Tábor, Muzeum husitského revolučního hnutí 8(1985), s. s. 271-283, a pro české Jiří DAŇHELKA, *Směrnice pro vydávání starších českých textů*, In: Husitský Tábor, sborník Muzea husitského revolučního hnutí Tábor, Muzeum husitského revolučního hnutí 8(1985), s. 285-301.

vicesima mensis decembris || regnorum nostrorum hungarie etc. quinquagesimo romani
xxvii^o Boemie xvii^o imperii nostri quarto.

Ad relacionem domini || Arnesti de Wlassim

Tergum:

Doxan 1436

Sigismundi Imperatoris

Privilegium de non proscribendis

aut abstrahendis seu sinistra infor

matione obligendis bonis Conven

tui monasterii Doxanensis concessum

die xx mensis decembris anno

Domini MCCCCXXXVI

No 41

NA ŘP Doksany 1978 – 27.5.1457

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1978, in: monasterium.net, URL <<http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1978/charter>>, accessed at 2018-04-15Z

Já, Jindřich Berka z Dubé, seděním na Lipém, vyznávám tiemto listem obecně přede
všemi, ktož jejž uzří anebo čtúcí slyšeti budú, že já mnohá || dobrodienie a skutkov dobrých
okázalost, kteréž předkové moji, jim[ž]to Buoh všem milostiv buď dušem, k klášteru
doksanskému činili sú a jednali, zname- || nav a pováživ, sebe také věčné na tomto světě
nebytí porozoměv, ale budúcieho bytu očekávaje to a takové, což předkové moji svrchu
psaní počát- || kem dobrým tomu klášteru činili sú jeden každý vedle svého chtěnie koncem
dobrým při mém zdravém životě do času v tomto listě tuto dole jmenova- || ním a ne budúcně
odtrhnúti nemieně. Najprv pro chválu Boží pro zvedení toho kláštera a k tomu pak pro
spasenie všech předkuov mých a tak mé || duši učinil jsem a činím smlúvu a úmluvu
s nábožným a poctivým knězem Děpoltem, proboštem, a vším konventem téhož kláštera
doxanského o || zboží Radušov, městečko a jiné vsi k témuž příslušné a luhy, lesy, dědiny.
Takovýmto obyčejem že já, svrchu psaný Jindřich, mám témuž probo- || štovi aneboližto
XXXIV

konventu úroku, kterýž nyní jest a potom při čase dole dotčeném byl by placen a vybírán, a k tomu odúmrtí právu polovici || klásti a vydávati až do královny Ladislavovy pána našeho milostivého sem do Čech příjezdy a při jeho milosti bytu zde v Čechách až do dvou let || a po vyjití těch dvou let a toho času já, svrchu psaný Jindřich Berka z Dubé a z Lipého, toho úroka polovičného kladení a také odúmrti přestati || a po přestání takovém já aneboližto on, probošt i konvent téhož kláštera svrchu psaného a náměstci jich. Každá strana tak se má při tom mie- || ti, že mohli-li bychom dále pak o takové mezi sebou sami po sobě anebo po dobrých lidech uhoditi anebo kterakkolivěk mezi sebou zjednati místo a konec || mieti, to buď tak mezi námi z uobů stranů listy opatřeno, jakž úmluva další bude. Pakliby se toho nestalo, tehdá opravu a svrchní právo i s tím || příslušenstvím, kteréž na tom zboží již jmenovaném mám, nemá mi, dědicům mým žádnú mieru zrušeno býti, ale vedle slibů jich proti nám li || stem jich zapsaném zachováno a zuostáno budoucně beze všeho zmatku a toho zboží svrchu psaného tak mám účasten, jakož i prve býti bez hindrová- || nie až do podělení dalšího. Také lesy toho, kterýž k tomu zboží přileží a přísluší, já Jindřich Berka často jmenovaný, což by jim potřebie bylo || nemám hájiti aniž brániti, ale rači proti branění jiných dobrotivý zástupce a obránce vedle jich mně poručenství býti bez odporu. A což se || robot tkne, ježto by k klášteru témuž již jmenovanému bylo, lidé z téhož již jmenovaného zboží, když by o to obesláni byli a jim k vědění dá- || no bylo při čase a k tomu potřebno při uprázdňení jich, ti činiti mají nic jinak, než což od stará dávna činili a v ty roboty vysazeni jsou. Avšak || vždy nuznost jich v tom věřie bez přisažení. Přitom také slibuje jim mocí tohoto listu to všecko, což nahoře psáno jesti v takovém čase na || předpoloženém zdržeti a pod svú ctí a vieru zachovati beze všeho poničení. Toho na svědomie já, svrchu psaný Jindřich Berka z Dubé a z Lipého, || pečeť svú vlastní a přirozenú s vším dobrým vědomím dal jsem přivěsiti k tomuto listu dobrovolně prosiv k tomu urozeného pána, pána Al- || še Berky z Dubé seděním tuhdiež, bratra mého milého, a slovutných panoší Jaroše Karasa ze Dvorce, hofrichtera a protivce z Stochova, že jsou || také pečeti své vedle mé této věci pro větší jistost přivěsili k tomuto listu, jim neškodně. Jenž jest dán léta od narození Syna Božího || tisícieho čtyřstého padesátého sedmého, ten pátek po Božím vstúpení.

Tergum

Contractus inter D. Henricum

Bercam et D. Diopoldum Prae-

positum et Conuentum Doxan(ensem)

ratione Cwar et pertinen
tibus villis Feria 6 post ascen-
sionem Anno MCCCCLVII
Doxan
1457
N 27 [původně: 28]

NA ŘP Doksany 1979 – 13.1.1479, Praha

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1979, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1979/charter), URL monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1979/charter, accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti král český, markrabě moravský, lucemburské a slezské knieže a lužický markrabě etc. || Oznamujem tiemto listem všem, že přistúpili před nás měšťané Města Litoměřic a ukázali nám list najjasnějšieho krále Ji- || rieho, předka našeho šťastné paměti, kterýmžto zapsal a zastavil purgmistru a konšeluom i vší obci téhož Města Litoměřic, věr- || ným našim milým, ve řečenú Německá Kopistie, blíž Města Litoměřic ležící, s poplužím, s platem peněžitým, s ospem obilným, s dě- || dinami, lukami, luhem k té vsi příslušným ve třech stech kopách groších peněz, kterýchžto jsú témuž králi Jiříemu puojčili, jakož pak ten || list a zápis tý věci šíře a světleji v sobě drží a zaviera. I prosili sú nás, abychom jim toho potvrditi a přitom jě zuostaviti ráčili. My || v tom jsúce k prosbě jich milostivě nakloněni i také pro jich věrné služby, kteréž nám činili, činie a činiti nepřestávají nás se věrně pravie || a stále jakožto krále českého, pána svého dědičného přidržiece a potom tiem lépe aby mohli a měli nám slúžiti s dobrým rozmyslem a radú || věrných našich mocí královskú již psaným purgmistru, konšelom i obci svrchu dotčeného listu ve všech kusěch, članciech a klausulech tak, || jakoby tuto slovo od slova vepsán byl, potvrdili sme a tiemto listem potvrzujem a jě přitom zuostavujem milostivě. Tuto milost dal || ší jim činiece a tiemto listem davajíce, že jim připsali sme a tiemto listem připisujem a ku první sumě přiřazujem na již psané vsi || i na jich všech příslušnostech sto kop grošuov peněz dobrých obecně v zemi naší české berných, tak aby oni již psanú ves s jejími pří- || slušnostmi vedle toho, jakož svrchu dotčený zápis krále Jiříeho ukazuje, měli, drželi a jě požívali nejsúc z toho splacování od nás i také || budúcích našich králuov českých ani od žádného jiného, než toliko od probošta dogzanského a to k držení téhož probošta samého a jeho || konventu již psané vsi a nic jinak. A jestliže by svrchu dotčený probošt vyplatě tu ves v té sumě, to

XXXVI

jest ve čtyřech stech kopách || groších peněz dobrých obecně v zemi české berných, od nich i chtěl ji komu jinému zastaviti, nemá té moci mieti, ale má jě zase postú- || piti již psaným měšťanoum v té sumě, v kteréž ji vyplatí a nic výše. Tomu na svědomie pečeť naši královskú kázali sme přivěsiti k tomuto listu. Dán v Praze v středu v ochtáb Božieho Křtěnie Léta Božieho Tisíciehočtyřstéhošedmdesátého devá- || tého, královstvie našeho léta osmého.

Ad relationem Domini Samuelis de Hradek et || Waleczow, succamerarii Regni Bohemie

Tergum:

Doxan

1479

B

Wladislaus Rex confirmat Oppignationem

Litomericensibus factam Pagi Germano Kopist.

Létha Páně MV^CXXXVIII v pondělí den svaté Lidmilli kněz Jan Freybalt probošt kláštera Dogkzanského etc. vyplatil ves Kopysti Niemeczků od panuov Lithoměřických.

NA ŘP Doksany 1980 – 26.11.1479, Praha

Umístění: ¹ Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1980, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1980/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1980/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti král český, markrabě moravský, lucemburské a slezské knieže a lužiacký markra- || bě etc. Oznamujem tiemto listem všem, že zpravení jsme, kterak statečný Vilém z Konic na Kamýku, věrný náš milý, má a drží vsi || Brňany a Bohušovice, což příslušie k klášteru Doxanskému v zápisu najjasnějšíeho pána Zikmunda, ciesaře římského a krále || českého, předka našeho šťastné paměti, v šesti stech kopách groších širokých českých dobrých stříbrných rázu pražského, že || pak týž Vilém pojčil jest nám k žádosti naše a pro dobré obecné sto sedmdesát a pět kop grošuov širokých českých dobrých stříe- || brných rázu pražského a sto zlatých uherských a sto zlatých rýnských. I chtieje jej v tom opatřiti, aby toho dluhu škoden nebyl s do- || brým rozmyslem a radů věrných našich mocí královskú již psanému Vilémovi svrchu dotčeného listu, což sě těch dvů vsí svrchu psa- || ných dotýče, potvrdili sme a tiemto listem potvrzujem a jej přitom
XXXVII

zuostavujem milostivě. A k tomu těch sto sedmdesát a pět kop gro- || šuov širokých českých dobrých a sto zlatých uherských a sto zlatých rýnských dobrých připsali jsme a tímto listem připisujem || a k první sumě přiřazujem témuž Vilémovi na již psaných vseh v našich příslušnostech, což k klášteru doksanskému příslu- || šie, nic nevymieňující. Tuto milost další témuž Vilémovi činíeie tímto listem a davající, aby on od nás v také budúcích našich || kráľuov českých ani od žádného jiného bez své vuole do jeho živnosti z již psaných vsí nebyl splacován, než po smrti téhož Vilé- || ma, když bychom my nebo budúcí naši kráľové čeští nebo ty osoby, jimž by ta výplata spravedlivě příslušela, chtěli od budúcích || jeho vsi svrchu psané Brňany a Bohušovice vyplatiti, tehdy máme jim dáti těchto sto sedmdesáte a pět kop grošuov || širokých českých dobrých, sto zlatých uherských a sto zlatých rýnských s prvními šesti sty kopami grošuov širokých || českých dobrých stříbrných rázu pražského a oni vezmúc ty všechny sumy vcele a úplně mají nám neb těm, od kohož ty sumy || přijmú svrchu psaných vsí postúpiti a list tento s svrchu dotčeným listem navrátiti bez zmatku i všeliké odpornosti. A ktož by tento list || měl s již psaného Viléma dobrou vuolí a svobodnú, chcem, aby tomu příslušelo plné právo všech věcí svrchu psaných. Tomu || na svědomie pečeť naši kráľovskú kázali jsme přivěsiti k tomuto listu. Dán v Praze v pátek po svaté panně Kateřině, || léta Božíeho tisícieho čtyřistého sedmdesátého devátého, kráľovstvie našeho léta devátého.

Ad mandatum || Domini regis

Tergum:

Doxan

A(nno) 1479 Von König Wladislaus wirdt daß dorf Brnian undt Bohussowitz vor 170 g. 100 ungrische gulden undt 100 gulden reinische dem H. Wilhem von Konicz überlassen.

A

NA ŘP Doksany 1981 – 14.2.1480

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1981, in: monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1981/charter>, accessed at 2021-03-22Z

Já, Vilém z Konic a na Kamýku, oznamuji listem tímto přede všemi lidmi, kdež čten nebo || čtúcí slyšán bude. Jakož mám majestát najjasnějšíeho kniežete a pána, pána Vladislava, || krále českého, markrabě moravského etc., pána mého milostivého, jímžto jeho
XXXVIII

královská milost || majestátu slavné paměti císaře Zikmunda ráčil jest potvrditi, kterýž učinil pánuom Litomě- || řickým na vsi, zejména Bohušovice a Brňany, příslušející k klášteru doksanskému su- || mu v šesti stech kopách grošův českých od téhož pána císaře zastavené a zapsané. Jakož || pak dobrá vůle nadepsaných měšťan psaná a od nich mně na ten jistý císařský majestát a || na ty vsi učiněná to v sobě šíře drží a zavírá, že mi jich postupují tú dobrou vůlí na ten na- || depsaný císařský majestát a na ty vsi již jmenované učiněnou i také majestát královský jeho || milosti, jímžto také jeho milost potvrditi nadepsaného císařského majestátu i ráčil jest mi || k dříve jmenované sumě to jest k již psaným šesti stem kopám, na týchž všech již psaných || připsati a přiraziti sto sedmdesát a pět kop grošův širokých českých dobrých stříbrných || rázu pražského, sto zlatých uherských a sto zlatých rýnských, jeho královské milosti ode mě puoj- || čených a také svou dobrou vůlí i všecko právo mé mně od jeho královské milosti i od nich dané a || zapsané dávám po své smrti konečně a odkazuji dobrovolně i s tú lúkú, kteráž tu u Brňan leží, || urozenému a statečnému rytíři, panu Bohuslavovi Kapléři z Sulevic a na Košťálově a || dědicom jeho, tak aby on nebo oni ty jisté listy držal anebo držali a jich požíval anebo || požívali, tak jakož ten majestát i ta svrchu dotčená dobrá vůle v sobě svědčí beze vše || překážky všech jiných přátel svých i budoucích. Tomu na potvrzení a pevnou jistotu svou || vlastní pečeť přivěsil sem k tomuto listu dobrovolně a připsal sem urozeného pána, pá- || na Litvína z Klingštejna a slovutných panoší Václava z Kladna a na Lovosicích, || Petra ze Lstiboře, Oldřicha z Duban a Kunše z Tloskova, že jsou své pečeti na svědomí vě- || cí svrchu psaných vedle mé přivěsili k tomuto listu. Jenž jest dán a psán léta od na- || rození Syna Božího Tisícího čtyřstého osmdesátého, v pondělí, den svatého Va- || lentina.

Tergum:

Doxan

na povolení krále jeho milosti že jest

bylo zastaveno litoměřickým potom

od nich panu Vilémovi z Konic

postupeno a on pánum

Sulevským.

již vyvedeno

Anno 1480 von König Wladislaus erlau-
bet, daß dorf Bohussowitz undt
Brnian Leütmeritzern
zu verpfänden

NA ŘP Doksany 1982 – 15.6.1482

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1982, in: monasterium.net, URL [/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1982/charter](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1982/charter), accessed at 2021-03-22Z

My, kněz Václav, Božskú milostí probošt, Zofia převora, Kateřina podpřevorě, Dorota klíčnice i všeckeren konvent panen || kláštera doksanského vyznáváme tiemto listem obecně přede všemi, kdež čten nebo čtúce slyšán bude, že jakož moudří a opatrní páni purk- || mistr a konšelé i všecka obec města litoměřického, majíce sobě zápisy najjasnějších knížat a pánuov krále Jiříeho slavné pa- || mětí a krále Vladislava, králuov českých a markrabí moravských etc., ves naši a zádušie našeho Kopyst Německá řečenú blíž města || jich ležící s poplužím, s platem peněžitým, s ospem obilným, s dědinami, lúkami, luhy, lesy i s jinými všemi a všelikými též vsi příslu- || šnostmi ve čtyřech stech kopách grošuov dobrých peněz stříbrných zapsanú připojčili jsú nám nad to k žádosti naše a prosbie na po- || třeby pilné naše a kláštera našeho dvě stě kop grošuov peniez dobrých stříbrných v zemi české obecně berných. Tak podle úmluv || mezi námi a již psanými pány purkmistrem a konšely i obcí s obú stranú učiněných a jednostajně svolených my, probošt a převora || nadepsaní s plnú naší a konventu našeho vólí i vědomím s povolením také najjasnějšího kniežete a pána, pána Vladislava, krále || českého, markrabě moravského etc., výše dotčeného pána našeho milostivého i také s plnú vuolí a povolením duostojného kněze Jana opa- || ta kláštera strahovského, jakožto zákona našeho staršieho, zastavili jsme i mocí tohoto listu zastavujem nadepsanú ves Německá Ko- || pist řečenú se všemi jejími příslušnostmi výš dotčenými a v zápisích královských vypsanými prve psaným pánóm purkmistru a kon- || šelóm i všie obci města litoměřického, nynějším i bucúcím v té všie sumě dluhú a peněz tak v zápisích královských položených || jako nynie nám připojčených, to jest v šesti stech kopách grošuov peněz dobrých stříbrných v zemi české obecně berných obyčejem takovým- || to, takže týž pan purkmistr a konšelé i obec již psaného města litoměřického mají a moc plnú i právo mieti budú svrchu psanú ves na- || ši a zádušie našeho se všemi jejími požitky a příslušnostmi mieti, držeti a jě svobodně požívati, tak vcele a úplně i beze všeho umešenie, ja- || kož XL

zápisové královští na to jim vydány vykazují a svědčí a jakož sami toho nyní v držení jsouce požívají, a to až za plných deset let od danie || listu tohoto pořad čtuce bez naše i všech zákona našeho nynějších i budoucích všeliké překážky. Po vyjití pak těch desietí let již psaných || když bychom koli sobě, buď oni nám anebo my jim, rok plný dali napřed věděti, tehdy my, probošt a převora i konvent náš, máme a povín- || ni budem, s budoucími našimi i dobrou věru naši beze lsti slibujem, dáti často psaným měšťanům litoměřickým, věřitelům našim hned || při vyjití toho roku napřed věděti daného pořad čtúc, svrchu psaných šest set kop grošův a hotovými penězi dobrými stříbrnými v || nadepsané zemi české obecně bernými každý groš v sedmi penězích obecně berných počítajíce zaplatiti bez odporu a dalšího prodlení || všelikého a oni peníze ty své vezmúce a úrok i jiné poplatky nebo požitky úplně a docela vyberúce mají také a povinni budú, častopsa- || né vsi se všemi příslušnostmi jejími nám a záduší našemu dřevnímu právu i držení a požívání našemu v moc naši postúpiti a || zápisy královské výš dotčené na to jim vydané s tímto listem také nám zase vrátiti, zmatku nám v tom ani odporu nečiníce i žádné- || ho. Pakli bychom jim po tom roce hned napřed věděti daném sumy peněz svrchu psaných šesti set kop grošův nedali a nesplnili tak, || jakož se svrchu píše, tehdy moci plné právo tím měšťanům litoměřickým dáváme, tůž ves naši vždy před se držeti, tak jakož se na- || hoře vypisuje a i mieti i jie požívati, do níž by jim námi nebo našimi budoucími často psaných peněz šesti set kop grošův po roce napřed || viedieti daném dáno nebylo a zapláceno docela i úplně. A ktožkoli tento list měl by nebo mieti bude s často psaných pánuov purkmistra a || konšeluov i vše obce města Litoměřic, věřiteluov našich dobrou vůli a svobodnú, ten má i mieti bude tůž moc i též plné právo ke || všem věcem v něm položeným a zapsaným, jakožto oni sami. Na potvrzení i budoucí paměť všech věcí svrchu psaných my, probošt a || převora nadepsaní, pečeti probošství a konventu našeho dali jsme k tomuto listu přivěsiti dobrovolně, prosivše výš psaného || důstojného kněze Jana, opata kláštera strahovského, a urozeného pána, pána Samuele z Hrádku a z Valecova, království českého pod- || komořího, že jsú také pečeti jich dali jim bez škody pro další a širší svědomie podle nás přivěsiti k témužto listu. Jenž jest dán léta od || narození Syna Božího tisícího čtyřístého osmdesátého druhého, v sobotu den svatého Víta.

Tergum:

Léta Páně MDXXXVIII, v pondělí den S. Lidmily ꝛ kněz Jan Freybalt, probošt kláštera doksanského etc. ꝛ vyplatil ves Kopysti Německú od panuov litoměřických, ꝛ kterou jsú jemu postoupili v pondělí po svatém Mauritii.

1482 Doxan

D. Wenceslaus Praepositus et conventus

Doxanens(is) oppignorant Teuto-Kopist

civibus Litomericensibus.

Il

NA ŘP Doksany 1983 – 23.6.1482, Praha

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1983, in: monasterium.net, URL monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1983/charter, accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti král český, markrabě moravský, lucemburské a slezské knieže a lužiacký markrabě etc. Oznamujem tiemto listem všem, že přistúpili jsú před nás ꝛ poctivý kněz Václav, probošt kláštera doksanského, s opatrnými měšťany staršími ꝛ města Litoměřic, věrnými našimi milými, a zpravil jest nás týž probošt, kterak jest uči- ꝛ nil smlúvu jménem svým i také jménem panny převory i všeho konventu téhož kláštera ꝛ o ves Kopisty téhož kláštera s opatrnými purkmistrem a konšely města Litoměřic, našimi ꝛ věrnými, jakož pak list smluvní mezi nimi učiněný, což se té vsi Kopisty dotýče, tý věci šíře a svě- ꝛ tleji v sobě drží a zaviera, i prosil jest nás, abychom k té smlúvě povolenie naše dáti ráčili. My ꝛ v tom hnutí jsúce k jich prosbě i také pro lepší téhož kláštera s dobrým rozmyslem a radú věrných ꝛ našich mocí královskú již psané smlúvy, což se dotýče jmenované vsi Kopisty, svolili jsme a ꝛ tiemto listem svolujem a té smlúvy mezi obojí stranú, což se té vsi Kopisty dotýče, potvrzujem ꝛ ve všech kusěch, článcích a clausulech, tak jako by tuto slovo od slova ta smlúva vepsána byla, tak ꝛ aby oboje strana při té smlúvě zachována byla a to bez naše budúcích našich králuov čes- ꝛ kých i všech jiných lidí všeliké překážky. Tomu na svědomie pečeť naši královskú kázali ꝛ jsme přivěsiti k tomuto listu. Dán v Praze v neděli před svatým Janem Křtitelem Bo- ꝛ žím, léta Božieho tisícieho čtyřistého osmdesátého druhého, královstvie našeho léta ꝛ jedenáctého.

Ad relationem domini Samuelis de Hradek et ¶ in Waleczow, succamerarii Regni Bohemie

Tergum:

Léta Páně MDXXXVIII v pondělí, den S. Lidmily ¶ kněz Jan Freybalt, probošt kláštera doksanského etc. ¶ vyplatil ves Kopisty Německú od pánuov litoměřických

Doxan

I II 1482

Wladislaus Rex approbat Conventionem oppignorati Germano-Kopist Litomericensibus.

NA ŘP Doksany 1984 – 15.5.1483

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1984, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1984/charter), URL monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1984/charter, accessed at 2021-03-22Z

My, kněz Václav, Božiem zpuosobením probošt, Zofia převora, Kateřina subpřevora, Dorotea cantrix, Anna ¶ i vešken konvent kláštera doksanského zákona a řádu premonstrátského známo činíme listem tiemto všem vuobec ny- ¶ nějšiem i budúciem, že majíce rozmyšlenie dostatečné a dobrú radu i také s povolením duostojného otce kněze Jana, ¶ božským zjednáním opata kláštera strahovského zákona premonstrátského, otce našeho milostivého, učinili a dali sme pro lep- ¶ šie téhož kláštera našeho tato povolenie dole psaná. Tak jakož před časy minulými dobré paměti kněz Děpolt, předek náš, ¶ pro polepšenie nadepsaného kláštera našeho prodal jest mlýniště Hanutické s dědinami k témuž příležitosti a přísluší- ¶ ciemi, s břehy a vodotečí i s tú dědinú a lúkú, kterýž Jan Lehký držial jest, i s všiem příslušenstviem někdy Marti- ¶ novi Plavcovi i jeho buduciem i že i též mlýniště již jmenované i s tú dědinú a lúkú potom pravým trhem prošlo ¶ jest skrze ruce mnohých, až to i přišlo v ruce a v uobranu též pravým trhem opatrnému muži Mikulášovi Vrško- ¶ vi, měšťanu v Litoměřicích, v kopu platu ročního a peněžitého, takž nadepsaný Mikuláš Vršek i jeho bu- ¶ dící nám a kláštera našeho předjmenovaného buduciem bude a budúmieti dávati a platiti puol kopy grošuv na svatého ¶ Havla, a druhé puol kopy grošuv potom na svatého Jiříe, a tak vždycky na každý rok budúcně, ku kterémužto trhu již ¶ jmenovanému my nadepsaní, kněz Václav i vešken konvent kláštera nadepsaného, svú dobrú vuoli

XLIII

a svobodnú dáva- || me, její tvrdíme a tiemto listem nadepsané mlýniště i s tiem všiem príslušenstvím i s dědinú lehkovskou, kteráž || leží z této strany, i s laukú a k tomu i s jezem, kterýž k témuž mlýnu a vodoteči nebožto straně příslušie a od || staradávna na Ohři příslušal jest, témuž Mikulášovi Vrškovu i jeho buduciem ku pravému dědictvie svobodně, tak aby týž Mikuláš i jeho budúci mohli toho požívati, prodati, zastaviti, dáti, směniti a ku polepšení svému způsobiti || pod týž úrok, jakož nadepsáno jest, beze všeho obtěžování vyššieho našeho i našich budúcích. Toto však rozomně vy- || znamenávajíce, že nadepsaný Mikuláš i jeho budúci, kdožkoli ten mlýn hanutický bude neb budú chtieti stavěti, || tehdy on nebo oni bude aneb budú moci čtyři kola múčná v témž mlýně připraviti a k tomu i jiná kola, kteráž by || on mohl tudiež sobě k užítku přivesti, to bude moci učiniti i jeho budúci beze všie odpornosti naše i našich budúcích. || Také týž Mikuláš i jeho potomní cestu svobodnú má a mají jmiati vedle též strauhy, počnúc z cesty kopytské || až k jezu svému na Ohři a nad týmž jezem, bude-li se jemu anebo jim kde zdáti k užítku jich břeh do té své || strauhy a vodoteči protrhnúti, to bude moci on i jeho budúci dobře učiniti beze všie odpornosti naše i člověka || všelikerakého. A ten jistý jez on bude moci sobě k užítku svému připraviti a přivesti, jakž se mu najlépe zdáti bude. Toho || my jemu dobrotivě přejem, však s takovúto znamenitú výměnkú, aby on často psaný Mikuláš i jeho potomkové budúci || v tom jezu diery jedné, což by s loďkú mohlo projeto býti vedle starodávných práv kláštera našeho svrchu psaného doksanského || nechal a pozuostavil a po všecny časy budúci nechávali a pozuostavovali svobodnú každému sem i tam projížděti a pla- || viti svobodně bez překážky jeho i budúcích jeho všelikeraké. Nemá také týž Mikuláš ani jeho budúci nižádnými novými || a většími poplatky ani pomociemi anebo robotami, kterakž on koli ten mlýn sobě ku požitku přived a připraví, obtěžován a trápen || býti mimo poplatek nadepsaný od nás i od našich budúcích. Tomu na potvrzení a pevnú jistotu pečeti probošství našeho a || konventu kláštera často jmenovaného přivěšeny jsú k tomuto listu. A pro lepší jistotu a na svědomie prosili sme svrchu jmenovaného || duojstajného otce, kněze Jana, božským zjednáním opata kláštera strahovského etc., otce našeho milostivého, a urozeného pána, pána Jana Zajiece || z Hazmburka a z Kosti a pána na nás laskavého, že sú k naše prosbě jim bez škody pečeti své k tomuto listu dali přivěsiti. Jenž || jest dán v ten čtvrtek před hodem slavným letničným Duchu svatého léta po narození Syna Božieho Tisícieho čtyřstého osmdesátého třetieho...

Tergum:

Wenceslai Praepositi || Doxan(ensis) Locatio Molendi- || ni dicti Egermühl Nicolao ||
Wrssek, civi Lithme- || ricen(si), pro annua suspensione || 1 g.facta feria 5 ante || Pentecosten
Anno MCCCCLXXXIII
in Doxan || A. 1483

NA ŘP Doksany 1985 – 10.3.1484

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1985, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1985/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1985/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, kněz Václav, Božím způsobením probošt, Zofie převora, Kateřina subpřevora, Dorota cantrix, Anna || i vešken konvent kláštera doksanského, zákona a řádu premonstrátského. Známo činíme listem tiemto všem || vuobec nynějším i budúcím, že majíce rozmyšlenie dostatečné a dobrú radu, učinili sme a dali pro lepší téhož kláštera || našeho tato povolenie dole psaná. Tak jakž před časy minulými dobře paměti kněz Děpolt, předeek náš, pro polepšenie || našeho kláštera nadepsaného prodal jest mlýniště hanutické s dědinami k témuž příležitostem a příslušejcím, s břehy || a s vodotečí i s tú dědinú a lúkú, kterúž Jan Lehký držal jest i se vším příslušenstvím někdy Martinovi Plavcovi || i jeho budúcím i že též mlýniště již jmenované i s tú dědinú a lúkú potom pravým trhem prošlo jest skrze rucě mno- || hých, až to přišlo v rucě a v uobranu též pravým trhem Mikulášovi Vrškoví, měštěninu v Litoměřicích, v kopu || platu ročního a peněžitého. A tak potom že to mlýniště i s jeho příslušenstvím výše jmenovaným skrze podání a || dání nadepsaného Mikuláše Vřška přišlo jest v moc a v uobranu i také ku pravému dědictví opatrnému muži || Václavovi Nidruchovi, měštěninu v Litoměřicích i jeho dědicóm a budúcím, též v kopu platu ročního a pe- || něžitého, tak že nadepsaný Václav Nidruh i jeho dědicové a budúcí z toho zboží nám a kláštera našeho před || jmenovaného budúcím bude a budú mieti dávati a platiti puol kopy grošov na svatého Jiříe a puol kopy gro- || šuov potom na svatého Havla. A tak vždycky na každý rok buducně ku kterémužto podání a dání již jmenovanému my || nadepsaní, kněz Václav, probošt, i vešken konvent kláštera našeho nadepsaného svú dobrú a svobodnú vuoli dáva- || me, jej tvrdíme a tímto listem nadepsané mlýniště i s tím vším příslušenstvím i s tú dědinú lehkavskou, kteráž || leží z této strany, i s lúkú a k tomu i s jezem, kterýž k témuž mlýnu a vodotči nebožto k straně přísluše a od staradávna na || Ohři příslušal jest, témuž Václavovi Nidruchovi i jeho dědicóm a budúcím ku pravému dědictví

XLV

potvrzujem || a přejem svobodně, tak aby Václav Nidruch i jeho dědicové a budoucí mohli toho požívat, prodati, zastaviti, dá- || ti, směniti a všelikterak ku polepšení svému způsobiti pod týž úrok, jakož nadepsáno jest, beze všeho obtěžování našeho || vyššího i našich budoucích. Toto však rozomně vyznamenávající, že nadepsaný Václav i jeho dědicové a budoucí, kdyžkoli ten mlýn hanutický bude nebo budou chtieti stavěti, tehdy on anebo oni bude aneb budou moci čtyři kola || múčná v tom mlýně připraviti a k tomu i jiná kola, kteráž by on mohl tudíž sobě k užítku přivesti. To on bude mo- || ci učiniti i jeho budoucí beze všie odpornosti naše i našich budoucích. Také týž Václav i jeho potomní če- || stu svobodnú má a mají mieti vedle též strauhy, počnúc z cesty kopistské až k jezu svému na Ohři. A nad týmž je- || zem, bude-li se jemu aneb jim kde zdáti k užítku jich břeh do té své strauhy a vodateči protrhnúti, to bude moci || on i jeho budoucí dobře učiniti beze všie odpornosti naše i člověka všelikerakého. A ten jistý jez on bude moci || sobě k užítku svému připraviti a přivesti, jakž se jemu nejlépe zdáti bude. Toho my jemu dobrotivě přejem i || povolujem i jeho budoucím, však s takovúto znamenitú výměnkú, aby on, často psaný Václav, i jeho dědicové a budoucí v tom jistém jezu na Ohři diery jedné, což by s loďkú mohlo projeto býti, vedle starodávných || práv kláštera našeho svrchu psaného doksanského nechal a pozuostavil a po všechny časy budoucie nechávali || a pozuostavovali svobodnú každému sem i tam projížděti a plaviti svobodně bez překážky jeho i budoucích || jeho všelikteraké. Nemá také týž Václav ani jeho dědicové a budoucí nižádnými novými a věcími poplat- || ky ani pracemi ani pomocemi ani robotami, kterakž on koli ten mlýn sobě ku použitku převede a připraví anebo || přivedú a připravie, obtěžován a trápen anebo obtěžování a trápeni býti mimo poplatek nadepsaný od nás ani || od našich budoucích. Tomu všemu na potvrzení a pevnú jistotu pečeti probošství a konventu kláštera || našeho často jmenovaného naším jistým vědomím přivěšeny jsú k tomuto listu. Jenž jest dán a psán v || středu suchých dní postních nejbližší před svatým Řehořem, papežem, léta od narození Syna Božího || tisícího čtyřstého osmdesátého čtvrtého.

Tergum:

Doxan 1484

1484 vendit D. Wenceslaus Prae || positus Doxanensis Molendinum || Hanutii
Wenceslao Nidruch

NA ŘP Doksany 1986 – 9.1.1487

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1986, in: monasterium.net, URL [/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1986/charter](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1986/charter)>, accessed at 2021-03-22Z

My, Jaroslav Berka z Dubé a z Lipého, nejvyšší sudí dvoru královského po Čechách, Jiřík Berka z Dubé a z Lipého, bratřie vlastní, známo činíme všem, že jsme učinili smlúvu s vólí jiných || bratří našich s ctihodným knězem Václavem, proboštem doksanským, i také se vším konventem || jeho o plat a duochody jich, kteréž jemu vydávati máme z Radaušova, městečka, a z vesnic || k tomu příslušejících, a to tak dlúho, dokavadž práva duchovnie propuštěna nebudú, ale když by || práva duchovnie propuštěna byla, tehdy tento list a smlúva tato viec žádné moci mieti nemá. || Najprve my, svrchupsaní bratřie, a nebo jeden z nás počieti dávati máme knězi proboštovi úroka || po dání listu tohoto najprve příštíeho na svatý Jiří šest kop grošov na míšenský groš počítajíc || a nebo tři kopy grošov českých dobrých stříbrných rázu pražského a na svatý Havel tolikéž a || tak vždy všecka ta léta dokudž práva duchovnie nepojdú. Což se pak lesa dotýče k stavení, kte- || réhož by kněz potreboval každý rok, ti lidé mají vyvézti z hor na patnácti vozích až || do auštku, a jiného lesu, kteréhož by potreboval, má sobě bráti, což jemu potřebie, tu, kdež by || jim hajný náš ukázal. A jestliže by která odúmrt' na nás přišla, té polovici knězi probošto- || vi dáti máme a týž probošt v těch ve všech lesiech, kteříž k tomu zboží radušovskému || příslušejí, aby sobě lovil, kdež se jemu zdáti bude, a my máme na každý rok dávati knězi || proboštovi srnu štědrého večera. Toho k svědomí my, nadepsaní bratřie, pečeti naše dali sme || k tomuto listu přivěsiti a prosili sme slovutného panoši Matějě ze Zbraslavic, hajtmana || v ty časy na Mělníce, že jest také vedle nás svú pečeť k tomuto listu přivěsil na svědomie. || Jenž jest dán léta od narozenie Syna Božieho tisícieho čtyřstého vsmdesátého sedmého, || ten úterý po Božiem křtění.

Tergum:

Contractus inter Jaroslaum || Berka ac Fratres eius et D. || Wenceslaum Praepositum et Con- || ventum Monast(erii) Doxan(ensis) ratio- || ne Crawar et pertinentibus villis || Feria 3 post Trium Regum Anno Domini MCCCCLXXXVII

Doxan N. 29

1487

NA ŘP Doksany 1987 – 13.4.1490, Praha³⁹⁰

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1987, in: monasterium.net, URL [/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1987/charter](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1987/charter)>, accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti král český, markrabě moravský, lucemburské a slezské knieže a lužický markrabě etc. || Oznamujem tiemto listem všem, že prosili jsú nás slovutný Bohuslav z Újezdce, hajtmán hradu pražského, Matyáš z || Řepska, kuchmistr dvoru našeho, a Jan, řečený Crisostomus, sekretář náš, věrní naši milí, aby chom jim dáti ráčili zahrady, || chmelnice a vinice, kteréž příslušejí k klášteru kartúzsckému za malú stranú, kteréž prve od předkuov našich králuov || českých anebo od nás zapsány nejsú, než že je někteří tak práva nemajíce bez zápisuov držie. My v tom hlediece k jich věr- || ným a ustavičným službám, kteréž nám činili, činie a činiti nepřestávají a potom tiem lépe, aby mohli a měli nám slúžiti, || čímž nás milostivějšieho k sobě poznají, i jsúce v tom k jich prosbě milostivě naklonění s dobrým rozmyslem a naším || jistým vědomím mocí královským [sic] již psaným Bohuslavovi, Matyášovi a Janovi svrchu dotčené zahrady, chmelni- || ce a vinice kláštera kartúzsckého dali jsme jim a tiemto listem dáváme na rovný díel, tak aby oni ty zahrady, chmel- || nice a vinice měli, drželi a jich požívali do jich každého živnosti a nic déle, a to bez našie i všech jiných lidí všeliké pře- || kážky. A jestliže by pak za jich živnosti kdy kněžie téhož zákona v témž klášteře kartúzsckém zase byli a tu Boží službu vedli, teh- || dy mají jim zase těch všech věcí příslušejících k témuž klášteru, kterýchžto by v drženie vešli, jakožto zahrad, chmelnic || i vinic postúpiti bez všeliké odpornosti. A cožkolivěk jest zapsáno od téhož kláštera předky našimi králi českými || nebo námi, prve to má v své plné moci vedle těch zápisuov zuostati a v tom oni nižádnému žádných překážek nemají a- || niž budú moci jmíti tiemto listem naším. Tomu na svědomie pečeť naši královskú kázali jsme přivěsiti k tomuto || listu. Dán na hradě pražském v úterý velikonoční léta Božieho tisícieho čtyřstého devadesátého, královstvie || našeho léta devatenáctého.

Tergum:

Ad mandatum || domini regis || zkratka

1490 || De alienatis fundis alias Carthusianis spectantibus.

³⁹⁰ V souboru se listina nachází neznámo proč; týká se smíchovských kartuziánů.

Privilegium Cartusianorum Ordinis.

Noluerunt || Carthusiani || mittere alia || registra || ideo omisum || e(st) naratum

NA ŘP Doksany 1988 – 11.9.1493, Litoměřice

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1988, in: [monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1988/charter>](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1988/charter), accessed at 2021-03-22Z

Ve jméno Boží, amen. Léta od narození téhož tisícíeho čtyřstého devadesátého třetíeho v tu středu po slavném hodu památky Narození Panny || Marie v městě litoměřickém stala se jest smlúva celá a dokonalá mezi duostojným otcem knězem Václavem, proboštem, kněžími || i panny i vším konventem kláštera doksanského zákona premonstrátského z strany jedné a múdrymi a opatrnými pány purkmistrem || a radú jménem vsí obce města svrchu psaného litoměřického z strany druhé, co se dotýče vsi Kopist Německá řečené i toho || všeho, což k ní od staradávna přísluší. A šíře i jmenovitě v prvních zápisích a v první smlauvě psáno stojí taková. Taková že || pan purkmistr, rada, starší i všecka obec města nadepsaného mají svrchu psanú ves Kopisty se všemi příslušnostmi prve zapsanými || a v té sumě první, totiž v šesti stech kop grošuov mince v zemi obecně berné, jakož týž královští zápisové svědčí, kteréž od králuov || českých i od svrchu psaného kláštera mají držeti, požívati tak vcele, jakožto i prve drželi sú a drží beze všeho umenšení a prvních || zápisuov dotčených i práva jich bez pohoršení až do deseti let po datum listu tohoto pořád zběhlých a až do života téhož kněze Václava || probošta svrchu psaného. Tak jestliže by jeho pán Buoh dřeve desíti let nahoře psaných smrti neuchoval, tehdy často psaný purkmistr, rada || starší i obec města Litoměřic mají tak podle této smlúvy té vse držeti a toho požívati až do svrchu psaných deseti let. Po těch desíti || letech jestliže by budoucí probošt a jiný s konventem svrchu psaným jednostajně této smlúvy držeti dále nechtěli, tehdy mají pak stra- || ně druhé napřed dáti věděti a tak se z obú stran podle prvních zápisuov a smlúvy první zachovati. Však zase pan purkmistr, rada, || starší i všecka obec čiasto psaná podle této smlúvy, pokud trvati bude, povinnovati jsú a budú a mají vydávati na každý rok knězi || proboštovi i konventu nahoře psanému sumu peněžitú, zejména deset kop grošuov bílých rázu pražského, a to rozdielně na časy podepsané, || najprv na svatého Jiří, po datum listu tohoto prvopříštíech, aneb ve dvú neděli ihned po tom svátku pořád čtúc zběhlých pět kop || grošuov rázu a mince svrchu psané. A podruhé na svatého Havla anebo konečně ve dvú neděli potom

XLIX

také pět kop grošův rázu || mince nadepsané. A na to listem objištěný témuž proboštovi i konventu pod svú městskou pečeť mají udělati a dáti, že jim svrchu || psaný plat beze vší výmluvy a odporu všelikterakého povinni jsú vydávati pod pokutú pak ztracení smlúvy této. A to jsú všecko, || jakož se svrchu píše, v této smlúvě z obú stran ruku dáním ústně i zápisem tiemto slíbili a slibují zdržeti a tak ovšem se zachovati || i smlúvu tuto ve všech jejích člancích, articuli [sic] i punktích dotčených, jako na dobré lidi sluší, bez všelikých zmatkuov a odpornosti || toho všeho pro lepší pevnost a jistotu z obú stran svrchupsaný duostojný kněz probošt i konvent i města svrchu psaného pan purk- || mistr a rada jménem vší obce své pečeti jsú přivěsiti kázali k tomuto listu a pro širší paměť k jich žiadosti duostojný mistr || Jan Žák, kostela města často psaného děkan a kostela svatého pražského kanovník, a urozený pán Albrecht Twoch z Nedviedkova || a na Brozanech, jakožto z vuole stran často psaných této smlúvy mocní ubrmané také jsú své pečeti k tomuto listu přivěsili, sobě || bez škody. Jenž jest dán léta po narození Syna Božieho etc., tak jakož se svrchu pokládá.

Tergum:

Doxan

1493

Jam nil valet

sine valeat vagua. Amen.

Confirmatio Litomericensium oppignorati Germano-Kopistii.

NA ŘP Doksany 1989 – 26.11.1493, Budín

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1990, in: [monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1990/charter>](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1990/charter), accessed at 2021-03-22Z

My, purkmistr, konšelé, starší i všecka obec města Litoměřic, známo činíme tiemto listem || všem vuobec i každému zvláště, kdežto čten anebo čtúci slyšán bude, že jakož jest sm- || lauva konečná a přátelská se stala mezi duostojným a nábožným otcem knězem Vác- || lavem, proboštem kláštera doksanského, a jeho vším konventem z strany jedné a || námi z strany druhé o ves Kopisty Německá řečené a o to, což k též vsi přísluší || a v našem bylo a jest v držení, kteréžto smlúvy pevnost listem zvláštním máme od || již psaného kněze

L

probošta i konventa pod pečťmi stvrzenú. V kteréžto smlauvě || to jest znamenitě mezi jinými artikuly vymieněno, že my na všaký rok podle || té smlauvy máme a povinni budeme a jsme vydávati deset kop grošuv rázu pražs- || kého, a to rozdielně na svatého Jiří po datum listu tohoto pět kop grošuv rázu || již psaného aneb ve dvů neděli po témž svátku, a druhých pět kop téhož rázu || na svatého Havla ihned potom prvopříštnieho anebožto ve dvů neděli potom ih- || ned pořiad čtúc zběhlých a tak na všaký rok do čiasu v smlúvě zapsaného. To slibujem || a mocí listu tohoto sě i své budúci zavazujiece zdržeti a těch svrchupsaných deset || kop tak, jakož sě svrchu píše, vydávati a vyplňovati beze vší výmluvy a odpornosti. || Jestliže bychom tomu tak, jakož sě svrchu píše, dosti učiniti zanedbávali a nevydávali, || tehdy nám anebožto našim budúcím smlúva svrchu dotčená nemá a nebude moci || nic ku pomoci býti pod takovúto pokutú, že svrchu psaný pan probošt s konventem || již jmenovaným položice nám naši sumu vedle ukázání majestátuv královských || a listuv smluvních budú se moci v své uvázati a toho všeho pro lepší pevnost a || jistotu zdržění tento list města našeho svrchu psaného pečeti jsme potvrdili a || k témuž ji přivěsili. Jenž jest dán léta od narození Syna Božieho tisícieho čty- || řistého devadesátého třetieho, v tu středu po slavném hodu památky Narození || Panny Marie.

Tergum:

Doxan 1493

1493 To tam

Confirmatio Litomericensium oppignorati Germano-Kopistii

NA ŘP Doksany 1990 – 26.11.1493, Budín

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1990, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1990/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1990/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti uherský, český, dalmátský, charvátský etc. král, markrabě moravský, lucmburské a slezské knieže a lužický || markrabě etc., oznamujem tiemto listem všem, že jakož nábožný náš milý Václav, probošt kláštera doksanského zákona premonstrá- || tenského má list dostatečný najjasnějšího pána Ladislava, uherského a českého krále šťastné paměti, újce našeho milého, v kterémž || listu král Ladislav proboštu Dyopoldovi a náměstkóm jeho dává to povolenie, aby mohli zbožě, zapsaná a zástavná
LI

témuž || klášteru příslušející, zase vyplatiti, pakli by která taková zboží kto bezprávně držel, nemaje na to dostatečné spravedlnosti. Taková zbo- || že jmenovaný král témuž proboštu a náměstkem jeho pod pokutú nemilosti navrátiti přikazuje, přitom také aby nižádný z budú- || cích jmenovaného krále žádných zboží od téhož kláštera zapisovati, zastavovati a odlučovati nemohl. Pakli by z omylu nebo z opo- || menutí komu taková která zboží zapsána a zastavena od téhož kláštera byla, ti zápisové žádné moci a pevnosti aby neměly, jakož || pak ty všechny kusy list jmenovaného krále Ladislava v sobě šíře drží a světleji ukazuje, kdežto my k prosbě již psaného Václa- || va, probošta, téhož listu krále Ladislava ve všem jeho znění, kusích a artikulech tak, jako by túto slovo od slova vepsán byl || potvrdili jsme a tímto listem potvrzujem a přitom při všem, což týž list v sobě drží, jej, probošta svrchu psaného, a konvent || téhož kláštera zuostavujem milostivě, chcece tomu, aby přitom při všem týž probošt i budoucí proboštové a konvent || jmenovaného kláštera zuostaveni a zachováni byli bez všelikého přerušenie nyní i budoucně. Tomu na svědomie || pečeť naši královskou přivěsiti jsme kázali k tomuto listu. Dán na Budíně v úterý po svaté panně Kateřině léta Bo- || žieho tisícieho čtyřstého devadesátého třetího, království našich uherského čtvrtého a českého třímecietmého léta.

Ad relationem domini Iohannis de Sselnbergk, || cancellarii regni Bohemie

Tergum:

IV. DK

1493-XI-26

1493 Doxan

Wladislai regis Boemiae confirmatio privilegiorum de reluendis et redimendis bonis Monast(erii) Doxan(ensis). die Martii post S. Catharinam Anno MCCCCLXXXIII
No. 43

NA ŘP Doksany 1991 – 1.8.1494

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1991, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1991/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1991/charter>, accessed at 2021-03-22Z

Ve jméno Boží, amen. My, purkmistr, rada i všecka obec města Litoměřic známo činíme tímto listem přede všemi || i každým zvláště, kdežto čten aneb čtící slyšán bude, že jakož podle smlúvy té, kterúz máme s duostojným knězem || Václavem, proboštem, nábožnú Zofií, převorú, i všem konventem kláštera doksanského zákona premonstrátského o ves || Kopisty Německá řečené i o to, což k ní dědičně od staradávna přísluší, povinni jsme a dlužni na všaký rok témuž || konventu svrchu psanému deset kop grošuv rázu pražského anebo dvacet kop na míšeňský groš počítajiece vydvati, || a to rozdielně na svatého Jiří pět kop a na svatého Havla tolikéž rázu pražského anebo deset a deset kop mince míšeňs- || ké, kterýžto plat roční tak, jakož se svrchu píše, prodal jest a prodává probošt i konvent nahoře psaný opatrnému Zikmun- || dovi Černému Peškovi za dvě stě kop míšeňských, aby týž Zikmund ten plat k své ruce od nás přijímal a bral || bude-li živ až dokud, pokudž bychom my téhož svrchupsaného zboží v držení byli podle smlúvy nahoře dotčené, pakli by || jeho Buoh smrti neuchoval, prve tehdy po jeho smrti plat svrchu psaný povinni jsme a budeme zase čiasto jmeno- || vanému proboštu aneb budoucím jeho a klášteru témuž vydávati a platiti. I my, svrchu psaný purkmistr, rada || i všecka obec slibujem listem tímto témuž Zikmundovi plat svrchu psaný tak, jakožto v smlúvě dotčené šíře || zapsáno stojí, dávati beze vší odpornosti i pod túž pokutú v smlúvě zapsanú. A kdyby čiasto jmenovaného Zikmunda || Buoh smrti neuchoval, tehdy tento list má nám zase navrácen býti a žiádné více moci nemietí. Toho všeho pro || lepší svědomí i jistotu pečť města našeho svrchu psaného k tomuto listu jsme přivěsiti kázali a na svědomí || vuole probošta i konventa svrchu psaného k tomu, což se nahoře píše, pečť proboštská i konventska jsou k tomuto || listu podle naší přivěšeny. Na den svatého Petra v uokovách, léta Božieho tisícieho čtyřistého devadesátého || čtvrtého.

Doxan

potřebný list

1494:

1493: Cedit Doxana pensum a Litomericensibus pro oppignorato Germano-Kopist solvendum, D(omi)no Sigismundo Peschek tradendum.

za 10 kop gr. č. na 20 kop. gr. m. klášter

vykládal doxanský

ff.

Léta Páně MCCCCCXXXVIII v pondělí den svaté Lidmily kněz Jan Freybalt, probošt kláštera doksanského etc. vyplatil ves || Kopisty Německú od panuov litoměřických. lepší (nečitelné) 10 m.

NA ŘP Doksany 1992 – 21.4.1501

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1992, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1992/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1992/charter>, accessed at 2021-03-22Z

Já, Duchek Beba z Kopist, vyznávám tiemto listem obecně přede všemi, kdež čten nebo čtúce slyšán bude, že já z dobrým roz- || myslem a radú přátel svých avšak zdravého rozumu užívaje zastavil jsem a mocí listu tohoto zastavuji puol lánú || dědiny vedle křížový dědiny strany jedné a Mikuláše, hajného, někdy Pyzieho dědiny strany druhé slovutnému Petrovi || Olejovi v Kopistech bydlejúciemu i dědicuom jeho i tomu každému, kdož by tento list s jeho dobrú vólí jměl, a to || jmenovitě sumě ve čtyřiceti kopách grošuov českých nebožto peněz obecně berných, ale však na takový způs- || ob a s takovou výměnkú, potud a tak dlúho, dokud bych já svrchu psaný Duchek Beba nebo moji dědicové a budoucí a || nebolizto ten, ktož by měl ode mě nebo od mých dědicuov a budoucích dobrú vuoli a svobodnú k vyplacení toho puol lánú || na tauž sumu grošuov nebo peněz svrchu psaných, dal nebo dali věřiteluom našim svrchu psaným nebo jednomu || z nich puol léta napřed věděti, chtěce jim sumu svrchu psanú zase dáti a toho puol lánú vyplatiti. Anebo též zase || věřitel náš nebo jeho dědicové a budoucí kdyby dali mně nebo mým dědicuom a budoucím puol léta napřed věděti || chtěce svú sumu grošuov nebolito peněze zase od nás jmieti, tehdá po tom poluletí věděti daným buďto od nás jim || anebožto od věřiteluov našich nám tehdá věřitelé naši nebo jeden z nich mají ode mě nebo od mých dědicuov a budoucích || tu napřed psanú sumu grošuov anebo penieze vzieti a té dědiny toho puol lánú mají nám zase postúpiti a tento list || navrátiti bez všelikterakého odporu a překážky i vymlouvání všelikého. Toho na svědomie a na zdržení i pevnú a do- || konalú jistotu my, svrchupsaný totiž já, Duchek Beba, a Petr Olej, prosili sme vážné a múdré opatrností, pana purkmistra || a rady města Litoměřic, že jsú k prosbě naší pečeť města již dotčeného k tomuto listu přivěsiti dali, jim však a městu || tomuto bez škody, a připrosili jsme urozených panoší Matěje z Povíní, Petra z Aupohlav, Valentina Kunše || z Lukowecz, žie jsú své pečeti dali, jim bez škody, na svědomie přivěsiti

k témužto listu. Jenž jest dán léta od narození || Syna Božího patnáctistého prvního, tu středu po provodní neděli.

Tergum:

dědina našeho

Duchka Beby

Snad tu dědinu Litoměřičtí drží.

No. 28

Duchekh Beby verkhauffet sein guth vor 30 Schock groschen, dem Peter Oley in
Kopist. A. 1501

Doxan

NA ŘP Doksany 1993 – 14.11.1503

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1993, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1993/charter), URL monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1993/charter, accessed at 2021-03-22Z

My, kněz Jan, z milosti Božie probošt kláštera doksanského řádu premonstranského, panna Lidmila, || převora, panna Dorotka, subpřevora, panna Anna, kantrix, i vešken konvent tiehož kláštera vyzná- || váme tímto listem obecně přede všemi lidmi nynějšími i budoucími, kdež čten nebo čtuce slyšán bude: Jakož || jest nebožtík kněz Václav, probošt kláštera doksanského dobré paměti, předeek náš milý, zastavil pro potře- || bu konventskou vostrov u Brňan, k tomu vodu Brňanku, pokud vostrov káže svými mezmi znamenányi, || a což k tomu vostrovu náleží se vším příslušenstvím opatrnému Václavovi Kohlovi z Brňan, kterýžto vo- || strov držial jest mnoho časuov v té zástavě v sumě jmenované v šedesáti kopách miešenských i žiadal jest nás || i toho slavného konventu napřed psaný Václav, abychom jemu toho vostrovu, i což k tomu náleží, přijali || aby to v držení měl dědicně. My, napřed psaní kněz Jan, probošt, i ten slavný konvent, znamenavše lepší náš || užitek z toho vostrovu mieti klášteru našemu s radú přátel našich milých k tomu naklonění jsúce k jeho žiadosti || to jsme učinili z jednostajné vuole, že ten vostrov prve jmenovaný i to, co k tomu náleží, prodali sme napřed || psanému Václavovi dědicně, dědicom a budoucím jeho, totiž meze a práva, jakož sme sami drželi a požívali, aby mo- || hli toho užívati, buď proda ... záduší dáti, profrajmarčiti neb kterakkoli ... což se jim zdáti a líbiti bude na ty || grunty, kteréž
LV

naležejí klášteru doksanskému přede dvěma kmety nebo přede ... maje tento list, aby túž moc měl toho || vostrovu užívati, a což k němu náleží, svobodně tak, jakožto nepřed psaný Václav, dědicové a budoucí jeho učiniti z toho || co by chtěli nebo chtěl, jakožto svým vlastním beze všie překážky každého živého člověka i bez překážky kněze probošta, || nynějšího i budoucího, i všeho konventu. K tomu jest často psaný Václav přidal dvaceti kop na miešeňský groš || počítajíc ctihodnému knězi Janovi, proboštovi, i tomu slavnému konventu, jenž toho činí, osmdesát kop miešeňských || nebo čtyřiceti kop grošuov českých. Také tyež Václav k tomu se jest podvolil a poddal ctihodnému knězi proboštovi nynějšímu || i budoucímu i tomu konventu, že má platiti a dávatí napřed psaný Václav i jeho dědicové a budoucí úrok rozdielně na || svatého Jiří dvě kopě miešeňské nebo kopu grošuov českých rázu pražského nebo konečně dvě neděle po svatém Jiří tyež || na svatého Havla hned potom dvě kopě miešeňské nebo kopu grošuov českých rázu pražského nebo dvě neděle po svatém || Havle bez odporu všelikterakého. Pak-li by napřed psaní Václav, dědicové i budoucí jeho tomu dost nečinili a toho úroku || napřed psaného na ty časy neplatili, aby těm držitelóm nebo držiteli ten vostrov, i což k tomu příslušie, byl odjat od kněze pro(bo) || šta nynějšího i budoucího i od toho konventu, a toho vostrovu, a což k němu náleží, užívati, dokudž by toho úroku nedali ne- || bo nedal. A kdyby ten úrok dán byl svatojiřský nebo svatohavelský, má nebo mají toho vostrovu zase užívati jakožto svého || vlastního bez překážky všelikterakého člověka, přitom panstvie sobě pozústavujíc na tom gruntu, kterýž kněz probošt v drže- || ní bude, mají toho užívati. ... ližto tento list šíře ukazuje, ... slavný konvent. Také se toto oznamuje, jestliže by nap- || řed psaný Václav, dědicové nebo budoucí jeho chtěl nebo chtěli ten vostrov, a což k němu náleží, prodati, mají nebo || mieti bude předkem nabied... probošta nynějšího i budoucího i toho slavného konventu, jestliže by se jim zdálo, || kúpiti má jim nebo mají té ..., zač by stálo a dobří lidé schválili. Pak-li by se jim nezdálo kúpiti, mají tak prodati na ten || zpuosob, jakož napřed psa... tiem právem Brňanským, aby se spravovaly, kteréž náleží k těm gruntóm svrchup- || saném a nikam jinam ... vody Brňanky, kto chtěl často psanému Václavovi nebo jeho budoucím jakú || překážku činiti v honění... kněz Jan, probošt nynější i budoucí, mají ... za správu státi a je obhajovati, jakož || v své úročníky a pla ... lepší jistotu pečeť naši proboštskú i pečeť naši konventsckú s naším jistým || svědomím i s celým ... k tomuto listu dobrovolně. Jenž jest dán a psán léta od narozenie Syna Božího || Tisiecieho, pětisteh... po svatém Martinu.

Tergum:

1503 Doxan

153 (číslice přeškrtnuta) -||-

D. Ioannes Praepositus Doxan(ensis) et conventus hereditario jure vendunt possidendam insulam penes Brnian cum aqua Brnianka Wenceslao Kohel a Brnian.

NA ŘP Doksany 1994 – 15.3.1505, Budín

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1994, in: [monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1994/charter>](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1994/charter), accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti uherský, český, dalmátský, charvátský etc. král, markrabě moravský, lucemburské a slezské kniežě || a lužický markrabě etc.: Oznamujem listem tiemto všem, že jsme prošeni jménem slovutných Tobíáše, Zděslava a Jana, bratří || Kapléře z Sulevic, věrných našich milých, jakož mají a drží v jistých sumách a zápisech předkuov našich i také v našich vsi Brňany || a Bohušovice se všemi a všelijakými příslušnostmi a celým a plným panstviem, abychom jim a dědicóm jich při držení a užívání jmeno- || vaných vsí některú milost naši učiniti ráčili, tak aby je tiem volněji a bezpečněji jmieti, držeti a jich požívati mohli. K jichžto takové snažné || prosbě milostivě naklonění jsúce pro služby jich mnohé a věrné, které jsú nám týž Tobíáš, Zděslav a Jan, bratři Sulevic, činili a činiti mají || a povinni budú, čím nás k sobě milostivějšíeho pána poznají s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomiem a radú věrných našich mocí || královskú v Čechách tuto jsme nadepsaným Tobíášovi, Zděslavovi a Janovi, bratřím Kaplěřóm z Sulevic, milost učinili a listem tiemto || činieme, aby nadepsané vsi Brňany a Bohušovice s jejich příslušenstviem v těch sumách a zápisech, kteréž na těch vseh zapsané mají || od předkuov našich králuov českých i také od nás, je jměli, drželi a jich požíevali nynie i budúcnie, nejsú z těch vsí a zboží bez své vuole || od žádného splacování, leč od nás aneb budúciech našich králuov českých neb od těch osob kostela a kláštera toho, kterýmž by ta výplata spra- || vedlivě příslušela, a to když bychme my aneb budúci naše a ... vnie k svému vlastniemu jmění, držení a požívání vyplatiti || chtěli, to my i také učiniti muožeme a moci budeme a jinat... jim podle znění zápisuov jejich napřed věděti a po vyjití || roku a času vypovědilého položiec jim sumu jich zápisnú podle znění listuov a zápisuov jejich vcele a úplnie, kterýžto příjmúc mají || nám aneb těm osobám duchovním, kterýmž by spravedlivě náleželo, a povinni budú svrchu psaných vsí Brňany a Bohušovice se všemi || a všelijakými jich příslušnostmi postúpiti a list

LVII

tento i s jinými, kteréžby na to jměli, navrátiti bez zmatku a všelijaké odpornosti. ¶ A jestliže bychme my aneb budoucí naši králové čeští aneb ty duchovníe osoby, kterýmžby ty vsi příslušely, vyplatiec chtěli je ¶ komu jinému zastaviti, pak kterou barvú aneb kterakkoli jinak nemáme my ani oni té moci jmieti, ale máme my i také oni zase ¶ týmž Tobiášovi, Zděslavovi a Janovi, bratřiem, aneb dědicóm jich postúpiti v též sumě, v kteréžto vyplatí, a výše nic. Vedle ¶ znění zápisuov, v kterýchž často pasné vsi s jich příslušenstviem zastavené a zapsané jsú, je jměli, drželi a jich požívali i s ¶ dědici a budoucími svými, a to bez naší, budouciech našich i všech jiných lidí všelijaké překážky. Tak a s tú milostí, kteráž se na- ¶ hoře vypisuje, pak-li bychme my aneb budoucí naši králové čeští, dali komu jinému výplatu na těch vsech napřed dotčených, buď z ne- ¶ paměti aneb omylu, to nemá činiti žádné moci, ani které pevnosti nynie i budoucie. Kdož by list tento jměl svrchu psaných osob a dědi- ¶ cuov jich s dobrú a svobodnú vólí chcem, aby tomu příslušelo plné práva všech věcí nahoře i dole psaných. Tomu na svědomie ¶ pečeť naši královskú k tomuto listu přivěsiti jsme kázali. Dán na Budíně tu sobotu před Květnú nedělí léta Božieho tisícieho pětistého ¶ pátého a království našich uherského patnáctého a českého třicátého čtvrtého.

Ad relationem magnifici domini domini Alberti de Colowrat ¶ et ... Supremi Cancellarii Regni Bohemie etc.

Tergum:

Bohussowicz und Brnian versetzt und durch diesen brief Wladislai bestätiget

Anno Domini 1505

Doxan

(nečitelné) jsau vyplaczeny

NA ŘP Doksany 1995 – 29.8.1508

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1995, in: [monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1995/charter>](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1995/charter), accessed at 2021-03-22Z

My, purkmistr a rada, starší i všecka obec města Litoměřic: Známó činieme tiemto listem všem vuobec i každému zvlá- ¶ ště, kdežto čten nebo čtúci slyšán bude, že jakož jest smlúva konečná a přátelská se stala mezi duostojným a nábož- ¶ ným otcem knězem Stanislavem, proboštem kláštera doksanského, a jeho vším konventem z strany jedné ¶

LVIII

a námi, purkmistrem a radú jménem vši obce města již jmenovaného Litoměřic, z strany druhé o ves Ko || pisty Německá řečené a o to, což k té vsi přísluší a v našem bylo a jest držení, kteréžto smlúvy pevnost || listem zvláštním mám od již psaného kněze probošta i od jeho konventu pod pečeti stvrzenú, v kteréž- || to smlúvě toto jest znamenitě mezi jinými artikuly vymieněno, že my na každý podle té smlúvy máme || a povinni budeme a jsme vydávati deset kop grošuov českých rázu pražského, a to rozdielně na svatého || Jiří po datum listu tohoto pět kop grošov rázu již psaného aneb ve dvú neděli po témž svátku a dru- || hých pět kop grošov téhož rázu na svatého Havla ihned potom najprv přiestieho anebolito ve dvú || neděli potom ihned pořád čtúce zběhlých a tak na každý rok do toho času v smlúvě zapsaného. To || slibujem a mocí tohoto listu sebe i své budoucí zavazující zdržeti a těch svrchu psaných deset kop || grošov českých, tak jakož se svrchu píše, vydávati a vyplňovati beze vši výmluvy a odpornosti. A jestli- || že bychom tomu tak, jakož se svrchu píše, dosti učiniti zanetbávali a nevydávali, tehdy nám anebo našim || budoucím smlúva svrchu dotčená nemá a nebude moci nic ku pomoci býti pod takovúto pokutú, že svrchupsa- || ný pan probošt s konventem již jmenovaným, položice nám naši sumu vedle ukázanie majestátov králov- || ských a listov smluvních, budu se moci v své uvázati. A toho všeho pro lepší pevnost a jistotu zdržení || tento list města našeho svrchu psaného pečeti jsme potvrdili a k témuž ji přivěsili. Jenž jest dán léta || ot narozenie Syna Božieho tisícieho pětistého osmého, ten úterý před svatým Jiljím, opatem.

Tergum:

1508 Doxan

to tam

Vergleich mit denen Leütmeritzern wegen deutsch Kopist Wahrung sie sich obligiren jahrl. 10 Stock Groschen Im Jahr 1508.

NA ŘP Doksany 1996 – 20.1.1517

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1996, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1996/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1996/charter>, accessed at 2021-03-22Z

Já, Václav Nydroch z Keblic, měšténin v Litoměřicích, známo činiem tiemto listem obecně přede všemi, || kdež čten nebo čtúci slyšán bude: Jakož jsem měl a držal i užíval
LIX

mlýniště hanutické ku pravému dě- || dictví s dědinami a jiným příslušenstviem od kláštera doksanského s vólí a plným vědomím pana probošta, || kněze Václava tehdaž, a všeho konventu téhož kláštera doksanského zákona a řádu premonstracenského, || na kteréžto mlýniště měl sem list sobě vydaný od téhož pana probošta a všeho konventu, kdežto já, svrchu || psaný Václav Nydroch, to mlýniště hanutické s dobrým vším rozmyslem a zdravým rozumem dal sem || a mocí listu tohoto dávám k pravému dědictví opatrnému Jiříkovi, krajciemu podškolskému, měště- || nínu města Litoměřic, jeho dědicom a budoucím, aby on měl to všecko právo i plnú moc, to též jako || i já jsem jměl dáti, prodati, zastaviti – i jeho dědici a budoucí – a jiné všecko puosobiti a vší svobody || vzíti, tak jakž já, svrchu psaný Václav Nydroch, užíval jsem a jakž mně list od téhož kláštera pana pro- || bošta a všeho konventu vydaný svědčil jest, aby on, Jiřík, s svými dědici a budouciemi, téhož listu na to || mlýniště a svobod v něm položených požíti mohl. Kterýžto list já, svrchu psaný Václav Nydroch, témuž || Jiříkovi dobrovolně a s dobrým rozmyslem vydal sem v moc jeho, aby on jej sobě i svým dědicom a || budoucím ku pomoci a své potřebě jmieti mohl a jeho tak, jakž já i on, všem právem a svobodú vzíti mohl. || Tomu na svědomí já, svrchupsaný Václav Nydroch, pečet' svú vlastní dal jsem přivěsiti k tomuto listu || dobrovolně a připrosil sem urozeného a statečného rytieře, pana Václava z Černic, a urozeného || vladyky, pana Jana Hladkého z Welssegova, že jsú také pečeti vlastní podle mé přivěsiti dali || k témužto listu na svědomí, jim však beze vší škody. Jenž jest dán a psán léta ot narození Syna || Božieho tisícieho pětistého sedmnáctého, v auterý na den svatého Fabiána a Šebestiána.

Tergum:

Lit. B. Anno 1517

Watzlaw Nydroch z Geblicz cum consensu D(omin)i Wenceslai Praepositi Doxanensis et Conventus tradidit tamquam haeredi Georgio (nečitelné) molendinum Hanuticzke seu Egermühl cum omni jure habito.

Doxan

NA ŘP Doksany 1997 – 22.9.1519, Budín

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1997, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1997/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1997/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, Ludvík, z Boží milosti uherský, český, dalmátský, charvátský etc. král a markrabě moravský, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě etc. oznamujem tímto listem všem, že jest nám oznámeno, kterak klášter doksanský u války znamenité škody vzal a skrze předky naše, krále české, některá zboží od něho zapisovaná a odcizovaná k veliké záhubě a zkáze téhož záduší. I nechťice tomu, aby se co od nás takového snad na mnohé lidí prosby a nabíhání státi mělo, protož s dobrým rozmyslem, našim jistým vědomím, mocí královskou v Čechách přirklí jsme a tímto listem přiríkáme, že od svrchu psaného kláštera doksanského po dnešní den na malé ani mnozé nic odcizovati, zapisovati ani jakých sum připisovati nemáme, aniž moci budem, a budoucí své krále české v to také zavazujem. Pak-li by se to kdy z nepaměti neb jakého omylu neb jakkoliv jinak připadlo, to nemá žádné moci ani pevnosti jmíti, neb to všecko kazíme, moříme a v nic tímto listem obracujeme. Nébrž poctivým proboštu a všemu konventu téhož kláštera doksanského nyní i budoucím, nábožným věrným našim milým, k tomu povolujem a moc dokonalou dáme, kdež by se koli jakých vsí nebo zboží k těmž záduším příslušejících doptali, an předky našimi zapsané, neb jakžkoli na díle nebo na všem odcizené jsau, aby je vypláceti a k svému držení a užívání přivesti mohli bez naší budoucích našich kráľov českých a jiných všech lidí všelijakých překážek a otporností. Tomu na svědomí pečeť naši kráľovskou k listu tomuto rozkázali jsme přivěsiti. Dán na Budíně, den svatého Maurici, léta Božieho patnáctistého devatenáctého, kráľovství našich uher- a českého čtvrtého.

Ad relationem Strenui D. Raczlai Beczkowsky de Ssebyrzow Supremi Notarii Regni Bohemiae etc.

Tergum:

Ludovici Boemia(e) Regis confirmatio Privilegiorum de reluendis et non oppignorandis bonis Monasteii Doxanensis

die S. Mauricii Anno Domini MCCCCXVIII

Doxan 1519

NA ŘP Doksany 1998 – 22.9.1519, Budín

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1998, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1998/charter), URL </mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1998/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, Ludvík, z Boží milosti uherský, český, dalmátský, charvátský etc. král a markrabě moravský, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě etc. oznamujem tímto listem všem, že jest na nás od poctivých Jana Puchaura, probošta, a všeho konventu kláštera dolešanského, nábožných věrných našich milých vzneseno: kterak za předkuov jich v válečné časy vedle některých privilegií téhož záduší ztracena a vzata jest také pečeť proboštská i s secretem prosíc nás přitom, abychom téhož probošta nyní a nějšího i budoucí jinú pečeť a secretem obdařiti milostivě ráčili, k kteréžto prosbě jsauce nakloněni s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomím, mocí královskou v Čechách témuž Janovi, proboštu, a budoucím proboštům kláštera dolešanského dali jsme a tímto listem dáváme napřed pečeť, v kteréžto obraz Matky Boží v plášti pod korunau císařskou držící na pravé ruce děťátko a v levé sceptrum a na pravé straně první litera jména našeho pod korunau, totižto L, a na druhé levé listy a oko - lo té pečeti textus takovej: Sigillum Maius prepositi Doxanensis. K tomu také secretem jmenovaného probošta obdařujem, v kterémžto aby vyrytý byl svatý Maternus v infuli a v rauce biskupském s brlou biskupskou a z jedné strany aby S a z druhé M stálo a vokolo toho secretu takový text Secretum prepositi doxanensis, tak jakož to v tomto listu všecko uměním vtipu malářského lépe a světleji vymalováno jest. Kterýchžto pečeť a secretův on, Jan, probošt, a budoucí proboštové doxanští mají a budou moci v svých potřebách a konventských, jakž řád a obyčej jest, užívati a jimi červeným voskem pečeti nyní i po věčné časy bez budoucích našich kráľův českých i jiných všech lidí všelijakých překážek a otpornosti. Přitom témuž proboštu a všemu konventu tuto milost činíce, aby po věčné budoucí časy žádný probošt jim dáván a na to probožství vsazen nebyl, než toliko ten, kterýž by řádně a vedle práva řeholí jich od starších téhož zákona a jeptišek tudíž volen byl a kterýž by proti tomu v to probožství tříti se chtěl anebo od kohožkoli jiného dán byl, to nemá žádné moci a pevnosti míti, neb to tímto listem kazíme, moříme a vniveč obracujem, chtěce tomu a ustanovujíce, aby taková věc při svrchu psaném volení řádném zuostala a jinakě nic. Tomu na svědomí pečeť naši kráľovskou k listu tomuto ráčili jsme rozkázati přivěsiti. Dán na Budíně, den svatého Mauricii, léta Božího patnáctistého devatenáctého, kráľovství našich uherského, českého čtvrtého.

Ad Relationem Strenui D. Raczlaii Beczkowsky de Ssabyczow Supremi Notarii Regni Boemie ...

Tergum:

Anno 1519 Doxan

Priiilegium Doczanen(sae) Eccle(siae) etc.

Sigilla Maius et minus concernens

NA ŘP Doksany 1999 – 22.9.1519, Budín

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 1999, in: monasterium.net, URL [/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1999/charter](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/1999/charter), accessed at 2021-03-22Z

My, Ludvík, z Boží milosti uherský, český, dalmátský, charvátský etc. král a markrabě moravský, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě etc. oznamujem tímto listem všem, že jsme se vší snažností od poctivých Jana Puchaura, probošta, a Lidmily, převory, a všeho konventu kláštera doksanského řádu premonstrátského, věrných našich milých, prošení, abychom jim všech jich privilegií a obdarování, kteréž jsau od předkuov našich císařuv, kráľuv a knížat českých témuž klášteru a záduší dané, obnoviti a milostivě potvrditi ráči- a li. K kteréžto prosbě jakožto slušné, chtěce také v tom předkuov našich úmyslu bohobožného následovati, naklo- a něni jsúce s dobrým rozmyslem a naším jistým vědomím mocí kráľovskú v Čechách všecka privilegia, a svobody a obdarování témuž klášteru doksanskému od nahoře dotčených předkuov našich dané, kteréž nynie a mají aneb kterýchž se potom doptati budú moci a jich dosáhnú, poněvadž jim u války pobrány jsau, ob- a novili jsme a potvrdili a tímto listem mocně tak, jakoby v tento list zas slovo od slova všecka vepsá- a na byla, ve všech jejich znění, položení v punktých, klausulích a artikulích obnovujem a potvrzujem, a chtěce tomu konečně a přísně prikazujícíce, aby v své stálosti a pevnosti při každém právě a od každého člověka jmína, držána a zachována byla bez umenšení a všelijakého přerušení. Tomu na svědomí a pečeť naši kráľovskú k listu tomuto rozkázali jsme přivěsiti. Dán na Budíně, den svatého Maurici, lé- a ta Božího patnáctistého devatenáctého, kráľovství našich uherského, českého čtvrtého.

Ad relationem strenui D. Raczlaj Beczkowsky a de Ssebyrzow Supremi Notarii Regni Boemie

NA ŘP Doksany 2000 – 21.10.1519

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 2000, in: monasterium.net, URL monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/2000/charter, accessed at 2021-03-22Z

Deuoto et in Cristo dilecto Venerabili patri Johanni Püchawer preposito doxanensi Ordinis premon- || stratensium Dyocesis Pragensis Frater Balthasar Mendel Sacre theologie professor provincie Bohemie || Ordinis fratrum predicatorum prior provincialis Salutem et bonorum spiritualium participationem Vestre || devotionis affectus quem ad nostrum sacrum ordinem geritis digna exigencia requirit omnium bonorum spi || ritualium a copiosa clemencia Salvatoris nostri Sacro nostro ordini concessa vobis clementer impartiri. Ideo tenore || presentium omnium missarum orationum jejuniorum abstinenciarum vigiliarum predicationum studiorum ceterorumque bonorum || spiritualium que dominus noster Ihesus Christus per fratres ac sorores prefate provincie fieri dederit universos || vobis participacionum concedo specialem in vita pariter et in morte. Vt multiplici suffragiorum presidio adniti || Hic augmentum gracie et in futuro vite eterne premia copiosius mereamur possidere In quorum fidem || et robur Sigillum officii mei Provincialatus presentibus duxi appendendum Datum Prage Anno || nostre salutis Millesimo quingentesimo decimonono etc die Sanctarum Undecim milium virginum

Tergum:

1519 Doxan

Die SS. Undecim millium Virginum

Ordinis praedicatorum (nečitelné)

No 18 || Commutatio bonorum operum concessa

D. Ioanni Puchawer proposito Doxanensi a fratribus Dominicanis

NA ŘP Doksany 2001 – 21.10.1519

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 2001, in: monasterium.net, URL monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/2001/charter, accessed at 2021-03-22Z

In Cristo Jhesu Sibi dilectis Sororibus Matri priorisse Venerande Ludmille ceterisque sororibus || Nunc et in futurum existentibus Ordinis premonstratensium In Doxano Dyocesis Pragensis Frater Balthasar Mendel || Sacre Theologie professor provincie Bohemie Ordinis fratrum predicatorum prior provincialis Salutem et bonorum || spiritualium participationem Vestre devotionis affectus quem ad nostrum sacrum ordinem geritis digna exigencia || requirit omnium bonorum spiritualium a copiosa clementia Salvatoris nostri Sacro nostro Ordini concessa vobis clementer || impartiri. Ideo tenore presentium omnium missarum orationum jejuniorum abstinenciarum vigiliarum predicationum || studiorum ceterorumque bonorum spiritualium que dominus noster Jhesus Christus per fratres ac sorores praefate provincie || fieri dederit universos vobis participationem concedo specialem in vita pariter et in morte ut multiplici suffragionum || presidio adniti hic augmentum gratie et in futuro vite eterne premia copiosius mereamur possidere. In quorum || fidem et robur Sigillum officij mei provincialatus presentibus dominis appendendum. Datum Prage Anno || nostre salutis Millesimoquingentesimodecimonono etc. die Sanctarum Undecim milium Virginum.

Tergum:

1519 Doxan

die SS. undecim milium Virginum

Communication bonorum operum a fratribus Dominicanis Conventui doxanensi data

No 18. (škrtnuto)

NA ŘP Doksany 2002 – 9.2.1521

Umístění: Národní archiv Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II. (1115-1760) // ŘP Doksany 2002, in: monasterium.net, URL monasterium.net/mom/CZ-NA/AZK%7CDoksany/2002/charter, accessed at 2021-03-22Z

Já, Petr Olej v Litoměřicích, známo činím tiemto listem obecně přede všemi || lidmi, kdež čten nebo čtúcí slyšán bude: Jakož mám list na pargamenu napsaný || s pečeťmi vysutými mně svědčí a dědicom mým i tomu každému, ktož by || ten list s mú dobrú vólí jměl na zástavu puol lánu dědiny v vsi Kopisty Ně- || meckých ve čtyřidcítí kopách grošuov českých anebožto peněz obecně berných. || Od robotného muže Duchka Beby z Kopisty. Jakož pak týž list hlavní to vše || tam v sobě šíře a světleji okazuje a zavírá, kterak a pokud podle listu toho || a zapsání s obú stranú měli bychom se zachovati, že já, již nadepsaný Petr ||

LXV

Olej, ten list hlavní na pargamenu napsaný dal sem a s tým puol lánem za- || stavěným prodal sem dobrovolně a mocí listu tohoto s mů plnú a svobo- || dnú, dobrú vólí dávám a prodávám robotnému muži Petrovi Olejovi tu || ve vsi v Kopistech, dědicom jeho i budoucím držitelóm jeho, tak aby on || i dědicové a budoucí držitelové jeho s tím puol lánem zastaveným v té sumě || napřed již jmenované, totižto ve čtyřicíti kopách grošuov českých || i s tím listem hlavniem učiniti mohli, jakž by se jim koli najlépe zdálo a líbilo, || tak jakožto s jich vlastniem, a to bez mé i dědicuov mých i jiných všech || lidí odporu a všelikteraké překážky. Toho na svědomí a pro budoucí paměť || já, nadepsaný Petr Olej, pečeti své vlastní nemaje, prosil sem urozeného || vладыky pana Valentina Kunše z Lukovec, že jest pečeť svú vlastní místo || mé přivěsiti dal k tomuto listu, však sobě bez škody, a pro širší svědomí || prosil sem urozených vладыk pana Zikmunda Račického ze Vchýnic a || pana Adama Stříbrného z Aupohlav a pana Diviše z Hradešína, že || jsú také dali pečeti své vlastní přivěsiti k tomuto listu na svědomí, jim však || bez škody. Jenž jest dán a psán léta ot narození Syna Božího tisícíeho || pětistého dvacátého prvního, v sobotu na den svaté panny Apolony

Tergum:

Dědina Duchka Béby prodaná Petrovi Olejovi

No. 29 (přeškrtnuto)

Es würdt dem Petri Olej von Ducheckh Bébií neue Haustet ein Stukh Veldt gen Gnehen

1521

SOAP Teplá L143 – 2.1.1460

Umístění: Státní oblastní archiv v Plzni Teplá, klášter OPraem (1197-1908) L143, in: monasterium.net, URL monasterium.net/mom/CZ-SOAP/TeplaOPraem/L143/charter, accessed at 2021-03-22Z

Nos diepoldus de Risenberg divina providentia prepositus monasterii Dogznanensis recognoscimus tenore presentium vniversis quod nobis || existentibus et stantibus in monasterio Teplensi licet tunc non in gradu sacerdotali sed in minoribus ordinibus constitutus quandocumque vacabat abbatia || Teplensis monasterii et elligebatur nowus abbas tunc vocabatur semper prepositus Chotiessowiensis et eo adveniente conveniebant fratres mona || sterii ad ellectionem iuxta consvetudinem et tandem electo abbate convocabant etiam

juniores fratres ad faciendam et praestandam obedientiam abbati || electo vbi etiam nobis praesentibus venerabilis pater dominus Wenceslaus bone memorie prepositus monasterii Chotyessowiensis moderni domini prepositi pre || decessor fecit abbati electo domino Wenceslao felicis memorie primus et principaliter obedientiam in effectu tamquam superiori ceteris eum comitantibus || in conventu fratribus et audivimus a senioribus nostris quod mos talis est observatus et tentus ab antiquo quia et praepositi monasterii Chotyenssowiensis || confirmantur per abbates monasterii Teplensis tamquam per superiores sicut et modernus prepositus Chotyessowiensis dominus Georgius per dominum wencce || slaum abbatem Teplensem est confirmatus Et eciam quandocumque dominus prepositus Chotyessowiensis vocatus et avisatus fuit per dominum Theplensem umquam tempore nostro || venire recusabat sed semper presto fuit semotis excusacionibus quibusvis ac rebellione sicut experientia docuit in predecessoribus et specialiter || in domino wenceslao preposito monasterii Chotyessowiensis moderni prepositi domini domini Georgii predecessore qui habuit respectum in omnibus ad dominum || abbatem Teplensem sicut et ceteri antea tamquam ad superiorem iuxta ritum et consuetudinem certam et observatam ab antiquo Et specialiter fratres mona || sterii ad ecclesias parochiales emissi et dati sive in bonis; monasterii Teplensis sive monasterii Chotyessowiensis sub arta tenebantur obedientia super || venire ad mandatum domini abbatis avisantis obligati sub penis minoribus et maioribus iuxta regularia et Ordinis statuta In cuius rei testimonium || ... presentibus est appressum datum in doxano feria quarta post circumcisionem domini alias post novum annum nostri domini MCCCCLX ad || ... (porušený text)

Tergum:

L143

Protestatio quod debet prae(positus) Chotiessouiensis obedientiam praestare

1460

4. Januar

Na deskách:

No. 127 || Johann Czalta || von Steinberg – Resident auf Rabenstein – Münzmeister in Kuttenberg

bekannt hiermit, dass der Abt v. T. so wie auch der Conwent an der Schatzung der Festgenommenen: Bohopust, Brada, Radkowetz ... etc. ... niemals Antheil genommen –

daher von jedem Verdachte und jeglicher Beschuldigung seinerseits hiermit freygesprochen werden.

NA ČGL CGL 277 – 1.8.1454, Praha

Umístění: Národní archiv České gubernium - guberniální listiny, Praha (0993-1526) 277, in: monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/CGL/277/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, Ladislav, z Božie milosti Uherský, Český, Dalmátský, Charvátský etc. král, Vévoda rakúský a markrabie Moravský etc. || Oznamujem tiemto listem všem, že jakož urozený Zbyněk Zajiec z Hazenburka, věrný náš milý, má zápis s majestátem || od slavné paměti krále Václava na náš klášter Doksanský, kterýžto zápis svědčí na tisíc kop grošouov, z kteréhožto klá- || štera předkom jižpsaného Zbyňka a potom jemu z té sumy, ježto do naše královské komory příslušela jest, na každý || rok sto kop grošouov mělo a má placeno a vydáváno býti. A my vidúce veliký nedostatek toho kláštera a že by tomu nic || učiniti nemohli, by tu sumu z sebe vydávali, protož vedle rady věrných našich milých zapsalime a mocí naší krá- || lovskou zapisujem tiemto listem témuž Zbyňkovi vsi teď psané: ves Chotěšov, ves Črniev, ve vsi Vrbičanech něko- || liko člověkuov, praní a přievoz na Kosě, kteréžto vsi přievoz i prám příslušely sú k klášteru svrchupsanému, ves || Slatina probošstvie litoměřického, ves Přestavky a ve vsi Syřevicích několiko člověkuov, kteréžto příslušely sú || k klášteru svatého Jiří na hradě Pražském, tak aby jmenovaný Zbyněk též vsi a přievoz s dědinami ornými i || neornými, dvory, platy, s uospý kúry, vajci i s tiem vším, což těm vesniciem spravdivě příslušie i k tomu přievo- || zu držel a požíval od dání listu tohoto za plné dvě letie pořád zběhlé. A kdyžbychom my, budoucí naši neboli ti, jimžto || svrchupsaných zboží výplata příslušela, tychž tisíce kop grošouov svrchupsanému Zbyňkovi dáti chtěli a zaplatiti po těch || dvou letú svrchupsaných, plný rok napřed věděti dadúc a to na svatého Jiří neb svatého Havla, tehdy po roce od času || jemu věděti dání pořád čtúc, kdyžby již peniezi jemu dáni byli a úplně zaplacení, má nám nebo tiem, jimžby pří- || slušelo, vsi a přievozu nadepsaných se všemi příslušnostmi postúpiti beze všie odpornosti. Však úroky a poplatky to- || ho roku sobě má vybrati a kamž se jemu zdá k svým potřebám obrátiti. Pakliby právem skrze toho týž Zbyněk vyveden || byl z těch vsí, tehdy my jemu jeho sumu tisíc kop dáti máme a zaplatiti. A kdož by tento list měl s častopsaného Zbyň- || ka dobrú vůlú, ten též právo mieti bude ke všem věcem v něm zapsaným, jakožto on sám. Toho na

LXVIII

svědomie pečť || naši královskú k tomuto listu přivěsiti sme kázala. Jenž jest dán v Praze, den svatého Petra v okovách, léta od na- || rozenie Syna Božieho tisícieho čtyřistého padesátého čtvrtého, let království našich uherského etc v patnáctém a českého v prvniem létě. ||

Ad mandatum Domini Regis

Tergum:

R(egistra)ta N 4

přeškrtnuté N 18

1420

Archiv ministerstva vnitra v Praze

198 A IV

1454

razítko Archiv ministerstva vnitra v Praze

NA ČGL CGL 634 – 7.3.1511, Vratislav

Umístění: Národní archiv České gubernium – guberniální listiny, Praha (0993-1526) 634, in: monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/CGL/634/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti uherský, český, dalmátský, charvátský etc. král, markrabě moravský, lucemburské a slezské knieže || a lužický markrabě etc. oznamujem tiemto listem všem, že jsme zpraveni jménem učeného Jana Zajíce z Hazmburka a || na Budyni, věrného našeho milého, kterak od předkuov našich králuov českých má po předcích svých v sumě jisté || zapsáno sto kop grošuov českých platu ročnieho sumy naší, kteráž nám do komory naší královské na kláštere doksans- || kém příslušie. Ale že téhož kláštera probošt a konvent nemoha tomu snadně dosti učiniti, jsau místo toho platu té- || hož Jana předkuom některé vsi od najjasnějšího kniežete pána Ladislava Uherského a Českého etc., krále slavné paměti, || předka našeho, zapsané. I prošení jsme jménem již psaného Jana Zajíce, abychme na těch vsech těch sto kop grošuov českých || sumy naší žádnému jinému splacení dopustieti a dávati neráčili, leč bychme to k našemu vlastniemu drženie podle zně- || nie předešlých zápisuov vyplatiti ráčili, aneb ty osoby, komuž by to spravedlivě příslušelo. K kteréžto

prosbě na- || klonění jsúce s dobrým rozmyslem, jistým našim vědomím, mocí královskú v Čechách tu milost jmenovanému Janovi || Zajieci učinili jsme a činieme, že na něm ani na jeho dědicích a budúcích žádnému na již jmenované sumě a vseh || ani naši budúcí králové čeští výplaty dávati nechcme a nemáme. A jestliže bychme kdy my anebo budúcí naši krá- || lové čeští komu na tom výplatu dáti bud' z omylu anebo z nepaměti ráčili, že to žádné moci jmieti nemá a tímto || listem to moříme a kazíme a v nic obracujem, než při tomto zápisu jmenovaného Jana Zajiece milostivě zuostavu- || jem a jeho dědice a budúcí. Však když bychme my, tak jakž se napřed píše, k našemu vlastniemu drženie a užievánie || nebo budúcí naši králové čeští aneb ty osoby, kterýmž by to spravdivě příslušelo, vyplatiti chtěli, zachovajiece || se podle zněnie na to zápisuov a listuov od předkuov našich vydaných, to učiniti budem moci, než jináče nic. A || ktož by měl tento list s jmenovaného Jana Zajíce anebo jeho dědicuov dobrú a svobodnú vuolí, tomu chcme, aby jemu || příslušelo plné právo vseh věcí svrchu psaných. Tomu na svědomí pečeť naši královskú k listu tomuto kázali jsme || přivěsiti. Dán v Vratislavi ten pátek po přenesení svatého Václava léta Buožieho tisícého pětistého jede- || náctého, královstvie našich uherského dvacátého prvnioho a českého čtyřicátého.

přípisek: Dvorský 1865 Praha

Tergum:

1511

N 123

A 1511

II/507

Ad relacionem Mag. domini Laczlai de Sternbergk
et Bechyna suppremi Cancellarii Regni Boemie etc.

NA KVs KV 382 – 30.4.1491, Budín

Umístění: Národní archiv Archiv kolegiátní kapituly vyšehradské (1130-1523) 382,
in: monasterium.net, URL </mom/CZ-NA/KVs/382/charter>, accessed at 2021-03-22Z

My, Vladislav, z Božie milosti uherský, český, dalmácký, charvátský etc. král, markrabě moravský, lucemburské a slez-llské knieže, lužický markrabě etc. oznamujem tiemto listem všem, že jakož statečný Jan z Rúpova, najvyššie písar králov-llstvie českého a hofmistr dvuora našeho, věrný náš milý, má a drží městečko Koloveč, Žitenice i také ve vsi v Libákovcích, což ll tu přísluší k proboštvie vyšehradskému, a ves Lešinu s pustú vsí Jichárce, dvuor pustý Maškrov s lesy, s rybníky, s lúkami, ll dědinami, s vinicemi i s se všemi jinými jmenovaného městečka a vsi příslušnostmi, v některých zápisech předkuov našich ll i také zápisuov našich, jakož pak to všecko šíře v sobě držíe a zavírajě, my pak v těchto mierách seznávše dlúhú ustavič-llnost služeb, kteréž jest nám jmenovaný Jan činil, až dosavad pilně slúžiti nám nepřestává, ježto vážiece ty služby hodné se nám vi-lldělo jemu je milostivě nahraditi. Kdežto s dobrým rozmyslem, mocí královskú tuto milost již psanému Janovi a slovutným Vác-lllavovi Purkhartovi, Jiříekovi řečenému Jan, synuom jmenovaného Jana z Rúpova učinili jsme a tiemto listem činieme a ll dáваме, aby jmenovaný Jan, synové jeho svrchu dotčení nahoře dotčená zbožie, se všemi jich příslušnostmi tak, jakž je nyní ll drží, do svých všech živností měli, drželi a jich poživali bez naše i budúcieh našich králuov českých i všech a všelikých ll jiných lidí všeliké překážky a také aby s jmenovaných zboží i všech jich příslušností nebyli splacováni do jich ll všech živností od nás, od budúcieh našich králuov českých ani od žádného jiného bez své vuole, než po smrti jmenovaného ll Jana z Rúpova a také po smrti synuov jeho svrchu dotčených, když bychme my neb budoucí naši králové čeští chtěli od budú-llcieh svrchudotčeného Jana z Rúpova aneb od dědicuov jmenovaných synuov jeho chtěli již psaná zboží s jich příslušno-llstmi vyplatiti, tehdy máme jim dáti za výplatu těch zboží ty všechny sumy, kteréž oni na těch zbožích s jich příslu-llšnostmi od předkuov našich i také od nás zapsány mají, dáti, splniti i konečně zaplatiti máme a oni vezmúce ty všechny ll sumy vcele a úplně podle znění zápisuov, ktož na ta zbožie mají, budú povinni nám neb těm, od kohož tu sumu ll přijmú, jmenovaných zboží se všemi jich příslušnostmi postúpiti a list tento se všemi jinými listy, kteréž na ta zbožie ll mají, navrátiti bez zmatku i všeliké odpornosti. A ktož by tento list sicie psaného Jana z Rúpova anebo synuov jeho jme ll novaných dobrú, svobodnú a sdostatečnú vuolí chcme, aby tomu příslušelo plné právo všech věcí svrchu psaných. ll Tomu na svědomie pečeť naši královskú kázali jsme k tomu listu přivěsiti. Dán na Budíně v sobotu před svatým ll Filipem léta Božieho tisícého čtyřistého devadesátého prvnioho, královstvie našich uherského prvnioho a českého dvacátého léta.

Ad mandatum domini

regis proprium

Tergum:

9

(nečitelné)

majestát krále Vladislava

I N 4 (přeškrtnuto)

No 1

Scrinis 2. Fasciculo 7. N. 1.

Diploma Wladislai Regis edenda

Willam Praepositalem

A. 1491